

“...คำว่า “พัฒนา” ก็หมายถึงทำให้มั่นคง ทำให้ก้าวหน้า การพัฒนาประเทศก็ทำให้บ้านเมืองมั่นคงมีความเจริญ ความหมายของการพัฒนาประเทศนี้ก็เท่ากับตั้งใจที่จะทำให้ชีวิตของแต่ละคนมีความปลอดภัย มีความเจริญ มีความสุข ฉะนั้นจึงเข้าใจได้ว่า การพัฒนาทุกอย่างเป็นสิ่งที่ดี เพราะว่าจะนำมาซึ่งความสุขความเจริญและความพอใจของแต่ละบุคคลในประเทศ การพัฒนาคำเดียวนี้อีกมีความหมายมากมายดังที่ว่านี้ จึงต้องประกอบด้วยปัจจัยหลายอย่างที่จะทำให้สำเร็จผลตามที่ต้องการ ความมั่นคงและความสงบสุขของส่วนรวมเป็นอันหนึ่งสำหรับการพัฒนาวิชาการในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นกลไกกรรม จะเป็นอุตสาหกรรมหรืออื่นๆ เป็นปัจจัยที่สอง ปัจจัยที่สำคัญที่สุดก็คือความเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างผู้ที่พัฒนาและผู้ที่อยู่ในกลุ่มชน...ต้องมีความสามัคคีกลมเกลียวไม่ขัดแย้งกันและกัน จึงจะพัฒนาได้...”

พระบรมราโชวาท พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
พระราชทานแก่คณะที่ปรึกษาเยาวชนและเยาวชนดีเด่น ณ ศาลาภักดิ์
วันที่ 7 พฤษภาคม 2513

ความเคลื่อนไหวทางสังคมในไตรมาสสองปี 2560 พบว่า การจ้างงาน รายได้และผลิตภาพแรงงานเพิ่มขึ้น เด็กไทยมีระดับไอคิวและอีคิวดีขึ้นและคนไทยมีอายุยืนยาวขึ้น ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินดีขึ้น การเกิดอุบัติเหตุลดลง อย่างไรก็ตาม ยังมีประเด็นที่ต้องติดตาม ได้แก่ การว่างงานในกลุ่มแรงงานใหม่ การเจ็บป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังและสถานการณ์โรคไข้หวัดใหญ่ คนไทยมีแนวโน้มป่วยและเสียชีวิตด้วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังเพิ่มขึ้น การสูบบุหรี่หรือเล็ททอนิกส์ในกลุ่มเด็กและเยาวชน การเร่งแก้ไขปัญหาการค้ำมนุษย์ รวมทั้งการพัฒนาระบบคุ้มครองผู้บริโภคในโลกดิจิทัล

- การจ้างงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.4 จากภาคเกษตรกรรมร้อยละ 6.3 เนื่องจากสภาพอากาศที่เอื้ออำนวย น้ำในเขื่อนเข้าสู่ภาวะปกติ ส่วนการจ้างงานภาคนอกเกษตรลดลงร้อยละ 2.1 ในสาขาอุตสาหกรรม และก่อสร้าง เนื่องจากการลงทุนภาคเอกชนที่ยังขยายตัวช้า แต่ในสาขาการค้าส่ง/ค้าปลีก และสาขาการขนส่งขยายตัวได้ดี ขณะที่อัตราการว่างงานยังอยู่ในระดับต่ำร้อยละ 1.2 รายได้ในภาพรวมและผลิตภาพแรงงานเพิ่มขึ้น ยังมีประเด็นที่จะต้องติดตามที่มีผลกระทบต่อการทำงานในเรื่องแนวโน้มราคาสินค้าเกษตรอ่อนตัวลง ปัญหาอุทกภัย การเร่งพัฒนาทักษะแรงงาน การส่งเสริมความปลอดภัยในการทำงาน รวมทั้งการปรับปรุงและแก้ไขกฎระเบียบและพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน
- หนี้สินครัวเรือนมีแนวโน้มชะลอตัวอย่างต่อเนื่อง แต่คนไทยรุ่นใหม่มีหนี้เพิ่มขึ้นเร็วและบางกลุ่มมีการใช้จ่ายอย่างไม่ระมัดระวัง รัฐจึงมีมาตรการลดการสร้างหนี้ใหม่ โดยได้ปรับปรุงแนวทางการกำกับดูแลสินเชื่อบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคล เพื่อช่วยดูแลการก่อหนี้ของภาคครัวเรือนให้เหมาะสมขึ้น การปลูกฝังการสร้างวินัยและวางแผนทางการเงินและการออมแก่ประชาชนอย่างต่อเนื่องตั้งแต่วัยเด็ก รวมทั้งการรู้จักประมาณตนเป็นแนวทางสำคัญในการแก้ปัญหาหนี้ครัวเรือน
- คนไทยมีอายุยืนยาวขึ้น เด็กไทยมีพัฒนาการในเรื่องไอคิวเฉลี่ยสูงขึ้น แต่ยังต่ำกว่ามาตรฐานสากล ส่วนด้านอีคิวส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ปกติ การเจ็บป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังโดยรวมเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะผู้ป่วยโรคไข้หวัดใหญ่เพิ่มขึ้นร้อยละ 31.1 และต้องเฝ้าระวังโรคมือ เท้า ปาก รวมทั้งมีแนวโน้มป่วยและเสียชีวิตด้วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังเพิ่มขึ้น
- การเฝ้าระวังบุหรี่หรือเล็ททอนิกส์ซึ่งมีสารนิโคตินสูงกว่าบุหรี่ธรรมดามากกว่า 10 เท่า และอาจเป็นจุดตั้งต้นในการเสพติดบุหรี่หรือสารเสพติดประเภทอื่นๆ ในกลุ่มเด็กและเยาวชน
- สถานการณ์อาชญากรรมและยาเสพติดดีขึ้น การป้องกันและลดอาชญากรรมควรมุ่งเน้นการบังคับใช้กฎหมาย การบำบัดผู้เสพ และการสร้างงาน อาชีพ และการให้โอกาสผู้กระทำผิดได้กลับไปเป็นคนดีมีสมาธิอาชีพในสังคม
- การเกิดอุบัติเหตุจราจรทางบกลดลงร้อยละ 11.3 แต่ยังคงต้องให้ความสำคัญกับการลดความสูญเสียชีวิต ทรัพย์สิน ทรัพยากรที่มีค่า ด้วยการขับซื่อปลอดภัย มีวินัยจราจร ปฏิบัติตามข้อบังคับกฎหมาย อาทิ การขับรถด้วยความเร็วตามที่กฎหมายกำหนด การหลีกเลี่ยงให้กักรถพยาบาลฉุกเฉินเพื่อเป็นการต่อชีวิตของผู้ป่วย
- ประเทศไทยยังคงมุ่งมั่นแก้ไขปัญหาการค้ำมนุษย์อย่างจริงจัง เพื่อปกป้องคุ้มครองคนไทยและคนต่างชาติในไทยเป็นสำคัญ โดยรัฐบาลเร่งแก้ไขปัญหาการค้ำมนุษย์ที่มีการบูรณาการการทำงานของทุกหน่วยงานอย่างครอบคลุมทุกมิติ โดยเฉพาะการดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่รัฐทุกรายที่เกี่ยวข้อง ความคืบหน้าคดีสำคัญและคดีที่อยู่ในความสนใจของประชาชน รวมทั้งการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง

เปิดพื้นที่การเรียนรู้: การศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ กับ “โรงเรียนมีชัยพัฒนา”

โรงเรียนมีชัยพัฒนา จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นตัวอย่างหนึ่งของโรงเรียนทางเลือกที่จัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในชนบทที่มีคุณภาพ ภายใต้บรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความสุข เน้นทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ เป้าหมายโรงเรียนมุ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตของทุกคนในชุมชน และเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน เพื่อร่วมกันสร้างคนดีและซื่อสัตย์ ที่นึกถึงคนอื่น รู้จักแบ่งปัน และตั้งใจค้นคว้าหาความรู้ และเป็นบุคลากรที่มีคุณค่าของสังคม มากกว่าการสร้างคนเก่งเพียงอย่างเดียว

บทความเรื่อง “ดัชนีความก้าวหน้าของคน ปี 2560: เครื่องมือวัดความก้าวหน้าของคนในระดับจังหวัด”

ดัชนี HAI จัดทำขึ้นเพื่อใช้วัดความก้าวหน้าของคนในระดับจังหวัด มีองค์ประกอบ 8 ด้าน 32 ตัวชี้วัด โดย 5 จังหวัดที่มีความก้าวหน้าของการพัฒนามากที่สุด คือ ภูเก็ต พระนครศรีอยุธยา ลำพูน นนทบุรี และกรุงเทพมหานคร โดยมีความก้าวหน้าด้านชีวิตการงาน ด้านที่อยู่อาศัย และสภาพแวดล้อม และด้านการคมนาคมและการสื่อสาร ค่อนข้างสูงมีค่าดัชนีเกินกว่า 0.6 แต่ด้านการมีส่วนร่วมมีความก้าวหน้าน้อยมาก มีค่าดัชนีต่ำกว่า 0.3 ส่วน 5 จังหวัดที่ก้าวหน้าน้อยที่สุดคือ แม่ฮ่องสอน นราธิวาส ชัยนาท ปัตตานี และสระแก้ว โดยมีความก้าวหน้าด้านการศึกษาและด้านรายได้ค่อนข้างน้อย ซึ่งดัชนี HAI สามารถใช้เป็นประโยชน์ในการกำหนดยุทธศาสตร์/แผนจังหวัดได้ตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการของพื้นที่ที่หลากหลายเพื่อยกระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเสริมสร้างความอยู่ดีมีสุขของประชาชนในจังหวัดให้ดีขึ้น

ส่วนแรก: ความเคลื่อนไหวทางสังคมที่สำคัญ

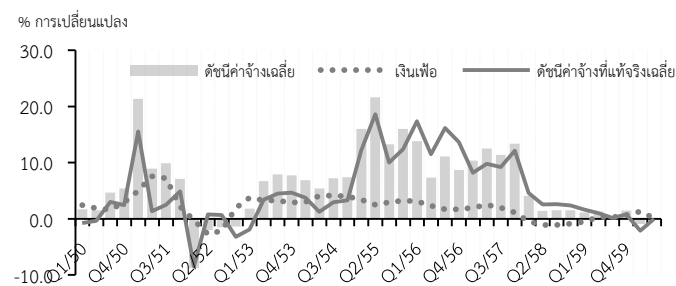
ตาราง 1 ผลสำรวจภาวะการทำงานของประชากรไตรมาสสอง ปี 2560

	จำนวน (หน่วย: ล้านคน)						การเปลี่ยนแปลง (%YOY)									
	Q1	Q2	Q3	Q4	ทั้งปี	ทั้งปี	Q1	Q2	Q3	Q4	ทั้งปี	Q1	Q2	Q3	Q4	ทั้งปี
กำลังแรงงานรวม	38.3	38.2	38.7	37.9	38.3	38.2	38.3	0.1	-0.6	-0.2	-2.1	-0.7	-0.3	0.3		0.3
1. ผู้มีงานทำ	37.7	37.4	38.3	37.4	37.7	37.5	37.5	0.19	-0.9	-0.2	-2.5	-0.9	-0.6	0.4		0.4
(การทำงานเต็มเวลา)*	0.3	0.4	0.2	0.2	0.3	0.3	0.4	4.2	26.8	-13.4	-15.4	0.9	14.6	-0.5		-0.5
1.1 ภาคเกษตร	11.2	11.0	12.7	12.2	11.7	11.0	11.6	-2.7	-6.2	-2.3	-6.0	-4.3	-1.4	6.3		6.3
1.2 นอกภาคเกษตร	26.5	26.4	25.6	25.3	25.9	26.4	25.9	1.5	1.4	0.9	-0.7	0.8	-0.3	-2.1		-2.1
- อุตสาหกรรมการผลิต	6.4	6.4	6.2	6.1	6.3	6.3	6.2	-2.2	-1.7	-1.9	-4.4	-2.6	-1.5	-4.2		-4.2
- ก่อสร้าง	2.6	2.6	2.2	2.1	2.7	2.4	2.3	5.8	5.4	0.1	0.2	3.1	-8.7	-11.8		-11.8
- ค้าส่ง/ค้าปลีก	6.4	6.4	6.3	6.2	6.3	6.5	6.4	2.9	1.4	3.9	1.9	2.5	0.9	1.0		1.0
- โรงแรม ภัตตาคาร	2.7	2.8	2.7	2.7	2.9	2.9	2.7	2.9	4.0	6.1	0.1	3.2	4.2	-2.7		-2.7
- การขนส่ง/เก็บสินค้า	1.3	1.2	1.1	1.2	1.2	1.3	1.2	3.9	0.9	-7.3	-3.1	-1.4	2.9	1.3		1.3
- การศึกษา	1.2	1.2	1.1	1.2	1.2	1.2	1.2	3.2	-1.1	-2.6	1.3	0.2	0.5	0.8		0.8
- อื่นๆ	5.9	6.0	5.8	5.8	5.9	5.9	6.0	0.7	2.6	1.3	0.1	1.2	0.2	0.3		0.3
2. จำนวนผู้ว่างงาน	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.5	0.5	2.4	22.3	1.8	18.6	1.2	25.3	13.1		13.1
อัตราการว่างงาน (%)	0.97	1.08	0.94	0.97	1.0	1.2	1.2									
3. แรงงานรอฤดูกาล	0.3	0.4	0.1	0.1	0.2	0.3	0.3		12.4	-28.4	81.2	2.6	19.9	-25.7		-25.7
สัดส่วนต่อกำลังแรงงาน (%)	0.7	0.9	0.2	0.3	0.5	0.8	0.7									
4. ชั่วโมงทำงานเฉลี่ย/สัปดาห์ (เอชช)	44.0	46.5	47.1	48.9	46.6	44.0	46.5	0.8	-0.7	0.6	-6.8	-1.6	0.1	0.1		0.1
5. ชั่วโมงทำงานเฉลี่ย/สัปดาห์ (ทุกสถานภาพ)	41.8	43.1	44.1	43.9	43.2	41.7	43.3	0.0	-1.3	1.1	11.4	2.8	-0.2	0.5		0.5
5.1 ผู้ทำงานน้อยกว่า 10 ชม.**	1.0	1.0	0.3	0.5	0.7	1.0	0.8	-12.2	14.5	-17.3	-10.2	-5.0	6.6	-13.6		-13.6
- ต้องการทำงานเพิ่ม	0.08	0.1	0.0	0.1	0.1	0.1	0.1	-18.9	29.3	-6.0	-21.1	-5.2	74.8	-20.2		-20.2
- ไม่ต้องการทำงานเพิ่ม	0.9	0.8	0.3	0.4	0.6	0.9	0.7	-11.6	12.8	-18.8	-8.2	0.9	0.6	-12.7		-12.7
5.2 ผู้ทำงานน้อยกว่า 35 ชม.**	8.5	6.4	5.5	5.5	6.5	8.4	6.0	-2.0	-0.8	-13.5	-5.8	-5.5	-1.6	-6.0		-6.0
- ต้องการทำงานเพิ่ม	0.3	0.4	0.2	0.2	0.3	0.3	0.4	4.2	26.9	-13.4	-15.4	0.9	14.6	-0.5		-0.5
- ไม่ต้องการทำงานเพิ่ม	8.2	6.1	5.2	5.3	6.2	8.0	5.7	-2.2	-2.1	-13.5	-5.4	-5.5	-2.1	-6.3		-6.3
5.3 ผู้ทำงาน 40 ชม. ขึ้นไป	25.1	26.8	28.2	27.5	26.9	25.1	27.3	0.2	-2.2	1.9	-2.5	-0.7	0.0	1.8		1.8
5.4 ผู้ทำงาน 50 ชม. ขึ้นไป	7.5	8.0	8.5	8.2	8.0	7.4	7.9	-10.6	-10.7	0.2	-6.6	-7.0	-1.0	-0.8		-0.8
6. จำนวนผู้ว่างงานแฝง	0.3	0.5	0.1	0.2	0.3	0.4	0.4	-16.5	15.9	-20.3	23.3	0.6	32.5	-24.4		-24.4
อัตราการว่างงานแฝง (%)	0.9	1.2	0.3	0.5	0.7	1.2	0.9									

หมายเหตุ: * ทำงานต่ำกว่า 35 ชั่วโมงต่อสัปดาห์และต้องการทำงานเพิ่ม (นับรวมผู้ที่ทำงาน 0 ชั่วโมงต่อสัปดาห์) ผู้ว่างงานแฝง คือ ผู้ที่ทำงานน้อยกว่า 10 ชม./สัปดาห์** และต้องการทำงานเพิ่ม และผู้รอฤดูกาล อัตราการว่างงานแฝง = ผู้ว่างงานแฝง/กำลังแรงงาน ** นับรวมผู้ที่ทำงาน 0 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

ที่มา: ข้อมูลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ

แผนภาพ 1 การเปลี่ยนแปลงค่าจ้าง และเงินเฟ้อ

ที่มา: กระทรวงพาณิชย์, สำนักงานสถิติแห่งชาติ

การจ้างงานโดยรวมเพิ่มขึ้นจากภาคเกษตรที่ฟื้นตัวดีขึ้น ค่าจ้างแรงงานสูงขึ้น ผลผลิตภาพแรงงานเพิ่มขึ้น

ไตรมาสสองปี 2560 มีการจ้างงานทั้งสิ้น 37.5 ล้านคน เพิ่มขึ้นจากไตรมาสสองปี 2559 ร้อยละ 0.4 เป็นการเพิ่มขึ้นครั้งแรกในช่วงสี่ไตรมาสที่ผ่านมา โดยเป็นการเพิ่มขึ้นจากการจ้างงานภาคเกษตรกรรมรวม 11.6 ล้านคน เมื่อเทียบกับในไตรมาสเดียวกันของปีก่อนที่มีจำนวน 11 ล้านคน เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 6.3 โดยเป็นผลมาจากสภาพอากาศที่เอื้ออำนวย ปริมาณน้ำที่เข้าสู่สภาวะปกติ ขณะที่ราคาสินค้าเกษตรในช่วงไตรมาสแรกที่ดีขึ้นจูงใจให้เกษตรกรขยายกิจกรรมการเกษตรและมีการจ้างงานเพิ่ม

สำหรับนอกภาคเกษตรกรรมมีการจ้างงาน 25.9 ล้านคน ลดลงจากการจ้างงาน 26.4 ล้านคนในไตรมาสสองปี 2559 หรือร้อยละ 2.1 โดยเป็นการลดลงในสาขาการอุตสาหกรรม การก่อสร้าง และโรงแรมและภัตตาคาร ร้อยละ 4.2 11.8 และ 2.7 ตามลำดับ ส่วนหนึ่งเนื่องจากการลงทุนภาคเอกชนยังขยายตัวช้าและการจ้างงานมักจะเกิดขึ้นหลังการลงทุนขยายตัวประมาณ 2-3 ไตรมาส ขณะเดียวกันผู้ประกอบการยังใช้หลักการบริหารจัดการแรงงานที่มีอยู่ มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในกระบวนการผลิต การก่อสร้าง และการให้บริการ ทำให้ความต้องการแรงงานในสาขาดังกล่าวลดลง ดังจะเห็นได้จากการสำรวจความต้องการแรงงานของกระทรวงแรงงาน¹ ซึ่งพบว่าความต้องการแรงงานด้านการผลิตต่างๆ ลดลงจาก 4,203 ตำแหน่ง ในปี 2557 เหลือเพียง 2,767 และ 2,709 ตำแหน่ง ในปี 2558 และประมาณกลางปี 2560

การว่างงาน มีผู้ว่างงานทั้งสิ้น 0.47 ล้านคน หรือคิดเป็นอัตราการว่างงานร้อยละ 1.2 เพิ่มขึ้นเล็กน้อยเมื่อเทียบกับร้อยละ 1.1 จากไตรมาสเดียวกันปีที่แล้ว โดยผู้ว่างงานที่เคยทำงานมาก่อนทรงตัวเท่ากับปีที่แล้ว ขณะที่ผู้ว่างงานที่ไม่เคยทำงานมาก่อนเพิ่มสูงขึ้นถึงร้อยละ 24.1 เนื่องจากเป็นช่วงจบการศึกษาและแรงงานใหม่เข้าสู่ตลาดแรงงาน ซึ่งประมาณร้อยละ 39 จบการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยปกติแรงงานกลุ่มนี้จะว่างงานสูงในช่วงไตรมาสที่สอง-ไตรมาสที่สาม และจะลดลงในไตรมาสที่สี่ของทุกๆ ปี อย่างไรก็ตาม ในช่วงปี 2556-2559 ที่ผ่านมา แรงงานกลุ่มนี้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นต่อเนื่องจากเฉลี่ย

¹ ระบุฐานข้อมูลอุปสงค์และอุปทานกำลังคน สำนักเศรษฐกิจการแรงงาน กระทรวงแรงงาน

ว่างงานประมาณ 1.4 แสนคนในปี 2556 เพิ่มขึ้นเป็น 1.8 แสนคน ในปี 2559 และเพิ่มขึ้นเป็น 2.2 แสนคนในครึ่งแรกของปี 2560 ทั้งจากปัญหาความไม่สอดคล้องของคุณสมบัติของแรงงาน และวุฒิการศึกษาที่ไม่ตรงกับความต้องการของตลาด และตลาดแรงงานที่ยังรอการฟื้นตัวที่ชัดเจนของการลงทุนภาคเอกชน

ชั่วโมงการทำงานของแรงงานทุกสถานภาพเพิ่มขึ้น ร้อยละ 0.5 โดยชั่วโมงการทำงานภาคเกษตรเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.7 ชั่วโมงการทำงานเฉลี่ย 36.1 ชั่วโมง/สัปดาห์ เพิ่มขึ้นจาก 34.8 ชั่วโมง/สัปดาห์ ในช่วงเดียวกันปีที่แล้ว ส่วนชั่วโมงการทำงานภาคอุตสาหกรรมและก่อสร้างเพิ่มขึ้นเล็กน้อยร้อยละ 0.4 และ 0.1 ตามลำดับ ขณะที่ชั่วโมงการทำงานของแรงงานเอกชน เพิ่มขึ้นเล็กน้อยร้อยละ 0.1 ผู้ที่ทำงานต่ำกว่า 35 ชั่วโมง/สัปดาห์ มีจำนวนลดลงร้อยละ 6 ขณะที่ผู้ที่ทำงานมากกว่า 40 ชั่วโมง/สัปดาห์ มีจำนวนเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.8

ค่าจ้างแรงงานและผลิตภาพแรงงาน ค่าจ้างภาคเอกชนโดยรวมเพิ่มขึ้นเล็กน้อยร้อยละ 0.1 โดยเพิ่มขึ้นทั้งภาคเกษตรกรรมและนอกภาคเกษตรกรรมร้อยละ 1.2 และ 0.9 ตามลำดับ หลังจากหักเงินเฟ้อเฉลี่ยร้อยละ 0.1 ทำให้ค่าจ้างแท้จริงภาคเอกชนทรงตัว ส่วนผลิตภาพแรงงานไตรมาสสองปี 2560 เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.3 เป็นการเพิ่มขึ้นทั้งจากภาคเกษตรร้อยละ 9.0 และภาคนอกเกษตรร้อยละ 4.9

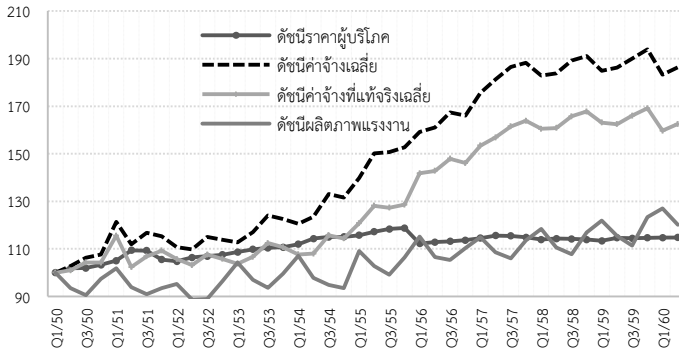
สำหรับในช่วงครึ่งหลังของปี 2560 มีประเด็นด้านแรงงานที่ควรติดตามและให้ความสำคัญ ได้แก่

1. ผลกระทบการจ้างงานและรายได้เกษตรกรจากแนวโน้มราคาสินค้าเกษตรอ่อนตัวลง และปัญหาอุทกภัย

ในช่วงครึ่งหลังของปี 2560 เกษตรกรมีแนวโน้มได้รับผลกระทบจากราคาสินค้าเกษตรที่อ่อนตัวลง ทั้งนี้ ในช่วงครึ่งแรกของปีราคาสินค้าเกษตรโดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.1 ประกอบกับสภาพอากาศที่เอื้ออำนวยและปริมาณน้ำเพียงพอต่อการเพาะปลูก ทำให้การจ้างงานภาคเกษตรเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม มีสัญญาณราคาสินค้าเกษตรลดลง โดยในช่วงเดือนพฤษภาคม-มิถุนายน ราคาสินค้าเกษตรลดลงเฉลี่ยร้อยละ 4.2 และมีแนวโน้มที่จะลดลงต่อเนื่องในไตรมาสที่สามและไตรมาสที่สี่ ตามราคายางพารา ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อ้อยโรงงาน ที่มีแนวโน้มลดลง ขณะที่ราคาข้าวคาดว่าจะเพิ่มขึ้นตามราคาตลาดโลก

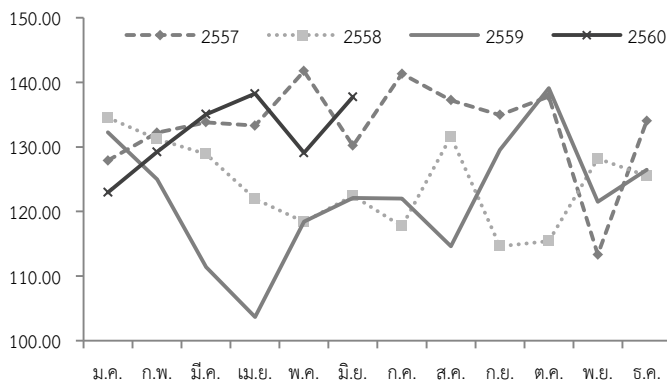
นอกจากนั้น จากเหตุการณ์น้ำท่วมเป็นวงกว้างในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในช่วงเดือนกรกฎาคม-ต้นเดือนสิงหาคม (5 กรกฎาคม-15 สิงหาคม 2560) มีพื้นที่ประสบภัยรวม 44 จังหวัด ปัจจุบันสถานการณ์คลี่คลายแล้ว 39 จังหวัด

แผนภาพ 2 ดัชนีค่าจ้างเฉลี่ย และดัชนีราคาผู้บริโภค

ที่มา: กระทรวงพาณิชย์, สศช., สำนักงานสถิติแห่งชาติ

แผนภาพ 3 ดัชนีราคาสินค้าเกษตรรายเดือน (ปรับฤดูกาล)

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

**มาตรการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ของหน่วยงานภาครัฐ**

มาตรการการเงินการคลังเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยในปี 2560 ตามมติ ครม. วันที่ 1 สิงหาคม 2560		
ชื่อโครงการ	หน่วยงาน	วงเงิน / เงื่อนไข
1. มาตรการภาษีเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย		
(1) มาตรการภาษีเพื่อส่งเสริมการบริจาคเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย		
- บุคคลธรรมดา	กรมสรรพากร กระทรวง การคลัง	สามารถนำจำนวนเงินที่บริจาคในระหว่างวันที่ 5 ก.ค.-13 ต.ค. 60 ไปหักลดหย่อนในการคำนวณเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาได้ 1.5 เท่า แต่เมื่อรวมกับเงินบริจาคอื่นแล้วต้องไม่เกินร้อยละ 10 ของเงินได้พึงประเมินหลังหักค่าใช้จ่ายและหักค่าลดหย่อนอื่นๆ แล้ว
- บริษัทหรือห้าง หุ้นส่วนนิติบุคคล	กรมสรรพากร กระทรวง การคลัง	สามารถนำจำนวนเงินหรือมูลค่าทรัพย์สินที่บริจาคในระหว่างวันที่ 5 ก.ค.-13 ต.ค. 60 ไปหักเป็นรายจ่ายได้ 1.5 เท่า แต่เมื่อรวมกับรายจ่ายเพื่อการกุศลสาธารณะหรือเพื่อการสาธารณประโยชน์แล้วต้องไม่เกินร้อยละ 2 ของกำไรสุทธิ
(2) มาตรการภาษีเพื่อช่วยเหลือและฟื้นฟูผู้ได้รับผลกระทบจากอุทกภัย		
มาตรการยกเว้น ภาษีสำหรับ ค่าใช้จ่ายในการ ซ่อมแซม อสังหาริมทรัพย์ ในพื้นที่ที่ทาง ราชการประกาศ ให้เป็นพื้นที่ที่เกิด อุทกภัย	กรมสรรพากร กระทรวง การคลัง	ค่าใช้จ่ายที่ได้จ่ายเพื่อซ่อมแซมหรือค่าวัสดุหรืออุปกรณ์ในการซ่อมแซมอสังหาริมทรัพย์หรือทรัพย์สินที่ประกอบติดตั้งในลักษณะถาวรกับตัวอาคารหรือในที่ดิน ซึ่งได้รับความเสียหายจากเหตุอุทกภัย และอยู่ในพื้นที่ที่ทางราชการประกาศให้เป็นพื้นที่ที่เกิดอุทกภัย ที่ได้จ่ายระหว่างวันที่ 5 ก.ค.-31 ธ.ค. 60 ตามที่จ่ายจริงแต่รวมกันทั้งหมดแล้วไม่เกิน 100,000 บาท
มาตรการยกเว้น ภาษีสำหรับค่า ซ่อมแซมรถยนต์	กรมสรรพากร กระทรวง การคลัง	ค่าใช้จ่ายที่ได้จ่ายเพื่อซ่อมแซมหรือค่าวัสดุหรืออุปกรณ์ในการซ่อมแซมรถยนต์ที่ได้รับความเสียหายจากอุทกภัยและอยู่ในพื้นที่ที่ทางราชการประกาศให้เป็นพื้นที่ที่เกิดอุทกภัย ที่ได้จ่ายระหว่างวันที่ 5 ก.ค.-31 ธ.ค. 60 ตามที่จ่ายจริงแต่รวมกันทั้งหมดแล้วไม่เกิน 30,000 บาท
2. โครงการสินเชื่อฟื้นฟู SMEs จากอุทกภัยและภัยพิบัติ ปี 2560		
ระยะเวลาการขอ สินเชื่อ 6 เดือน นับตั้งแต่วันที่ กรมเห็นชอบ หรือ จนกว่าจะเต็ม วงเงิน	ธนาคารพัฒนา วิสาหกิจขนาด กลางและขนาด ย่อมแห่ง ประเทศไทย (ธพว.)	ให้สินเชื่อรายละไม่เกิน 15 ล้านบาท ระยะเวลากู้ยืมไม่เกิน 7 ปี ปีที่ 1-3 คิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 3 ต่อปี ปีที่ 4-7 เป็นไปตามที่ ธพว. กำหนด โดยผู้กู้ต้องมีหลักประกันหรือให้บริษัท ประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม (บสย.) ค้ำประกันได้ ซึ่งหากใช้ บสย. ค้ำประกันจะไม่คิดค่าธรรมเนียมในขั้นแรก
มาตรการช่วยเหลือเยียวยาเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัย ปี 2560 (พายุตาลัสและพายุเซินกา) ตามมติ ครม. วันที่ 8 สิงหาคม 2560		
มาตรการ ช่วยเหลือเยียวยา เกษตรกรที่ได้รับ ผลกระทบจาก อุทกภัย ปี2560 (พายุตาลัสและ พายุเซินกา)	กระทรวงเกษตร และสหกรณ์	งบกลางรายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น ในกรอบวงเงินงบประมาณ 1,685 ล้านบาท เพื่อช่วยเหลือเยียวยาเกษตรกร คร่าวๆ 3,000 บาท เป็นการช่วยเหลือเยียวยาผลกระทบเพียงบางส่วน เบื้องต้น เพิ่มเติมจากระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2556 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2559 เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้สามารถดำรงชีพได้ผ่านพ้นช่วงประสบอุทกภัยสักระยะหนึ่ง ทั้งนี้ ต้องเป็นเกษตรกรที่มีพื้นที่การผลิตอยู่ในพื้นที่ประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ตั้งแต่วันที่ 5 ก.ค.-15 ส.ค. 2560 และขึ้นทะเบียนเกษตรกรและประกอบกิจกรรมการเกษตรในช่วงที่ผ่านมาตามที่แจ้งขึ้นทะเบียนกับหน่วยงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ก่อนเกิดภัยพิบัตินั้น

ยังคงมีสถานการณ์ 5 จังหวัด ได้แก่ กาฬสินธุ์ ร้อยเอ็ด ยโสธร อุบลราชธานี และพระนครศรีอยุธยา ส่งผลกระทบต่อน้ำที่ทำการเกษตร 1,960,000 ไร่ บ่อปลา 7,797.23 ไร่ ปศุสัตว์ 43,137 ตัว แม้จะเป็นผลกระทบระยะสั้น แต่ยังคงต้องติดตามสถานการณ์ต่อไป เนื่องจากกรมอุตุนิยมวิทยาได้คาดการณ์ว่าในเดือนสิงหาคมและกันยายนอาจเกิดพายุที่มีโอกาสเคลื่อนตัวผ่านประเทศไทยตอนบน และจะทำให้เกิดฝนตกหนักในหลายพื้นที่ ซึ่งในเดือนดังกล่าวเป็นช่วงเพาะปลูกข้าวนาปี อาจส่งผลกระทบต่อกิจกรรมการทำการเกษตรและการจ้างงานภาคเกษตรได้

ทั้งนี้ รัฐบาลได้มีมาตรการเพื่อบรรเทาผลกระทบจากอุทกภัยช่วงเดือนกรกฎาคม-สิงหาคมที่ผ่านมา โดยได้อนุมัติงบประมาณจากงบกลางรายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น ในกรอบวงเงินงบประมาณ 1,685 ล้านบาท คร่าวๆ 3,000 บาท และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรได้ผ่อนผันการชำระหนี้ออกไปไม่เกิน 12 เดือนโดยไม่คิดดอกเบี้ยปรับ และสำหรับเกษตรกรผู้ปลูกข้าวที่เข้าร่วมโครงการประกันภัยข้าวนาปีกับ ธกส. ที่ได้รับความเสียหายจะได้รับความคุ้มครองไร่ละ 1,260 บาท รวมถึงการให้กู้ปลอดดอกเบี้ยเป็นเวลา 6 เดือนสำหรับการใช้จ่ายในการทำเกษตรรอบใหม่ นอกจากนั้น คาดว่ามาตรการช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยที่คาดว่าจะเริ่มได้ในช่วงปลายปีนี้จะช่วยบรรเทาผลกระทบด้านรายได้ของประชาชนได้ในอีกทางหนึ่ง

2. การเร่งพัฒนาทักษะแรงงานเพื่อเพิ่มศักยภาพแรงงานให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานและยกระดับผลิตภาพแรงงาน ในไตรมาสสองปี 2560 การลงทุนภาคเอกชนขยายตัวร้อยละ 3.2 หลังจากหดตัวต่อเนื่องในระยยะ 3 ไตรมาสที่ผ่านมา เป็นสัญญาณที่ดีต่อการจ้างงานใหม่ ซึ่งโดยปกติการจ้างงานนอกภาคเกษตรจะเพิ่มขึ้นหลังจากการลงทุนมีการขยายตัวต่อเนื่อง 2-3 ไตรมาส อย่างไรก็ตาม การบริหารจัดการแรงงานภายในองค์กร การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในกระบวนการผลิตและบริการ อาจมีผลทำให้รูปแบบและความต้องการจ้างงานเปลี่ยนไป อาทิ การจ้างงานแบบสัญญาจ้างมีระยะเวลา ความต้องการแรงงานที่สามารถทำงานได้หลายหน้าที่ (Multi-Skill) แรงงานที่มีทักษะทั้งด้านเทคนิค และด้านอารมณ์ ดังนั้น แรงงานจะต้องปรับตัวและเตรียมความพร้อมในทักษะด้านต่างๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

ในระยะที่ผ่านมาภาครัฐได้มีการส่งเสริมการยกระดับคุณภาพแรงงานด้วยนโยบายทางด้านการพัฒนาคุณภาพการทำงานของแรงงานใหม่ที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงาน เช่น การจัดอาชีวศึกษาาระบบทวิภาคี ที่เน้นการจัดหลักสูตรการเรียน

มาตรการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย ปี 2560 ของสถาบันการเงิน		
มาตรการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย ปี 2560 (ส.ค. 60 เป็นต้นไป)	ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.)	- ผ่อนผันการชำระหนี้ออกไปไม่เกิน 12 เดือน โดยไม่คิดดอกเบี้ยปรับสำหรับภาระหนี้เดิม - เกษตรกรที่ร่วมโครงการประกันภัยข้าวในปีการผลิต 2560 เมื่อสำรวจพื้นที่การเกษตรแล้วพบว่ามีความเสียหายเป็นไปตามเงื่อนไขของกรมธรรม์ก็จะได้รับความคุ้มครองร้อยละ 1,260 บาท - สินเชื่อเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนแก่เกษตรกรรายเงินกู้ไม่เกิน 50,000 บาท/ราย อัตราดอกเบี้ย 0% ต่อปี เป็นระยะเวลา 6 เดือน ตั้งแต่เดือนที่ 7 เป็นต้นไป คิดดอกเบี้ยในอัตรา MRR กำหนดชำระคืนแล้วเสร็จไม่เกิน 3 ปี นับตั้งแต่วันที่ชำระคืนแล้วเสร็จไม่เกิน 3 ปี นับตั้งแต่วันที่
โครงการเงินกู้เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย ปี 2560 (ตั้งแต่ 31 ก.ค. 60 เป็นต้นไป)	ธนาคารอาคารสงเคราะห์ (ธอส.)	- ลูกค้ายืม ลดภาระดอกเบี้ยเหลือ 0% ต่อปี นาน 3 เดือนแรก ส่วนเดือนที่ 4-12 คิดอัตราดอกเบี้ย MRR-2.5% ต่อปี - ลูกค้ายืม/ลูกค้ายืม สามารถขอเพิ่ม หรือ กู้ใหม่ เพื่อปลูกสร้างทดแทนหลังเดิม หรือซ่อมแซมอาคารที่ได้รับความเสียหาย คิดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้คงที่ 3% ต่อปี นาน 3 ปี หลังจากนั้น กรณีลูกค้ายืมสวัสดิการ คิดอัตราดอกเบี้ย MRR-1% ต่อปี ส่วนลูกค้ายืมย่อย คิดอัตราดอกเบี้ย MRR-0.5% ต่อปี
มาตรการช่วยเหลือลูกค้าที่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัย (ส.ค.-ธ.ค. 60)	ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย (ธสน.)	- ขยายระยะเวลาต่ออายุตัวสัญญาใช้เงินได้สูงสุดถึง 360 วัน และลดอัตราดอกเบี้ยเป็นเวลา 1 ปี โดย 6 เดือนแรกลดอัตราดอกเบี้ยลง 3% ต่อปี (อัตราดอกเบี้ยที่ลดลงแล้วไม่ต่ำกว่า 3% ต่อปี) จากนั้นเป็นอัตราปกติ-0.5% ต่อปีสำหรับลูกค้าสินเชื่อหมุนเวียน และพักชำระหนี้เงินต้นสูงสุด 1 ปี และลดอัตราดอกเบี้ยลงเหลือ 4% ในปีแรก สำหรับลูกค้าเงินกู้ระยะยาว - เงินกู้เพื่อซื้อ/ซ่อมแซมเครื่องจักร/อาคารโรงงาน ที่ได้รับความเสียหายระยะเวลา 5 ปี (ปลอดชำระคืนเงินต้นไม่เกิน 1 ปี) อัตราดอกเบี้ย 4% ในปีแรก หลังจากนั้นอัตราดอกเบี้ยปกติ
มาตรการบรรเทาภาระลูกค้าสินเชื่อเป็นกรณีเร่งด่วน (ส.ค.-ธ.ค. 60)	ธนาคารออมสิน	- ผ่อนผันการชำระหนี้แก่ลูกค้าที่ได้รับผลกระทบ 3 ทางเลือก ได้แก่ (1) พักชำระหนี้เงินต้นไม่เกิน 3 ปี (2) พักชำระหนี้เงินต้นและพักชำระดอกเบี้ยอีก 50% ไม่เกิน 3 ปี (3) พักชำระหนี้เงินต้นและดอกเบี้ยระยะเวลาไม่เกิน 3 เดือน (สำหรับผู้มีรายได้ประจำเป็นเงินเดือน) - สินเชื่อเพื่อต่อเติมหรือซ่อมแซมที่อยู่อาศัยระยะไม่เกิน 5 แสนบาท ผ่อนชำระภายใน 30 ปี โดยไม่คิดดอกเบี้ยในปีแรก ปีที่ 2-3 คิดอัตราดอกเบี้ย 3% ต่อปี ปีที่ 4 เป็นต้นไปคิดอัตรา MRR-0.75% ต่อปี - ลูกค้า SME ให้สินเชื่อในวงเงินไม่เกินรายละ 5 ล้านบาท ผ่อนชำระไม่เกิน 5 ปี ปลอดชำระหนี้เงินต้น 1 ปี คิดดอกเบี้ยเงินต้นปีแรก 3.5% ปีต่อไปคิดอัตรา MLR - ประชาชนรายย่อย ให้กู้ไม่เกิน 50,000 บาท/ราย ชำระคืนภายใน 5 ปี ปลอดการชำระคืน 3 เดือน ปีแรกปลอดดอกเบี้ย ปีที่ 2-5 คิด 1% ต่อเดือน
มาตรการช่วยเหลือลูกหนี้ที่อยู่ในเขตภัยพิบัติภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	บรรษัทตลาดรองสินเชื่อที่อยู่อาศัย (บตท.)	- พักชำระหนี้ 3 เดือน ตั้งแต่ ส.ค.-ธ.ค. 60 - ปรับลดอัตราดอกเบี้ยเป็นร้อยละ 4.0 ต่อปี ตั้งแต่ ส.ค. 60-ม.ค. 61 - ปลอดชำระหนี้เงินต้นตั้งแต่ พ.ย. 60-ม.ค. 61
มาตรการช่วยเหลือผู้ประสบภัย (ส.ค. 60 -ธ.ค. 60)	ธนาคารกรุงไทย	- ไม่คิดดอกเบี้ยและปลอดชำระหนี้เงินต้น เป็นระยะเวลา 3 เดือน รวมทั้งปรับลดอัตราดอกเบี้ยในเดือนที่ 4-12 ลง 0.25% ต่อปี - ให้ลูกค้าพักชำระหนี้เป็นระยะเวลา 3 เดือน หลังจากนั้นให้ปลอดชำระดอกเบี้ยเป็นระยะเวลา 3 เดือน โดยชำระแต่เงินต้นตามเงื่อนไข และขยายระยะเวลาการผ่อนชำระหนี้สูงสุดไม่เกิน 5 ปี - ลดอัตราดอกเบี้ยสูงสุด 1% ต่อปีพักชำระหนี้เงินต้นสูงสุด 1 ปี รวมทั้งขยายระยะเวลาสัญญาเงินกู้ระยะยาวสูงสุด 1 ปีให้กับลูกค้า SME ขนาดกลางและขนาดเล็ก

การสอน ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ควบคู่ไปกับการทำงานในสถานประกอบการจริง เพื่อให้ได้แรงงานที่มีคุณภาพตรงกับความต้องการของตลาด อีกทั้งโครงการสานพลังประชารัฐด้านการยกระดับคุณภาพวิชาชีพ ได้มีการนำหลายๆ โครงการให้กับทางอาชีวศึกษา เช่น โครงการ Excellent Model School ที่ได้ยกระดับคุณภาพการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตรปรับปรุงคุณภาพสิ่งอำนวยความสะดวกและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการพัฒนาบุคลากรและการรับรองด้านมาตรฐานวิชาชีพให้ผู้จบการศึกษา เป็นต้น หรือโครงการความร่วมมือกับประเทศต่างๆ เพื่อพัฒนาหลักสูตรร่วมกัน เช่น ออสเตรเลียเป็นประเทศที่ประสบความสำเร็จการจัดอาชีวศึกษาในระดับทวิภาคีที่มีผู้เรียนมากถึงร้อยละ 80 และความร่วมมือกับประเทศเกาหลีใต้ในการจัดการศึกษาวิชาชีพทวิภาคีร่วมกัน เพื่อเตรียมแรงงานใหม่ให้มีความพร้อมก่อนออกสู่ตลาดแรงงานอย่างมีคุณภาพ นอกจากนี้ กรมพัฒนาฝีมือแรงงานได้มีโครงการบันทึกข้อตกลงความร่วมมือกับหน่วยงานเครือข่ายพัฒนาฝีมือแรงงานเพื่อพัฒนาแรงงานใหม่และยกระดับฝีมือลูกจ้างร่วมกับสถานประกอบการ เช่น ฝึกแรงงานใหม่ที่กำลังจะจบ ปวช./ปวส. ในสาขาช่างยนต์ ช่างซ่อมตัวถังรถยนต์ และช่างสีรถยนต์สำหรับศูนย์บริการกับบริษัทโตโยต้ามอเตอร์ ประเทศไทย จำกัด การฝึกพนักงานโรงแรมแผนกต่างๆ ร่วมกับโรงแรมในเครือเซ็นทารา หรือการฝึกยกระดับช่างที่ทำงานอยู่แล้วกับบริษัทสยามไดกิน เพื่อให้มีฝีมือรองรับเทคโนโลยีใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไปและซับซ้อนมากขึ้น ซึ่งถือว่าเป็นโครงการที่ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี

3. การส่งเสริมความปลอดภัยในการทำงานให้มากขึ้น การประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยจากการทำงานในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา มีจำนวนลดลงมากกว่าร้อยละ 60 และในปี 2559 ประเทศไทยได้ลงนามในสัตยาบันอนุสัญญาองค์การระหว่างประเทศฉบับที่ 187 ว่าด้วยกรอบเชิงส่งเสริมการดำเนินงานความปลอดภัยและอาชีวอนามัย พ.ศ. 2559 รวมถึงได้มีการดำเนินโครงการความปลอดภัยและอาชีวอนามัยของประเทศไทย (Safety Thailand) โดยกระทรวงแรงงานร่วมกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงคมนาคม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงอุตสาหกรรม ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อสร้างเสริมความปลอดภัยและสุขภาพอนามัยที่ดีให้เกิดขึ้นกับคนทำงานและประชาชนในทุกภาคส่วน

อย่างไรก็ตาม แม้จำนวนผู้เจ็บป่วยและได้รับอันตรายจากการทำงานจะลดลง แต่ยังมีแรงงานจำนวนมากที่ยังประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยจากการทำงาน โดยในปี 2559 แรงงานที่ประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยจากการทำงานมีจำนวน

พ.ร.บ.คุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2560

เพิ่มโทษนายจ้างใช้แรงงานเด็กไม่ถูกต้อง

ห้าม จ้างเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ทำงานในสถานที่อันตราย เช่น งานปิ้งย่าง งานเกี่ยวกับวัตถุมีพิษ

ห้าม จ้างเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ทำงานในสถานที่ต้องห้าม เช่น โรงฆ่าสัตว์ สถานที่เล่นพนัน สถานประกอบการที่ประกอบกิจการเกี่ยวกับการแปรรูปสัตว์น้ำ

มีโทษ ปรับตั้งแต่ 4 แสนบาท ถึง 8 แสนบาท ต่อลูกจ้าง 1 คน หรือจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือทั้งปรับทั้งจำ

มีผลบังคับใช้ 23 กุมภาพันธ์ 2560 เป็นต้นไป...

กรณีที่นายจ้างให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ทำงานอันตราย หรือสถานที่ที่ห้ามเด็กทำงานเป็นเหตุให้ลูกจ้างเด็กได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ หรือถึงแก่ความตาย นายจ้างจะได้รับโทษเพิ่มมากขึ้น

มีโทษ ปรับตั้งแต่ 8 แสนบาท ถึง 2 ล้านบาท ต่อลูกจ้าง 1 คน หรือจำคุกไม่เกิน 4 ปี หรือทั้งปรับทั้งจำ

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน www.labour.go.th

กฎกระทรวง

กำหนดอัตราค่ารักษาพยาบาลที่ให้นายจ้างจ่าย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560

บังคับใช้ตั้งแต่ 1 มกราคม 2559

กรณีดังต่อไปนี้

- 1 ลูกจ้างรักษาในโรงพยาบาลในสถานพยาบาลของรัฐตั้งแต่เริ่มแรกจนสิ้นสุดการรักษา
- 2 ลูกจ้างที่มีความจำเป็นที่ไม่สามารถรักษาพยาบาลในสถานพยาบาลของรัฐแต่เริ่มแรก แต่ภายหลังได้เข้ารับการรักษายาบาลในสถานพยาบาลของรัฐ

การจ่ายค่ารักษาพยาบาลดังกล่าวให้เป็นไปตามความเห็นของคณะกรรมการการแพทย์ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

“ปรับเปลี่ยน” ให้นายจ้างจ่ายค่ารักษาพยาบาลเท่าที่จ่ายจริงตามความจำเป็นที่เพิ่มขึ้นจนสิ้นสุดการรักษาแต่ไม่เกินสองล้านบาท (จากเดิมหนึ่งล้านบาท)

ทั้งสิ้น 89,488 ราย โดยสาขาการก่อสร้างเป็นประเภทกิจการที่ลูกจ้างได้รับอันตรายหรือเจ็บป่วยจากการทำงานมากที่สุด รองลงมาเป็นธุรกิจการผลิตเครื่องดื่มและอาหาร ซึ่งทุกภาคส่วนต้องให้ความสำคัญในการป้องกันและสร้างความตระหนักรู้ด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อความปลอดภัยและการมีสุขภาพที่ดีของแรงงาน รวมถึงลดความเสียหายอันเกิดจากปัญหาความไม่ปลอดภัย อาทิ ไม่สามารถมาทำงานได้ การสูญเสียอวัยวะ ค่ารักษาพยาบาล

4. การติดตามการบังคับใช้กฎระเบียบและพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมการปรับแก้ไขพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน และกฎระเบียบมีสาระสำคัญ ได้แก่ พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2560 มีการปรับปรุงและแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้มีความทันสมัย ครอบคลุม และเป็นธรรมกับผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะการเพิ่มอัตราโทษในความผิดเกี่ยวกับการใช้แรงงานเด็ก เพื่อให้เกิดการป้องกัน ยับยั้ง และขจัดปัญหาการค้ามนุษย์ด้านแรงงานให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การปรับแก้ในส่วนของการให้นายจ้างประกาศระเบียบการจัดทำข้อบังคับเกี่ยวกับการทำงานไว้ ณ สถานประกอบการ และการปรับแก้กฎกระทรวง กำหนดอัตราค่ารักษาพยาบาลที่นายจ้างจ่าย (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2560 ในส่วนการเพิ่มวงเงินจ่ายค่ารักษาพยาบาลของนายจ้างในกรณีที่ลูกจ้างรักษาตัวในโรงพยาบาล โดยเพิ่มสูงสุดในอัตราจากเดิม 1,000,000 บาท เป็น 2,000,000 บาท ซึ่งได้มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษาและมีผลบังคับใช้แล้ว

นอกจากนี้ เมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2560 คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่...) พ.ศ. ... เพื่อยกระดับมาตรฐานการคุ้มครองลูกจ้างให้สูงขึ้นและลดระดับความเหลื่อมล้ำของสังคมและสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการของรัฐตามนโยบายของรัฐบาล โดยกำหนดให้ลูกจ้างมีสิทธิได้รับดอกเบี้ยนอัตราร้อยละ 15 ของค่าจ้างแทนการบอกกล่าวล่วงหน้า ค่าตอบแทน และเงินกรณีนายจ้างหยุดกิจการ ส่วนกรณีการเปลี่ยนตัวนายจ้างต้องได้รับความยินยอมจากลูกจ้างและให้นายจ้างใหม่รับไปทั้งสิทธิหน้าที่ กำหนดให้ลูกจ้างชายหรือหญิงได้รับค่าจ้างเท่าเทียมกันในงานที่มีคุณค่าเท่ากัน รวมถึงกำหนดให้ลูกจ้างมีสิทธิลาคลอดบุตรในเหตุที่จำเป็นโดยได้รับค่าจ้าง ไม่น้อยกว่า 3 วันทำงาน และให้ลูกจ้างสามารถลาเพื่อตรวจครรภ์ก่อนคลอดบุตรได้ 90 วันโดยได้รับค่าจ้างไม่เกิน 45 วัน และพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน ยังได้พิจารณาเพิ่มอัตราค่าชดเชย กรณีลูกจ้างทำงานติดต่อกันครบ 20 ปีขึ้นไปเมื่อถูกเลิกจ้างโดยไม่มีความผิดให้ลูกจ้างได้รับค่าชดเชยเท่ากับ

ตาราง 2 หนี้สินครัวเรือน (สินเชื่อกับสถาบันการเงิน)

ณ สิ้นระยะเวลา	2557	2558	2559				2560
			Q1	Q2	Q3	Q4	Q1
หนี้สินครัวเรือน (ล้านล้านบาท)	10.54	11.10	11.14	11.24	11.34	11.47	11.48
%YOY	6.6	5.3	4.7	4.3	4.1	3.3	3.1
- สถาบันรับฝากเงิน	6.6	6.1	5.6	5.1	4.8	4.2	3.7
- สถาบันการเงินอื่น	6.6	-0.1	-0.6	-0.6	-0.3	-2.4	-1.3
สัดส่วนต่อ GDP	79.85	81.17	80.61	80.27	79.95	79.83	78.60

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

ตาราง 3 การเปลี่ยนแปลงการให้สินเชื่อคงค้างอุปโภคบริโภคส่วนบุคคลของธนาคารพาณิชย์

ณ สิ้นระยะเวลา (%)	สัดส่วน (%) Q2/60	2559				2560	
		Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2
สินเชื่ออุปโภคบริโภคส่วนบุคคล	100.0	6.5	6.0	5.2	4.9	4.5	4.4
- ที่อยู่อาศัย	51.3	9.3	9.0	7.7	7.0	6.1	5.0
- ซื้อหรือเช่าซื้อรถยนต์	22.9	1.7	1.6	1.9	1.3	2.4	4.5
- การศึกษา	0.0	5.0	13.2	31.1	42.5	35.3	33.0
- เดินทางไปต่างประเทศ	0.0	3.4	-4.6	-5.2	-2.8	-3.3	-1.9
- บริโภคอื่น ๆ	25.8	5.7	4.1	3.2	4.1	3.2	3.1

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

ตาราง 4 หนี้เพื่อการอุปโภคบริโภคที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้

ณ สิ้นระยะเวลา	2559				2560	
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2
หนี้เพื่อการอุปโภคบริโภคที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (ล้านบาท)	96,203	98,200	104,067	105,287	109,902	104,989
% YOY	5.0	4.0	4.0	10.7	14.2	6.9
สัดส่วนต่อ NPLs รวม	26.92	26.28	26.44	27.30	27.17	25.22
สัดส่วนต่อสินเชื่อรวม	2.58	2.60	2.73	2.71	2.82	2.66

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

ตาราง 5 สินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับและสินเชื่อบัตรเครดิต

ณ สิ้นระยะเวลา	2559				2560	
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2
สินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ						
(1) ยอดสินเชื่อคงค้าง (ล้านบาท)	321,684	327,173	332,877	338,117	331,489	335,964
%YOY	2.7	3.2	3.6	4.2	3.0	2.7
(2) สินเชื่อผิดนัดชำระหนี้เกิน 3 เดือนขึ้นไป	11,284	10,544	11,365	10,602	9,844	8,949
%YOY	-27.1	-33.0	-32.1	-36.9	-12.8	-15.1
(2) / (1) (ร้อยละ)	3.5	3.2	3.4	3.1	3.0	2.7
สินเชื่อบัตรเครดิต						
(1) ยอดสินเชื่อคงค้าง (ล้านบาท)	308,863	315,557	316,621	358,413	333,249	336,386
%YOY	5.6	6.2	6.0	6.5	7.9	6.6
(2) ยอดค้างชำระเกิน 3 เดือนขึ้นไป	10,965	9,885	11,859	10,383	9,859	8,339
%YOY	22.7	3.0	16.9	-0.7	-10.1	-15.6
(2) / (1) (ร้อยละ)	3.6	3.1	3.7	2.9	3.0	2.5

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

ค่าจ้างอัตราสุดท้าย 400 วัน เดิมกฎหมายกำหนดไว้ว่าต้องทำงานครบ 10 ปีขึ้นไปถึงจะได้รับค่าชดเชย 300 วันเท่านั้น โดยการแก้ไขพระราชบัญญัติดังกล่าวอยู่ในขั้นตอนการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

หนี้สินครัวเรือนชะลอตัวลงอย่างต่อเนื่อง

ไตรมาสแรกปี 2560 หนี้สินครัวเรือนมีมูลค่าเท่ากับ 11,480,921 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีที่แล้วร้อยละ 3.1 ชะลอตัวลงอย่างต่อเนื่อง โดยคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 78.6 ต่อ GDP

ในไตรมาสสองปี 2560 หนี้สินครัวเรือนยังมีแนวโน้มชะลอตัวต่อเนื่อง สะท้อนจากยอดคงค้างสินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภคของธนาคารพาณิชย์ที่ขยายตัวชะลอลงเหลือร้อยละ 4.4 โดยเป็นการชะลอของสินเชื่อที่อยู่อาศัยจากร้อยละ 6.1 ในไตรมาสแรกปี 2560 เป็นร้อยละ 5.0 ในไตรมาสนี้ ขณะที่สินเชื่อเพื่อซื้อหรือเช่าซื้อรถยนต์ขยายตัวเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 2.4 ในไตรมาสแรกปี 2560 เป็นร้อยละ 4.5 ในไตรมาสนี้

ด้านความสามารถในการชำระหนี้ เมื่อพิจารณาจากสัดส่วนหนี้เพื่อการอุปโภคบริโภคที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ต่อสินเชื่อรวม พบว่าลดลงจากร้อยละ 2.82 ในไตรมาสแรกปี 2560 เป็นร้อยละ 2.66 ในไตรมาสนี้ อย่างไรก็ตาม ยังต้องเฝ้าระวังลูกหนี้ที่ค้างชำระเงินต้นหรือดอกเบี้ยเกินกว่า 1 เดือน แต่ไม่ถึง 3 เดือน ที่เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 3.11 ในไตรมาสแรกปี 2560 เป็นร้อยละ 3.20 ในไตรมาสนี้

ขณะที่การผิดนัดชำระหนี้เกิน 3 เดือนขึ้นไปของสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับมีมูลค่า 8,949 ล้านบาท ลดลงร้อยละ 15.1 และคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 2.7 ของยอดสินเชื่อคงค้าง สำหรับการผิดนัดชำระหนี้เกิน 3 เดือนขึ้นไปของสินเชื่อบัตรเครดิตมีมูลค่า 8,339 ล้านบาท ลดลงร้อยละ 15.6 และคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 2.5 ของยอดสินเชื่อคงค้าง

ทั้งนี้ จากข้อมูลของบริษัทข้อมูลเครดิตแห่งชาติ จำกัด (เครดิตบูโร) พบว่า ในไตรมาสแรกของปี 2560 กลุ่มคน Gen Y หรือกลุ่มคนที่มีอายุ 22-35 ปี จำนวน 5.24 ล้านคน มีหนี้รวมกันสูงถึง 2.13 ล้านล้านบาท โดยเฉพาะกลุ่มอายุ 29 ปี มีหนี้สินต่อคนอยู่ที่ 150,000 บาท ในจำนวนนี้ร้อยละ 20 เป็นหนี้เสีย² สาเหตุหนึ่งที่ทำให้คนกลุ่มนี้เป็นหนี้และมียอดหนี้สูงเนื่องจากรูปแบบการใช้ชีวิตที่เปลี่ยนไปตามการเติบโตของสังคมเมือง ส่งผลให้มีพฤติกรรมใช้จ่าย ง่ายคล่อง ตัดสินใจเร็ว ประกอบกับสามารถเข้าถึงสินเชื่อบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคลได้ง่าย

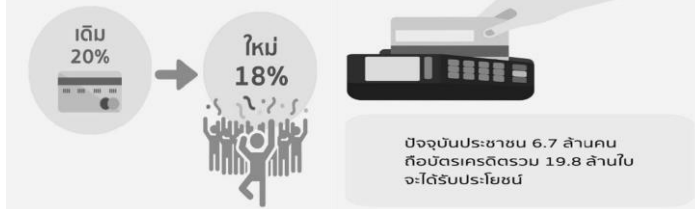
² มีหนี้ค้างชำระเกิน 90 วัน

มาตรการดูแลสินเชื่อบัตรเครดิต และสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้กำกับ

มาตรการสินเชื่อบัตรเครดิต

1. ลดเพดานอัตราดอกเบี้ยบัตรเครดิต : ใช้กับลูกค้าเก่า* และลูกค้าใหม่

* ไม่ใช้บังคับสำหรับรายการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตที่มีการกำหนดระยะเวลาการผ่อนชำระที่ชัดเจนก่อนหน้านี้

2. มาตรการวงเงินบัตรเครดิต

เดิม	ใหม่								
- เงินเดือนขั้นต่ำ : 15,000 บาท - วงเงินสูงสุด : ≤ 5 เท่าของรายได้	- เงินเดือนขั้นต่ำ : 15,000 บาท - วงเงินสูงสุด : สะท้อนตามรายได้ของลูกค้า								
	<table> <tr> <th>รายได้</th><th>วงเงินอนุมัติ</th></tr> <tr> <td>< 30,000 บาท</td><td>≤ 1.5 เท่าของรายได้</td></tr> <tr> <td>< 50,000 บาท</td><td>≤ 3 เท่าของรายได้</td></tr> <tr> <td>> 50,000 บาท</td><td>≤ 5 เท่าของรายได้</td></tr> </table>	รายได้	วงเงินอนุมัติ	< 30,000 บาท	≤ 1.5 เท่าของรายได้	< 50,000 บาท	≤ 3 เท่าของรายได้	> 50,000 บาท	≤ 5 เท่าของรายได้
รายได้	วงเงินอนุมัติ								
< 30,000 บาท	≤ 1.5 เท่าของรายได้								
< 50,000 บาท	≤ 3 เท่าของรายได้								
> 50,000 บาท	≤ 5 เท่าของรายได้								

มาตรการสินเชื่อส่วนบุคคล

เดิม	ใหม่
- เงินเดือนขั้นต่ำ : ไม่กำหนด - วงเงินสูงสุด : ≤ 5 เท่าของรายได้	- เงินเดือนขั้นต่ำ : ไม่กำหนด - วงเงินสูงสุด : สะท้อนตามรายได้ของลูกค้า

✓ มีผลบังคับใช้กับ...

สินเชื่อส่วนบุคคล
ที่ไม่มีหลักประกัน เท่านั้น
เช่น บัตรกดเงินสด

รายได้	วงเงินอนุมัติ
< 30,000 บาท	≤ 1.5 เท่าของรายได้
≥ 30,000 บาท	ต่อผู้ให้บริการไม่เกิน 3 ราย สูงสุดไม่เกิน 5 เท่าของรายได้

✗ มาตรการนี้ไม่รวมถึง...

สินเชื่อส่วนบุคคลที่ไม่มีหลักประกันอื่น ได้แก่
สินเชื่อเพื่อการศึกษา/สินเชื่อเพื่อการเดินทางไปทำงานต่างประเทศ/สินเชื่อเพื่อสวัสดิการพนักงาน

มีผลบังคับใช้ 1 กันยายน 2560 เป็นต้นไป
ใช้กับลูกค้ารายใหม่เท่านั้น

ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงได้ปรับปรุงแนวทางการกำกับดูแลสินเชื่อบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับเพื่อช่วยดูแลการก่อหนี้ของภาคครัวเรือนให้เหมาะสมขึ้นเนื่องจากประชาชนเข้าถึงสินเชื่อประเภทนี้ได้ง่าย และเป็นสินเชื่อที่ไม่มีหลักประกัน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อประชาชนที่มีความเปราะบางก่อหนี้จนเกินความสามารถในการชำระหนี้ได้ ดังนี้

1. มาตรการสินเชื่อบัตรเครดิต กำหนดวงเงินแก่ผู้มีบัตรให้เหมาะสมกับความสามารถในการชำระหนี้ตามรายได้ต่อเดือน โดยผู้มีรายได้ต่ำกว่า 30,000 บาท ให้ได้รับวงเงินไม่เกิน 1.5 เท่าของรายได้ ผู้มีรายได้ตั้งแต่ 30,000-50,000 บาท ให้ได้รับวงเงินไม่เกิน 3 เท่าของรายได้ และผู้มีรายได้ตั้งแต่ 50,000 บาท ขึ้นไป ให้ได้รับวงเงินไม่เกิน 5 เท่าของรายได้ และปรับลดเพดานอัตราดอกเบี้ยบัตรเครดิตจากร้อยละ 20 เหลือร้อยละ 18

2. มาตรการสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ ปรับวงเงินสินเชื่อแก่ผู้มีรายได้ต่ำกว่า 30,000 บาทต่อเดือน ให้ได้รับวงเงินไม่เกิน 1.5 เท่าของรายได้ และให้ได้รับวงเงินสินเชื่อส่วนบุคคลจากผู้ประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับไม่เกิน 3 ราย ส่วนผู้มีรายได้ต่อเดือนเกิน 30,000 บาทขึ้นไป ให้ได้รับวงเงินไม่เกิน 5 เท่าของรายได้ แต่ไม่จำกัดจำนวนผู้ประกอบการธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับที่จะให้สินเชื่อแก่ผู้บริโภคแต่ละราย โดยจะมีผลบังคับใช้กับสินเชื่อส่วนบุคคลที่ไม่มีหลักประกันเท่านั้น³ อาทิ บัตรกดเงินสด

แนวทางการกำหนดวงเงินสินเชื่อบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคลดังกล่าวจะมีผลบังคับใช้กับผู้ขอมีบัตรเครดิตหรือผู้ขอสินเชื่อส่วนบุคคลรายใหม่ ตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน 2560 เป็นต้นไป สำหรับเพดานอัตราดอกเบี้ยบัตรเครดิตที่ปรับลดลงจะมีผลบังคับใช้กับผู้มีบัตรเครดิตทั้งรายเดิมและรายใหม่

นอกจากนี้ ที่ผ่านมาธนาคารแห่งประเทศไทย สมาคมธนาคารไทย สมาคมธนาคารนานาชาติ และสถาบันการเงิน 16 แห่งได้ร่วมกันจัดตั้งโครงการแก้ไขปัญหานี้ส่วนบุคคลที่ไม่มีหลักประกัน (คลินิกแก้หนี้) โดยให้บริษัทบริหารสินทรัพย์สุขุมวิท จำกัด (SAM) เป็นหน่วยงานกลางในการช่วยให้ลูกหนี้สามารถหาข้อยุติกับเจ้าหนี้ทุกรายในคราวเดียวกันตามความสามารถทางการเงินที่แท้จริงของลูกค้า ควบคู่กับการเสริมสร้างวินัยทางการเงินที่ดีเพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินให้เหมาะสมและไม่ก่อภาระหนี้เกินตัวอีกในอนาคต

³ ไม่รวมสินเชื่อส่วนบุคคลที่ไม่มีหลักประกันประเภทอื่น ได้แก่ สินเชื่อเพื่อการศึกษา สินเชื่อเพื่อการเดินทางไปทำงานต่างประเทศ สินเชื่อเพื่อสวัสดิการพนักงาน

สำหรับการช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยที่ลงทะเบียนในโครงการเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐและผ่านการตรวจสอบคุณสมบัติแล้ว 11.67 ล้านราย คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการแนวทางการจัดประชารัฐสวัสดิการตามที่กระทรวงการคลังเสนอ เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม 2560 โดยผู้มีรายได้น้อยจะได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ซึ่งจะกำหนดวงเงินในบัตรเพื่อใช้ชำระค่าสินค้าและบริการผ่านเครื่องรับชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ของหน่วยงานหรือร้านค้าที่กำหนด โดยจะแบ่งสวัสดิการออกเป็น 2 ส่วน คือ (1) เป็นเรื่องของการเดินทาง ได้แก่ ค่าโดยสารรถเมล์ ขสมก./รถไฟฟ้า รายละ 500 บาทต่อเดือน ค่าโดยสารรถ บขส. รายละ 500 บาทต่อเดือน และค่าโดยสารรถไฟรายละ 500 บาทต่อเดือน (2) เป็นการลดค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพ ได้แก่ ค่าซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็น สินค้าเพื่อการศึกษา และวัตถุดิบเพื่อเกษตรกรรมจากร้านธงฟ้าประชารัฐ หรือร้านค้าที่ลงทะเบียนกับกระทรวงพาณิชย์ โดยแบ่งเป็น ผู้มีรายได้มากกว่า 30,000 บาทต่อปี จะได้รับรายละ 200 บาทต่อเดือน และผู้มีรายได้น้อยกว่า 30,000 บาทต่อปี จะได้รับรายละ 300 บาทต่อเดือน นอกจากนี้ ยังได้รับส่วนลดค่าซื้อก๊าซหุงต้มจากร้านค้าที่กระทรวงพลังงานกำหนดรายละ 45 บาทต่อ 3 เดือน ทั้งนี้ วงเงินคงเหลือของแต่ละสวัสดิการในเดือนที่ผ่านมาจะไม่มี การสะสมในเดือนถัดไป และไม่สามารถถอนวงเงินสวัสดิการจากบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเป็นเงินสดได้

การปลูกฝังการสร้างวินัยและวางแผนทางการเงินและการออมแก่ประชาชนอย่างต่อเนื่องตั้งแต่วัยเด็กเป็นอีกแนวทางสำคัญในการแก้ปัญหาหนี้ครัวเรือน เพื่อให้เกิดพฤติกรรมการใช้จ่ายอย่างสมเหตุสมผล การรู้จักประมาณตน ไม่ใช้จ่ายเงินเกินตัว เช่น การส่งเสริมการทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย การจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ในโรงเรียน เพื่อส่งเสริมให้เด็กรู้จักวางแผนการใช้จ่ายเงินในแต่ละวันให้มีเงินเหลือเก็บ และนำเงินมาฝากกับสหกรณ์ออมทรัพย์อย่างสม่ำเสมอ จนเกิดนิสัยรักการออม

นอกจากนี้ กองทุนการออมแห่งชาติได้จัดโครงการต้นกล้า การออม เพื่อปลูกฝังให้เยาวชนได้ตระหนักถึงความจำเป็นของการออมอย่างยั่งยืน ซึ่งจากข้อมูลทางสถิติพบว่า ประเทศไทยมีประชากรที่เป็นแรงงานนอกระบบจำนวนกว่า 25 ล้านคน ในจำนวนนี้กว่า 6.4 ล้านคนยังอยู่ในวัยเรียนระดับมัธยมศึกษาถึงอุดมศึกษา ซึ่งเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติสามารถสมัครเป็นสมาชิกกองทุนแห่งชาติได้ การออมตั้งแต่อายุยังน้อยและออมอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอจนถึงอายุ 60 ปี จะทำให้มีเงินไว้ใช้หลังเกษียณ

ตาราง 6 จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคเฝ้าระวัง

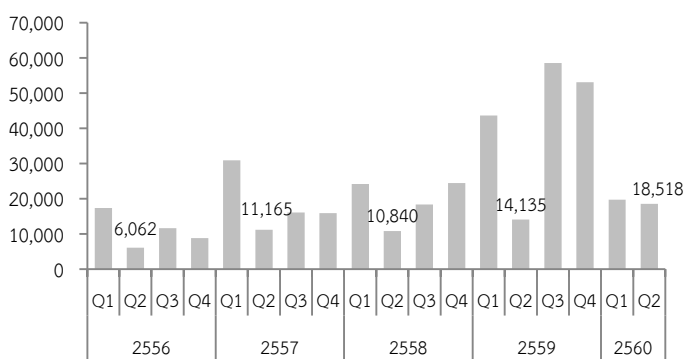
(หน่วย : ราย)

โรคเฝ้าระวัง	2559				2560		%YOY
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q2/60
ปอดอักเสบ	65,661	45,244	72,851	61,455	63,869	53,578	18.4
ไข้เลือดออก	14,840	7,874	25,744	15,473	8,203	7,732	-1.8
มือ เท้า ปาก	10,066	19,012	39,589	11,243	11,450	19,958	4.9
ไข้หวัดใหญ่	43,634	14,135	58,535	53,058	19,742	18,518	31.1
บิด	1,820	1,841	1,887	1,178	1,329	1,410	-23.4
หัด	221	271	466	730	367	295	8.7
ฉีหนู	446	401	671	777	573	592	47.6
ไข้สมองอักเสบ	179	187	231	175	259	143	-23.5
อหิวาตกโรค	41	2	7	1	2	2	-
ไข้กาฬหลังแอ่น	6	5	4	2	5	5	-
พิษสุนัขบ้า	4	2	5	2	0	3	-
รวม	136,918	88,974	199,990	144,094	105,799	102,236	14.9
อัตราต่อประชากรแสนคน	209.2	135.9	305.7	220.3	161.7	156.2	

หมายเหตุ: ข้อมูลปี 2560 เป็นข้อมูล ณ วันที่ 30 สิงหาคม 2560

ที่มา: สำนักระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุข

แผนภาพ 4 จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคไข้หวัดใหญ่ รายไตรมาสปี 2556-2560

ที่มา: สำนักระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุข

การเจ็บป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังโดยรวมเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะโรคไข้หวัดใหญ่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ไตรมาสสองปี 2560 มีผู้ป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังรวม 102,236 ราย เพิ่มขึ้นจากไตรมาสเดียวกันของปี 2559 ร้อยละ 14.9 เป็นการเพิ่มขึ้นของโรคที่แพร่ระบาดในช่วงฤดูฝน ได้แก่ โรคไข้หวัดใหญ่ พบผู้ป่วยเพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมา ร้อยละ 31.1 และโรคปอดอักเสบ พบผู้ป่วยเพิ่มขึ้นร้อยละ 18.4 การป้องกันตนเองสามารถทำได้โดยการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ การรับประทานอาหารปรุงสุกใหม่ให้ครบ 5 หมู่ การใช้ช้อนกลาง การล้างมือบ่อยๆ ด้วยน้ำและสบู่ การพักผ่อนให้เพียงพอ และหลีกเลี่ยงการอยู่ในที่แออัดหรืออากาศถ่ายเทไม่สะดวก เพื่อลดความเสี่ยงการติดเชื้อโรคได้ สำหรับในกลุ่มเสี่ยง ได้แก่ เด็กเล็ก ผู้สูงอายุ และผู้ป่วยเรื้อรัง หากมีอาการไข้ หอบ เหนื่อย ให้รีบพบแพทย์ทันทีเนื่องจากมีโอกาสเกิดภาวะแทรกซ้อนปอดบวม ซึ่งเป็นสาเหตุการเสียชีวิตอันดับหนึ่งของโรคติดเชื้อทั้งหมด โดยตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม-30 สิงหาคม 2560 พบผู้ป่วยโรคปอดอักเสบ 156,889 ราย มีผู้เสียชีวิตแล้ว 171 ราย ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ 65 ปีขึ้นไป

นอกจากนี้ ยังมีประเด็นที่ต้องเฝ้าระวัง ดังนี้

1. การระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่ในประเทศฮ่องกง ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม-6 สิงหาคม 2560 สายพันธุ์หลักที่ระบาดคือ เอ เอช 3 เอ็น 2 (A, H3N2) พบผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลของรัฐ 1,065 ราย เป็นผู้ป่วยหนัก 346 ราย มีผู้เสียชีวิตแล้ว 324 ราย แต่ยังไม่พบการดื้อยาหรือกลายพันธุ์ของเชื้อ และองค์การอนามัยโลกยังไม่ห้ามการเดินทางไปประเทศดังกล่าว แต่แนะนำผู้ที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงและต้องเดินทางไปในเมืองที่มีการระบาดควรปรึกษาแพทย์ฉีดวัคซีนป้องกันโรคก่อนเดินทาง และหลีกเลี่ยงการไปสถานที่แออัดหรือมีคนอยู่จำนวนมาก ไม่คลุกคลีผู้ป่วย หากมีอาการป่วยในขณะที่อยู่ต่างประเทศหรือกลับมาแล้วให้รีบไปพบแพทย์ สำหรับประเทศไทยตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม-30 สิงหาคม 2560 พบผู้ป่วย 85,290 ราย เสียชีวิตแล้ว 12 ราย ส่วนใหญ่จะพบในกลุ่มอายุ 15-24 ปี โดยเชื้อไข้หวัดที่พบเป็นสายพันธุ์ เอ เอช 3 เอ็น 2 (A, H3N2) สำหรับการณรงค์ การป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ให้ประชาชนใช้มาตรการ “ปิด ล้าง เลี่ยง หยุด” เพื่อป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ทุกสายพันธุ์ ได้แก่ (1) ปิด คือ ปิดปาก ปิดจมูก เมื่อไอ จาม (2) ล้าง คือล้างมือบ่อยๆ ด้วยน้ำและสบู่ (3) เลี่ยง คือหลีกเลี่ยงสถานที่คนหนาแน่น และ (4) หยุด

ตาราง 7 จำนวนผู้ป่วยทางสุขภาพจิตจำแนกตามปีงบประมาณ 2554-2559

ประเภทโรคทางจิต	2554	2555	2556	2557	2558	2559
โรคจิต	413,901	388,779	354,695	257,341	124,558	164,205
โรคจิตกึ่งวล	321,931	348,770	319,395	237,554	114,827	115,713
โรคซึมเศร้า	186,651	222,168	223,564	85,447	63,112	71,169

ที่มา: ศูนย์สุขภาพจิตที่ 1-19 และกลุ่มพัฒนาข้อมูลสารสนเทศ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข

คือเมื่อป่วยควรหยุดเรียน หยุดงาน พักรักษาตัวอยู่บ้าน กระทรวงสาธารณสุขได้นำเข้าวัคซีนป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ 3.5 ล้านโดส เพื่อฉีดให้ฟรีในกลุ่มเสี่ยง⁴ ซึ่งสามารถเข้ารับบริการฉีดวัคซีนได้ในสถานพยาบาลของรัฐทั่วประเทศตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน-31 สิงหาคม 2560 โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย นอกจากนี้ ประเทศไทยกำลังจะผลิตวัคซีนไข้หวัดใหญ่เอง ซึ่งคาดว่าจะเริ่มผลิตได้ในปี 2563

2. การระบาดของโรคมือ เท้า ปาก ในไตรมาสสอง ปี 2560 พบผู้ป่วยโรคมือ เท้า ปาก 19,958 ราย เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมาร้อยละ 4.9 โดยพบมากในกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี แต่ต้องเฝ้าระวังเป็นพิเศษในกลุ่มเด็กเล็กและเด็กวัยเรียน เนื่องจากมีภูมิคุ้มกันน้อยและต้องอาศัยอยู่รวมกันจำนวนมากในสถานรับเลี้ยงเด็กและโรงเรียน ทำให้เกิดการติดเชื้อได้ง่าย ผู้ปกครองจึงต้องดูแลอย่างใกล้ชิด ทั้งนี้ ข้อมูลตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม-30 สิงหาคม 2560 พบผู้ป่วยโรคมือ เท้า ปาก 52,828 ราย เสียชีวิต 2 ราย การป้องกันทำได้โดยการล้างมือบ่อยๆ ด้วยน้ำและสบู่ให้สะอาดอยู่เสมอ สำหรับผู้ที่มีอาการป่วยควรหยุดเรียนหรือหยุดงานเพื่อป้องกันการแพร่ระบาด

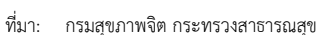
3. โรคซึมเศร้า เป็นภัยเงียบที่คุกคามสุขภาพของประชาชน แต่สามารถป้องกันและรักษาได้ ทั้งนี้ องค์การอนามัยโลกได้ประมาณการว่า ประชากรมากกว่า 300 ล้านคนหรือร้อยละ 4 ของประชากรโลกป่วยเป็นโรคซึมเศร้าและเสี่ยงฆ่าตัวตายสูงถึงร้อยละ 20.4 ผู้ป่วยโรคซึมเศร้ากลุ่มวัยรุ่นอายุ 15-19 ปี เสี่ยงฆ่าตัวตายสูงมากกว่าผู้สูงอายุ สำหรับประเทศไทยพบผู้ป่วยโรคซึมเศร้าประมาณ 1.5 ล้านคนหรือร้อยละ 2.5 ของประชากรไทย และพบว่าผู้หญิงมีความเสี่ยงต่อการป่วยเป็นโรคซึมเศร้ามากกว่าผู้ชายถึง 1.7 เท่า จากข้อมูลของกรมสุขภาพจิต พบว่าในปีงบประมาณ 2559 มีผู้ป่วยทางสุขภาพจิตเข้ารับการรักษามากกว่า 3.6 แสนคน ส่วนใหญ่เป็นผู้ป่วยโรคจิต โรคจิตกึ่งวล และโรคซึมเศร้า โดยผู้ป่วยโรคซึมเศร้ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก 63,112 คนในปี 2558 เป็น 71,169 คนในปี 2559 จะมีความเสี่ยงในการฆ่าตัวตายประมาณวันละ 11 คน⁵ หรือเฉลี่ยทุก 2 ชั่วโมงจะมีคนฆ่าตัวตายสำเร็จ 1 คน โดยเฉพาะผู้ป่วยซึมเศร้ากลุ่มวัยรุ่นอายุ 15-19 ปี เสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายมากที่สุด

จากข้อมูลของกรมสุขภาพจิตปี 2559 โรงพยาบาลพระศรีมหาโพธิ์ ศูนย์เชี่ยวชาญด้านการป้องกันและแก้ปัญหาโรคซึมเศร้า

⁴ กลุ่มเสี่ยง ประกอบด้วย (1) บุคลากรทางการแพทย์และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับผู้ป่วย (2) ผู้ที่มีโรคเรื้อรัง คือ ปอดอุดกั้นเรื้อรัง หอบหืด หัวใจ หลอดเลือดสมอง ไตวาย มะเร็งที่กำลังให้เคมีบำบัด เบาหวาน (3) บุคคลที่มีอายุ 65 ปีขึ้นไป (4) หญิงมีครรภ์ อายุครรภ์ 4 เดือนขึ้นไป (5) ผู้ที่มีน้ำหนักมากกว่า 100 กิโลกรัมขึ้นไป (6) ผู้พิการทางสมองช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ (7) เด็กอายุ 6 เดือน ถึง 2 ปี (8) ผู้ป่วยโรคธาลัสซีเมีย และ (9) ผู้ที่มีภูมิคุ้มกันบกพร่อง และผู้ติดเชื้อ HIV

⁵ อ้างจากผลการศึกษาของกรมสุขภาพจิตเรื่อง การฆ่าตัวตายสำเร็จของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2556 (จัดทำการศึกษาทุก 5 ปี)

แผนภาพ 5 ระดับ IQ เฉลี่ย ของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ประจำปี 2559
จำแนกตามเขตสุขภาพ

จากผลการสำรวจสถานการณ์ระดับสติปัญญา (IQ) และความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ในเด็กระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พ.ศ. 2559 ของกรมสุขภาพจิต พบว่า เด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีระดับ IQ เฉลี่ยเท่ากับ 98.23 สูงกว่า

ปัจจัยที่มีผลต่อ IQ

ปัจจัยเสี่ยงทางกายภาพ

- (1) ภาวะช็อคจากการขาดธาตุเหล็ก เด็กอายุ 2-24 เดือนที่มีภาวะช็อคจากการขาดธาตุเหล็ก จะเสี่ยงต่อการพัฒนาการล่าช้าในหลายด้าน
- (2) ภาวะขาดสารไอโอดีน ในหญิงตั้งครรภ์จะส่งผลให้ทารกตายตั้งแต่อยู่ในครรภ์หรือแท้ง พิจารณาแต่กำเนิด มีความบกพร่องทางสติปัญญา การเรียนรู้ช้า การเจริญเติบโต ร่างกายเข้า ร่างกายแคระแกร็น ข้อมูลจากยูนิเซฟ พบว่าพื้นที่ที่ขาดไอโอดีนมาก เด็กนักเรียนจะมีระดับสติปัญญาดูต่ำกว่าที่ควรจะเป็น 10-15 จุด มีอัตราการตาย ของทารกสูงกว่าปกติ และความสามารถทางการศึกษาดูต่ำกว่าปกติอย่างชัดเจน
- (3) ภาวะเตี้ยและแคระแกร็น จากการศึกษาพบว่าภาวะเตี้ยแคระแกร็นจะลดโอกาสในการ เข้าเรียนของเด็ก และจะส่งผลกระทบต่อการศึกษาในวัยรุ่น
- (4) การได้รับสารตะกั่วปนเปื้อน องค์การอนามัยโลกระบุการมีสารตะกั่วในเลือดเพียง 5 ไมโครกรัมต่อเดซิลิตร สามารถส่งผลให้ระดับสติปัญญาของเด็กลดลง และเป็นต้นเหตุ ให้เด็กมีความบกพร่องทางสติปัญญาสูงปีละกว่า 600,000 คน

ปัจจัยเสี่ยงทางจิต-สังคม

- (1) การขาดโอกาสในการเรียนรู้และสัมพันธภาพที่ตึงเครียดระหว่างเด็กและผู้ดูแล เด็กที่ขาดโอกาส ในการเรียนรู้และมีสัมพันธภาพที่ไม่ดีกับผู้ดูแลมีความเสี่ยงต่อการพัฒนาการที่ล่าช้า และ ไอคิวจะลดต่ำลงเมื่อโตขึ้น
- (2) ภาวะซึมเศร้าในแม่ จะส่งผลให้เด็กมีความเสี่ยงต่อการพัฒนาการไม่สมวัย
- (3) การเผชิญกับความรุนแรงในชุมชนและสังคม เช่น การถูกทำร้ายร่างกาย การถูกทำโทษ อย่างรุนแรง การถูกดูถูกให้อับอาย การอยู่ในสถานการณ์ที่มีการทำร้ายร่างกายกันในครอบครัว จะส่งผลกระทบต่อพัฒนาการของสมองของเด็ก โดยเฉพาะในส่วนที่สัมพันธ์กับการใช้ภาษา

ปัจจัยป้องกัน

- (1) การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ เด็กที่ได้รับนมแม่นานกว่า 6 เดือน จะมีระดับคะแนนไอคิวเฉลี่ยสูง กว่าเด็กที่ไม่ได้รับนมแม่เลยประมาณ 9 คะแนน (Emend AM, 2008)
- (2) ระดับการศึกษาของแม่ เด็กที่เกิดจากแม่ที่มีระดับการศึกษาสูงมีแนวโน้มที่จะมีระดับ คะแนนไอคิวสูงกว่าเด็กที่เกิดจากแม่ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า (Choudhary R, 2002)

ที่มา: กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข

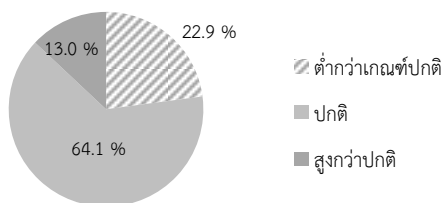
ค่าเฉลี่ย 94.58 ในปี 2554 ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ปกติ⁶ แต่ยังต่ำกว่า มาตรฐานสากล (IQ=100) และเมื่อพิจารณาในภาพรวมของ ประเทศพบว่ามียุติบัตรที่ระดับ IQ ต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ (IQ<90) อยู่ถึง ร้อยละ 31.81 (ไม่ควรเกินร้อยละ 25) และมีเด็กที่ระดับ IQ อยู่ในเกณฑ์บกพร่อง (IQ<70) อยู่ถึงร้อยละ 5.8 ซึ่งสูงกว่า มาตรฐานสากล (ไม่ควรเกินร้อยละ 2) ขณะที่มียุติบัตรที่ระดับ IQ อยู่ในเกณฑ์ฉลาดมาก (IQ≥130) สูงถึงร้อยละ 7.9 สะท้อนให้ เห็นว่ายังพบความเหลื่อมล้ำมีช่องว่างระหว่างกลุ่มที่มีระดับ สติปัญญาสูงกับกลุ่มที่มีระดับสติปัญญาดูต่ำ และมีแนวโน้ม ที่ช่องว่างนี้จะขยายมากขึ้นหากไม่มีการดำเนินการช่วยเหลือ กลุ่มที่มีปัญหาอย่างทันท่วงที

ด้าน EQ ปัจจุบันยังไม่มีแบบทดสอบที่มีมาตรฐานสากล วัดค่า EQ ได้อย่างแท้จริง กระทรวงสาธารณสุขจึงเลือกใช้ แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์เด็กอายุ 6-11 ปี (ฉบับย่อ) สำหรับครู โดยประเมินจากคุณลักษณะของความฉลาด ทางอารมณ์ 3 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านดี ประเมินจากการควบคุม อารมณ์ การใส่ใจและเข้าใจอารมณ์ผู้อื่น และการยอมรับผิด (2) ด้านเก่ง ประเมินจากการมุ่งมั่นพยายาม การปรับตัวต่อ ปัญหา และการกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม และ (3) ด้านสุข ประเมินจากการมีความพอใจในตนเอง การรู้จักปรับใจ และ ความรื่นเริงเบิกบาน จากผลการสำรวจพบว่าเด็กร้อยละ 77.1 มี EQ อยู่ในเกณฑ์ปกติขึ้นไป⁷ แต่ก็ยังพบเด็กจำนวนไม่น้อย ที่ยังต้องการการพัฒนา ซึ่งเด็กมีปัญหาหนักที่สุดในด้านขาด ความมุ่งมั่นพยายามและขาดทักษะในการแก้ไขปัญหา ทั้งนี้ การเลี้ยงดูของพ่อแม่ ผู้ปกครอง มีผลอย่างมากต่อ EQ ของเด็ก การที่ผู้เลี้ยงดูมีสัมพันธภาพที่ดีกับเด็ก มีความใกล้ชิดผูกพัน เป็นตัวอย่างที่ดี มีการฝึกวินัยเด็กอย่างเหมาะสมตามอายุ ไม่ใช้ ความรุนแรง จะส่งผลให้เด็กมีความฉลาดทางอารมณ์ที่ดี

นอกจากการส่งเสริมการพัฒนาเด็กทางด้าน IQ และ EQ แล้ว การพัฒนาทักษะสมองทางด้าน EF (Executive Functions) ก็มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะช่วยให้เด็กคิดเป็น ทำเป็น เรียนรู้เป็น แก้ปัญหาเป็น อยู่กับคนอื่นเป็น และมีความสุขเป็น ซึ่งทักษะ เหล่านี้เป็นสิ่งที่ทุกคนต้องใช้และมีผลต่อความสำเร็จในชีวิต ทั้งการเรียน การทำงาน และการใช้ชีวิต

ทั้งนี้ ในช่วงปฐมวัยเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมที่สุดในการ พัฒนาทักษะ EF ด้านต่างๆ เพราะเป็นช่วงที่สมองส่วนหน้า พัฒนามากที่สุด สามารถทำได้หลายวิธี อาทิ การเลือกของเล่นให้ เด็กได้คิดอย่างสร้างสรรค์ เพื่อฝึกสมองส่วนหน้าช่วยพัฒนา

แผนภาพ 6 สถานการณ์ EQ เด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปี 2559

ที่มา: กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข

Executive Functions (EF) ประกอบด้วยทักษะที่สำคัญ 9 ด้าน ได้แก่

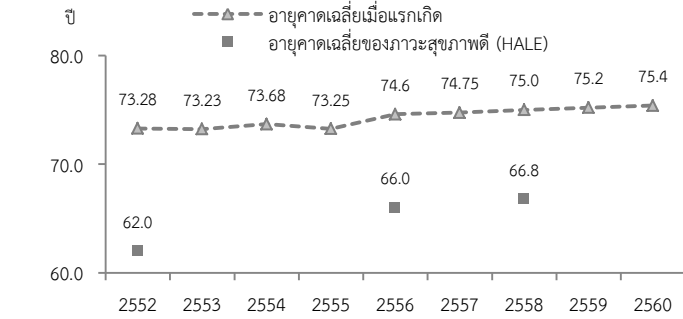
- (1) Working memory คือความสามารถในการเก็บข้อมูล ประมวลผล และดึงข้อมูลที่ เก็บในคลังสมองของเราออกมาใช้ตามสถานการณ์ที่ต้องการ
- (2) Inhibitory Control คือความสามารถในการควบคุมความต้องการของตนเองให้อยู่ ในระดับที่เหมาะสม
- (3) Shift Cognitive Flexibility คือความสามารถในการยืดหยุ่นหรือปรับเปลี่ยนให้ เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง
- (4) Focus คือความสามารถในการใส่ใจ จดจ่อ มุ่งความสนใจอยู่กับสิ่งที่ทำอย่างต่อเนื่อง ในช่วงเวลาหนึ่ง
- (5) Emotion Control คือความสามารถในการควบคุมการแสดงออกทางอารมณ์ให้อยู่ใน ระดับที่เหมาะสม
- (6) Self-Monitoring คือความสามารถในการประเมินตนเอง รวมทั้งการตรวจสอบการ ทำงานเพื่อหาจุดบกพร่อง และรู้ว่าการทำอะไร จะได้ผลอย่างไร
- (7) Initiating คือความสามารถในการริเริ่มและลงมือทำตามความคิด
- (8) Planning and Organizing คือทักษะในการทำงาน ตั้งแต่การตั้งเป้าหมาย การมอง ภาพรวม การจัดลำดับความสำคัญ และการวางแผนอย่างเป็นขั้นตอน
- (9) Goal-Directed Persistence คือความพากเพียร อดทน มุ่งมั่นสู่เป้าหมาย

⁶ ค่า IQ ปกติจะอยู่ที่ประมาณ 90-110 คะแนน

⁷ ค่า EQ ต่ำกว่าเกณฑ์ปกติจะอยู่ที่ 1-40 คะแนน ค่าปกติจะอยู่ที่ 41-55 คะแนน และค่าสูงกว่าปกติจะอยู่ที่ 56-60 คะแนน

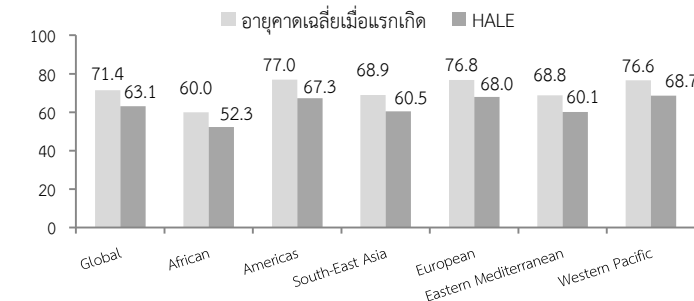

แผนภาพ 7 อายุคาดเฉลี่ยของคนไทย

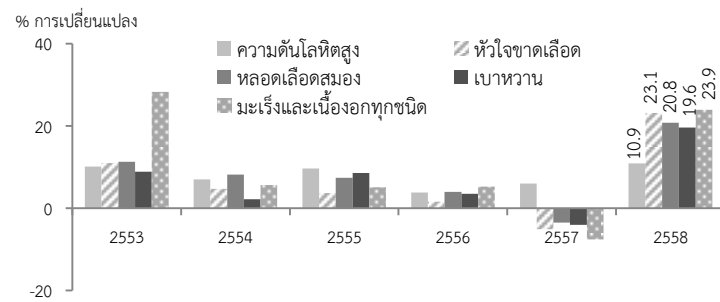
ที่มา: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, องค์การอนามัยโลก

แผนภาพ 8 อายุคาดเฉลี่ยของภูมิภาคต่างๆ ทั่วโลก ปี 2558

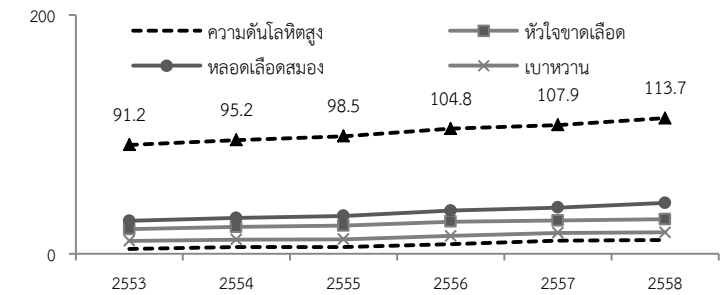
ที่มา: World Health Statistic 2017, WHO

แผนภาพ 9 การเปลี่ยนแปลงของจำนวนผู้ป่วยในด้วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังที่สำคัญ

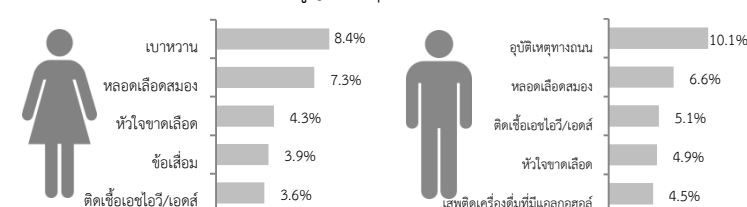
ที่มา: สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

แผนภาพ 10 อัตราตายด้วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังที่สำคัญ ต่อประชากร 100,000 คน

ที่มา: สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

แผนภาพ 11 ทำอันดับโรคของการสูญเสียสุขภาพดี จำแนกตามเพศ

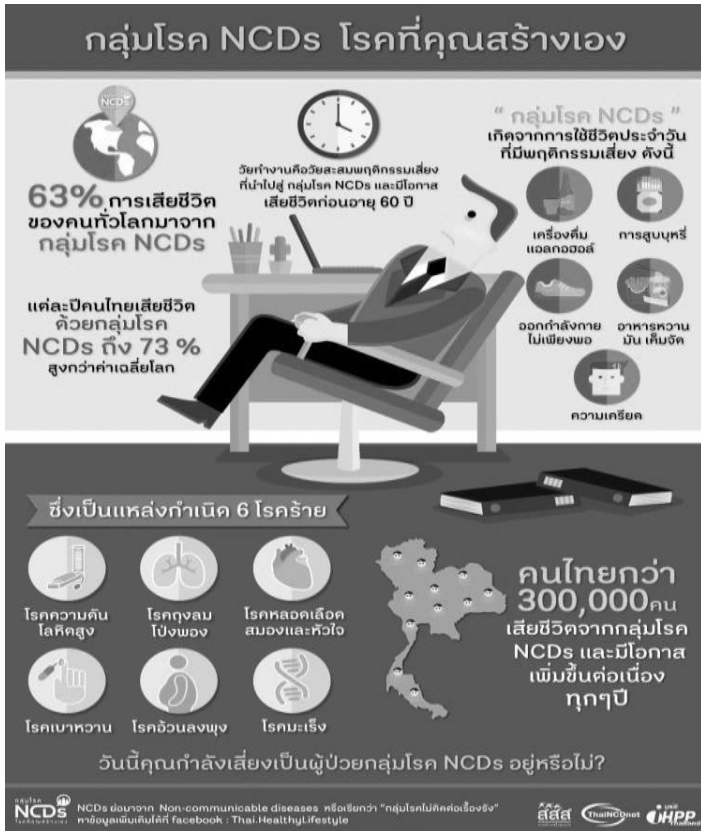
ที่มา: สำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ

ความคิดของเด็ก การให้เด็กช่วยทำงานบ้าน เพื่อฝึกให้มีความรับผิดชอบ การอ่านนิทาน/หนังสือให้เด็กฟัง เพื่อฝึกทักษะด้านการอ่าน การเขียน และเชาวน์ปัญญา และการส่งเสริมให้เด็กเล่นดนตรีก็เป็นวิธีการฝึกสมองที่ดีเช่นกัน

คนไทยมีอายุยืนยาวขึ้น แต่ต้องให้ความสำคัญมากขึ้นกับการป้องกันโรคไม่ติดต่อและการเกิดอุบัติเหตุ

จากข้อมูลของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่าอายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิดของคนไทยเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จาก 73.28 ปี ในปี 2552 เป็น 75.0 ปี ในปี 2558 และเพิ่มเป็น 75.4 ปี ในปี 2560 อย่างไรก็ตาม จากข้อมูล World Health Statistic ขององค์การอนามัยโลก พบว่าอายุคาดเฉลี่ยของภาวะสุขภาพดี (Health Adjusted Life Expectancy: HALE) ของคนไทยมีค่าต่ำกว่าอายุคาดเฉลี่ย โดยในปี 2552 มีค่าเท่ากับ 62 ปี และในปี 2558 มีค่าเท่ากับ 66.8 ปี สะท้อนให้เห็นว่าคนไทยไม่ได้มีสุขภาพที่สมบูรณ์ตลอดช่วงชีวิตจะมีช่วงเวลาที่ต้องอยู่อย่างเจ็บป่วยหรือพิการ ซึ่งจากข้อมูลพบว่าในปี 2558 คนไทยต้องอยู่อย่างเจ็บป่วยหรือพิการก่อนเสียชีวิตกว่า 8 ปี อย่างไรก็ตาม อายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิดและอายุคาดเฉลี่ยของภาวะสุขภาพดีของคนไทยยังสูงกว่าค่าเฉลี่ยทั่วโลก

ทั้งนี้ จากข้อมูลผู้ป่วยในรายบุคคลที่มารักษาและนอนในโรงพยาบาลและมีหลักประกันสุขภาพจาก 3 กองทุนหลัก (หลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า สวัสดิการรักษายาบาลข้าราชการและครอบครัว และประกันสังคม) พบว่า คนไทยมีแนวโน้มเจ็บป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังเพิ่มขึ้น ส่วนใหญ่ป่วยจากโรคความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน โรคหัวใจ โรคมะเร็ง และโรคไตวาย สำหรับสาเหตุการเสียชีวิต พบว่าโรคที่เป็นสาเหตุสำคัญและมีแนวโน้มสูงขึ้น ได้แก่ กลุ่มโรคไม่ติดต่อและอุบัติเหตุ โดยเฉพาะกลุ่มโรคมะเร็งมีอัตราการเสียชีวิตเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในปี 2558 มีผู้เสียชีวิต 73,938 คน รองลงมาได้แก่ โรคหลอดเลือดสมองมีผู้เสียชีวิต 27,884 คน โรคหัวใจขาดเลือดมีผู้เสียชีวิต 18,922 คน อุบัติเหตุทางถนนมีผู้เสียชีวิต 14,504 คน และโรคเบาหวานมีผู้เสียชีวิต 11,665 คน สอดคล้องกับรายงานการศึกษาภาระโรคและการบาดเจ็บของประชากรไทย พ.ศ. 2557 ของสำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ ที่พบว่าเพศชายสูญเสียสุขภาพะสูงสุดจากอุบัติเหตุทางถนน รองลงมาคือ โรคหลอดเลือดสมอง ส่วนเพศหญิงสูญเสียสุขภาพะสูงสุดจากโรคเบาหวาน รองลงมาคือ โรคหลอดเลือดสมอง และโรคหัวใจขาดเลือด

ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไม่ติดต่อเรื้อรังอย่างต่อเนื่อง ทั้งการรณรงค์สร้างกระแส “ลดหวาน มัน เค็ม ลดอ้วน ลดโรค” เพิ่มการบริโภคผักและผลไม้ในปริมาณที่เพียงพอ การส่งเสริมการออกกำลังกาย และการรณรงค์ลดการสูบบุหรี่และดื่มสุรา เช่น การดำเนินงาน 3อ 2ส⁸ ในชุมชน การส่งเสริมให้โรงเรียนปลอดน้ำอัดลม การดำเนินงานคลินิก NCD คุณภาพ และการเชิญชวนให้ออกกำลังกายเพื่อสุขภาพที่ดี ลดความเครียดและเพิ่มพลังในการทำงาน เพื่อให้ประชาชนตระหนักถึงปัญหา เกิดความตื่นตัว และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีตลอดช่วงชีวิต

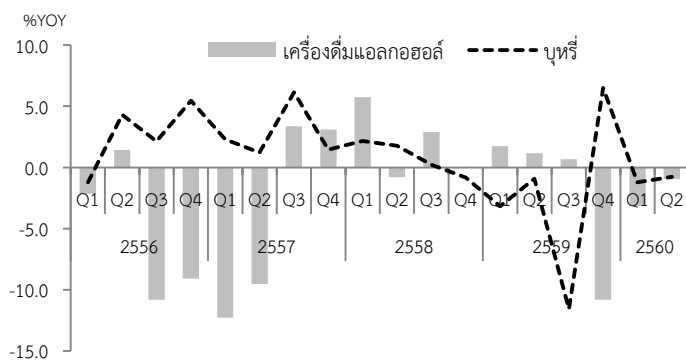
ค่าใช้จ่ายในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรี่ยังคงต้องเฝ้าระวังหรือเล็งทหรอนิกส์ในกลุ่มเด็กและเยาวชน

ค่าใช้จ่ายในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ลดลงจาก 35,439 ล้านบาทในไตรมาสสองปี 2559 เป็น 35,097 ล้านบาทในไตรมาสนี้ หรือลดลงร้อยละ 1.0 ขณะที่ค่าใช้จ่ายในการบริโภคบุหรี่ยังคงลดลงจาก 14,992 ล้านบาทในไตรมาสสองปี 2559 เป็น 14,878 ล้านบาทในไตรมาสนี้ หรือลดลงร้อยละ 0.8 ทั้งนี้ ค่าใช้จ่ายในการบริโภคบุหรี่ยังคงคิดเป็นร้อยละ 3.8 ของค่าใช้จ่ายครัวเรือน

อย่างไรก็ตาม จากผลสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติพบว่า คนไทยยังมีแนวโน้มดื่มสุราเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชน และยังเป็นสาเหตุหลักของการเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนน โดยเฉพาะในช่วงเทศกาลที่มีวันหยุดยาว นอกจากนี้ ยังทำให้เกิดปัญหาสังคมอื่นๆ ตามมา ทั้งการใช้ความรุนแรงในครอบครัว การทะเลาะวิวาท และการก่ออาชญากรรม รัฐบาลเห็นความสำคัญของปัญหาและเร่งดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์นโยบายแอลกอฮอล์ระดับชาติระยะ 10 ปี (พ.ศ. 2554-2563) โดยเฉพาะการบังคับใช้กฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างจริงจัง เช่น การกำหนดสถานที่ห้ามขายหรือห้ามบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มเติม การกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการรณรงค์สร้างจิตสำนึกที่ดีแก่เยาวชน โดยมีเป้าหมายเพื่อควบคุมและลดการบริโภค ลดนักดื่มหน้าใหม่ จำกัดและลดความรุนแรงของปัญหา

ทั้งนี้ การใช้โอกาสเทศกาลเข้าพรรษา เพื่อลด ละ เลิกการดื่มสุรา เป็นอีกโครงการหนึ่งที่มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

แผนภาพ 12 การเปลี่ยนแปลงของค่าใช้จ่ายการบริโภคของครัวเรือนหมวดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรี่ย (ณ ราคาปี 2002)

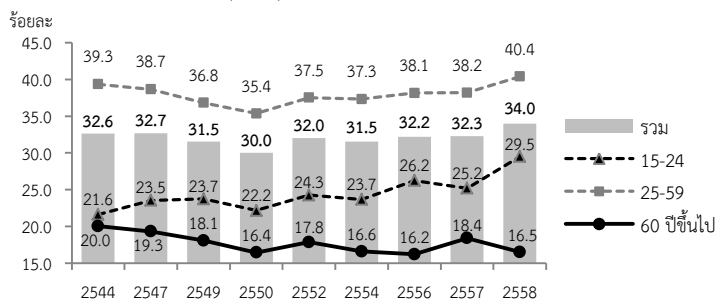

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

⁸ 3อ. ประกอบด้วย ออกกำลังกายให้เหมาะสมและเพียงพอ วันละ 30 นาที การบริโภคอาหารให้เหมาะสม ลดหวาน มัน เค็ม และปรับอารมณ์ให้ไม่เครียดมากเกินไป ขณะที่ 2ส. คือ ลดการสูบบุหรี่ และลดการดื่มสุรา

แผนภาพ 13 ร้อยละของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ที่ดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำแนกตามกลุ่มอายุ

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ การสำรวจพฤติกรรม การสูบบุหรี่และดื่มสุราของประชากร พ.ศ. 2544, 2547, 2550, 2554, 2557 และการสำรวจอนามัยและสวัสดิการ พ.ศ. 2549, 2552, 2556 และ 2558

บุหรี่อิเล็กทรอนิกส์

บุหรี่อิเล็กทรอนิกส์ (e-cigarette) ประกอบด้วย 3 ส่วนหลัก ได้แก่

- ส่วนแรก สำหรับบรรจุแบตเตอรี่เพื่อทำให้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ขนาดเล็กทำงานแทนการจุดไฟ
- ส่วนที่สอง คือส่วนที่ทำให้เกิดอะตอมเพื่อทำให้เกิดการแตกตัวด้วยความร้อน
- ส่วนที่สาม คือแท่งหลอดบรรจุ ใช้สำหรับบรรจุขดของเหลวขนาดเล็ก (cartridge) และสารเคมีโพลีเมทิลไกลคอลอยู่ในสถานะของเหลวที่จะทำให้เกิดเป็นละอองหมอก มองดูคล้ายควันบุหรี่เวลาสูบ แท่งหลอดบรรจุนี้สามารถถอดเปลี่ยนได้และเลือกความเข้มข้นของนิโคตินได้

การควบคุมบุหรี่อิเล็กทรอนิกส์ในต่างประเทศ

- (1) แคนาดา บุหรี่อิเล็กทรอนิกส์อยู่ภายใต้การควบคุมของ the Food and Drugs Act ซึ่งต้องมีการขออนุญาตการนำเข้า การโฆษณา และการวางจำหน่าย
- (2) บราซิล ห้ามจำหน่าย นำเข้าและโฆษณาบุหรี่อิเล็กทรอนิกส์
- (3) ออสเตรเลีย ห้ามการจำหน่ายของบุหรี่อิเล็กทรอนิกส์และสารบรรจุสารนิโคติน
- (4) นครลอสแอนเจลิส ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ประกาศบังคับใช้กฎหมายห้ามสูบบุหรี่อิเล็กทรอนิกส์ในพื้นที่ที่มีการห้ามสูบบุหรี่ ตั้งแต่วันที่ 19 เมษายน 2557
- (5) รัฐสภาสหภาพยุโรป ได้ผ่านร่างกฎหมายห้ามจำหน่ายบุหรี่อิเล็กทรอนิกส์แก่เยาวชน และห้ามโฆษณาผลิตภัณฑ์บุหรี่อิเล็กทรอนิกส์ เมื่อเดือนตุลาคม 2556
- (6) หลายประเทศในยุโรป อาทิ เบลเยียม ลักเซมเบิร์ก มอลตา และสโลวีเนีย มีกฎหมายห้ามสูบบุหรี่ในที่สาธารณะ และห้ามสูบบุหรี่อิเล็กทรอนิกส์ในที่สาธารณะด้วยเช่นกัน
- (7) อิตาลีและฝรั่งเศส ห้ามจำหน่ายบุหรี่อิเล็กทรอนิกส์ให้แก่เยาวชน
- (8) ลิทัวเนีย มีกฎหมายห้ามจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่เลียนแบบบุหรี่ใดๆ ทั้งสิ้น
- (9) รัสเซีย ประชากร 1 ใน 3 ของประเทศสูบบุหรี่ มีกฎหมายห้ามจำหน่ายผลิตภัณฑ์บุหรี่อิเล็กทรอนิกส์
- (10) มาเลเซีย ไม่อนุญาตให้ทำการตลาดหรือจำหน่ายผลิตภัณฑ์บุหรี่อิเล็กทรอนิกส์
- (11) สิงคโปร์ การนำเข้าและการจำหน่ายบุหรี่อิเล็กทรอนิกส์เป็นสิ่งผิดกฎหมาย
- (12) ไทย บุหรี่อิเล็กทรอนิกส์เป็นสินค้าต้องห้ามในการนำเข้าในราชอาณาจักร ตามประกาศกระทรวงพาณิชย์ พ.ศ. 2557 มีผลตั้งแต่ 27 ธันวาคม 2557

ที่มา: ก้าวทันวิจัยกับ ศจย. ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560 ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ

และมีส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การดื่มจนนำไปสู่การเลิกเหล้า จากตัวเลขประเมินโครงการงดเหล้าครบพรรษาปี 2559⁹ พบว่า มีคนที่เข้าร่วมโครงการถึง 12 ล้านคน โดย 5.8 ล้านคนหรือร้อยละ 32.2 งดได้ครบพรรษา 2.9 ล้านคนหรือร้อยละ 16.3 งดเป็นบางช่วง และ 3.3 ล้านคนหรือร้อยละ 18.6 ไม่งด แต่ลดการดื่มลง และพบว่าผู้ที่เข้าร่วมโครงการร้อยละ 81.2 สามารถประหยัดค่าใช้จ่ายในครอบครัวได้ ร้อยละ 80.5 มีสุขภาพร่างกายดีขึ้น ร้อยละ 50.2 มีสุขภาพจิตใจดีขึ้น และร้อยละ 31.1 ลดปัญหาครอบครัวและมีความสุขมากขึ้น ที่สำคัญผู้ที่งดเหล้าได้ครบพรรษาส่วนใหญ่เห็นผลดีและตั้งใจจะงดต่อเนื่องไปอีก และบางส่วนตั้งใจจะเลิกไปตลอดชีวิต

ขณะที่บุหรี่อิเล็กทรอนิกส์เป็นอีกภัยร้ายที่ต้องเฝ้าระวัง

ผู้สูบบุหรี่จำนวนหนึ่งมีความเชื่อว่าบุหรี่อิเล็กทรอนิกส์เป็นทางเลือกใหม่สำหรับผู้ที่ต้องการลดหรือเลิกสูบบุหรี่ ไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ไม่มีสารนิโคติน ไม่มีสารก่อมะเร็ง ไม่มีสารอันตรายที่เกิดจากการเผาไหม้ สูบแล้วไม่ติด และสามารถช่วยเลิกบุหรี่ได้ ทั้งที่ข้อเท็จจริงพบว่ามีสารนิโคตินสูงกว่าบุหรี่ธรรมดา มากกว่า 10 เท่า ทำให้อัตราการเต้นของหัวใจสูง ลดสมรรถภาพอดและการหายใจเช่นเดียวกับบุหรี่ทั่วไป การเผาไหม้ทำให้เกิดสารตกค้างที่ก่อให้เกิดมะเร็ง และยังไม่มีข้อมูลที่ชัดเจนเกี่ยวกับความปลอดภัยและประสิทธิภาพในการช่วยเลิกบุหรี่ นอกจากนี้ ยังอาจเป็นจุดตั้งต้นในการเสพติดบุหรี่หรือสารเสพติดประเภทอื่นๆ ในกลุ่มเด็กและเยาวชนด้วยรูปปลั๊กซ์ที่ดูทันสมัย จากผลการศึกษากลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (เกรด 9) อายุเฉลี่ย 14 ปี จำนวน 2,530 คน ในโรงเรียน 10 แห่งที่นครลอสแอนเจลิสซึ่งมีการติดตามผล 6 เดือน และ 12 เดือน¹⁰ พบว่าในระยะติดตามผลผู้ที่เคยใช้บุหรี่อิเล็กทรอนิกส์ ได้ใช้ผลิตภัณฑ์ยาสูบชนิดอื่นด้วย คือ บุหรี่ธรรมดา ซิการ์ และฮุกกา¹¹ และมีงานวิจัยอีกหลายชิ้นที่พบว่าเยาวชนที่ใช้บุหรี่อิเล็กทรอนิกส์จะหันไปสูบบุหรี่ธรรมดาด้วยมากกว่าเยาวชนที่ไม่ได้ใช้บุหรี่อิเล็กทรอนิกส์

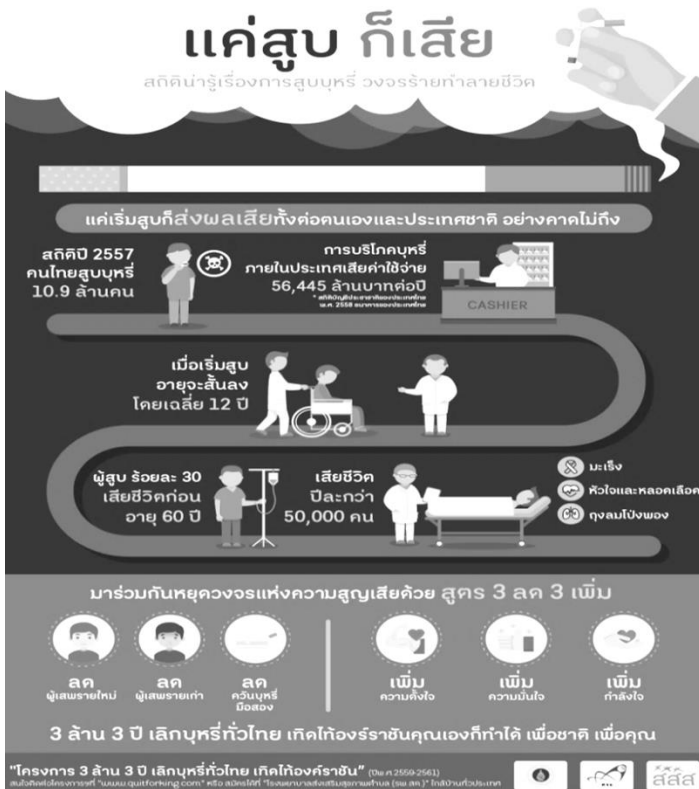
สำหรับประเทศไทย จากการศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรม การใช้บุหรี่และบุหรี่อิเล็กทรอนิกส์ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ปี พ.ศ. 2559¹² พบว่า สาเหตุของการสูบบุหรี่อิเล็กทรอนิกส์เนื่องจากคิดว่าเป็นของต่างประเทศสูบแล้วเทดี อยากเลิกบุหรี่

⁹ โดยศูนย์วิจัยปัญหาสุรา ประเมินจากประชากรไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป ใน 12 จังหวัด รวม 4,296 ตัวอย่าง อ้างจากจดหมายข่าวชุมชนคนรักสุขภาพ ฉบับสร้างสุข ประจำเดือนกรกฎาคม 2560 ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.)

¹⁰ ศึกษาโดยอะมัม เลเวนฮอล และคณะ เมื่อปี ค.ศ. 2015 อ้างจาก “ก้าวทันวิจัยกับ ศจย. ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560” ของศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ ม.มหิดล

¹¹ เป็นอุปกรณ์สำหรับสูบบุหรี่ชนิดหนึ่ง

¹² กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 214 ราย แบ่งเป็นกลุ่มวัยรุ่น 12-24 ปี และกลุ่มผู้ใหญ่ 25-65 ปี แบ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์สูบบุหรี่จำนวน 106 ราย และผู้ที่มีประสบการณ์สูบบุหรี่อิเล็กทรอนิกส์จำนวน 108 ราย ศึกษาโดย จิตรลดา อารีย์สันติชัย และอุษณีย์ พึ่งปาน ศูนย์วิจัยยาเสพติด วิทยาลัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

และไม่มิกลิ้นเหมือนหมื่นบุหรืธรรมดา แต่เมื่อสอบถามเรื่องความเชื่อว่บุหรืหรือเล็กรอนิกส์สามารถทำให้อุดบุหรืธรรมดาได้ มีหลายคนไม่แน่ใจเพราะตนเองหันไปสูบทั้งบุหรืธรรมดาและบุหรืหรือเล็กรอนิกส์ควบคู่กันไปแล้วแต่เวลาและโอกาส บางคนก็กลับมาสูบบุหรืธรรมดาเหมือนเดิม และจากการสำรวจการขายและการเข้าถึงผลิตภัณฑ์ยาสูบบรูปแบบใหม่ (บารากู บารากูไฟฟ้า บุหรืไฟฟ้า) ในแหล่งขายทั่วกรุงเทพมหานคร¹³ พบว่ ในปี 2560 ผลิตภัณฑ์ยาสูบบรูปแบบใหม่ยอดนิยมของวัยรุ่นคือบุหรืไฟฟ้า เนื่องจากค้ค่าต่ำราคาคา สามารถซารจแบตเตอรี่ได้ เต็มน้ำยาได้ และมีความเชื่อว่บุหรืไฟฟ้าปลอดภัย สามารถช่วยลดการสูบบุหรืธรรมดาได้ ทั้งนี้ จากผลสำรวจการบริโภคยาสูบในเยาวชนไทย ปี 2558¹⁴ ของกรมควบคุมโรค พบว่ เยาวชนอายุ 13-15 ปี มีอัตราการใช้บุหรืหรือเล็กรอนิกส์ร้อยละ 3.3 โดยเพศชายมีอัตราการใช้บุหรืร้อยละ 4.7 และเพศหญิงมีอัตราการใช้บุหรืร้อยละ 1.9

แม้ประเทศไทยจะมีการห้ามนำเข้าและจำหน่ายบุหรือิเล็กทรอนิกส์ ตามประกาศกระทรวงพาณิชย์¹⁵ ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 27 ธันวาคม 2557 ผู้ใดฝ่าฝืนมีโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี ปรับเป็นเงิน 5 เท่าของราคาสินค้า หรือทั้งจำทั้งปรับ และมีคำสั่งคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค¹⁶ ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2558 ผู้ใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือปรับไม่เกิน 5 แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และหากผู้ขายหรือให้บริการเป็นผู้ผลิต ผู้ส่งนำเข้ามาขาย ต้องรับโทษเพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่า แต่ก็พบว่ายังสามารถหาซื้อบุหรือิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างแพร่หลายทางอินเทอร์เน็ต จึงควรมีการบังคับใช้กฎหมายและลงโทษผู้กระทำความผิดอย่างเข้มงวดเพื่อไม่ให้เกิดการลักลอบซื้อขายผ่านทุกช่องทาง พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบและตระหนักถึงโทษและผลกระทบอย่างทั่วถึง

ทั้งนี้ การประกาศใช้ พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 ซึ่งมีการขยายนิยามผลิตภัณฑ์ยาสูบให้ครอบคลุมไปถึงตัวผลิตภัณฑ์ทุกชนิดที่มีส่วนประกอบของนิโคตินยกเว้นเฉพาะยาตามกฎหมายว่าด้วยยาเท่านั้น ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 4 กรกฎาคมที่ผ่านมา และการประกาศใช้ พ.ร.บ. ภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 ซึ่งมีการปรับขึ้นเพดานอัตราภาษีสุราและบุหรืใหม่โดยจะมีผลบังคับใช้ในวันที่ 16 กันยายน ศกนี้ เป็นอีกมาตรการหนึ่งที่จะช่วยลดการแพร่ระบาดของบุหรืหรือเล็กรอนิกส์ และลดจำนวนนักสูบและนักดื่ม รวมทั้งผลกระทบต่างๆ ที่จะตามมา

¹³ โดย ศรีรัช ลอยสมุทร อ้างจาก "ก้าวนวิจัยกับ ศย. ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560" ของศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ ม.มหิดล

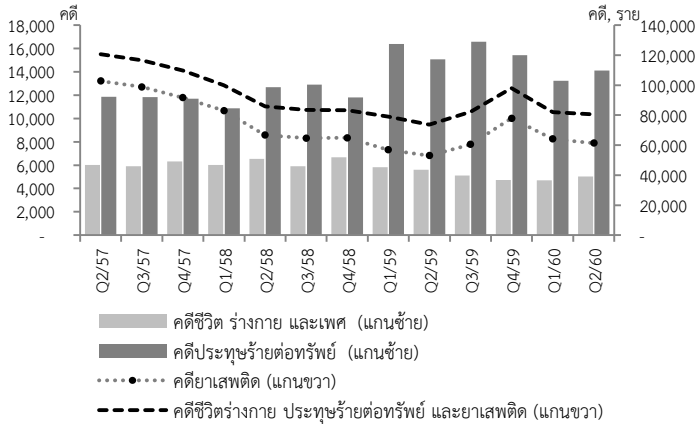
¹⁴ โดยสำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ กรมควบคุมโรค เป็นการสำรวจระดับประเทศในกลุ่มนักเรียนในโรงเรียน อายุ 13-15 ปี จำนวน 1,721 คน

¹⁵ เรื่อง กำหนดให้บารากูและบารากูไฟฟ้าหรือบุหรืไฟฟ้าเป็นสินค้าที่ต้องห้ามในการนำเข้ามาในราชอาณาจักร พ.ศ. 2557

¹⁶ ที่ 9/2558 เรื่อง ห้ามขายหรือห้ามให้บริการสินค้า "บารากู บารากูไฟฟ้าหรือบุหรืไฟฟ้า หรือด้วยบารากู น้ำยาสำหรับเติมบารากูไฟฟ้าหรือบุหรืไฟฟ้า"

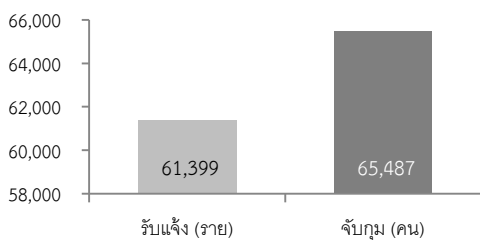

แผนภาพ 14 จำนวนคดีอาญาประเภทประทุษร้ายต่อทรัพย์ ชีวิตร่างกาย และเพศ และคดียาเสพติด รายไตรมาสปี 2557-2560

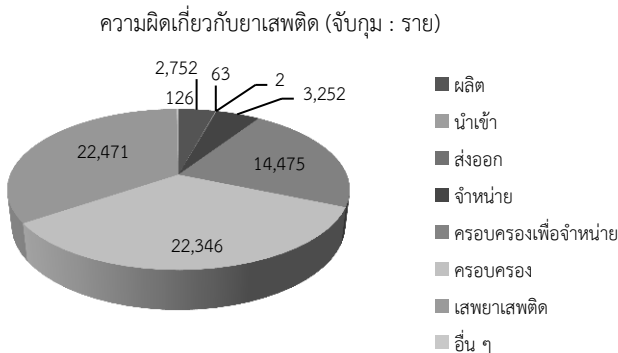
ที่มา: สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ข้อมูล ณ วันที่ 9 สิงหาคม 2560)

แผนภาพ 15 จำนวนรับแจ้งและการจับกุมคดียาเสพติด ไตรมาสสองปี 2560

ที่มา: สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ข้อมูล ณ วันที่ 9 สิงหาคม 2560)

แผนภาพ 16 ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ไตรมาสสองปี 2560

ที่มา: สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ข้อมูล ณ วันที่ 9 สิงหาคม 2560)

คดีอาญารวม ยาเสพติดลดลง เน้นการบังคับใช้กฎหมาย การบำบัดรักษา และคืนคนดีสู่สังคม

ไตรมาสสองปี 2560 คดีอาญารวมมีการรับแจ้ง 80,533 คดี ลดลงจากไตรมาสก่อนหน้าร้อยละ 1.8 แต่เพิ่มขึ้นจากไตรมาสเดียวกันของปี 2559 ร้อยละ 9.3 คดียาเสพติด มีสัดส่วนมากที่สุดร้อยละ 76.2 ของคดีอาญารวม มีการรับแจ้ง 61,399 คดี ลดลงจากไตรมาสก่อนหน้าร้อยละ 4.2 แต่เพิ่มขึ้นจากไตรมาสเดียวกันของปี 2559 ร้อยละ 15.8 ขณะที่คดีชีวิต ร่างกายและเพศรับแจ้ง 5,032 คดี เพิ่มขึ้นจากไตรมาสก่อนหน้า ร้อยละ 7.3 แต่ลดลงจากไตรมาสเดียวกันของปี 2559 ร้อยละ 10.3 คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์รับแจ้ง 14,102 คดี เพิ่มขึ้นจากไตรมาสก่อนหน้าร้อยละ 6.5 แต่ลดลงจากไตรมาสเดียวกันของปี 2559 ร้อยละ 6.3

ทั้งนี้ จะพบว่าในกลุ่มคดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ เป็นข่าวในลักษณะของความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น ผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่มักมีมูลเหตุจูงใจจากความผิดปกติทางด้านจิตใจ เช่น ประสาทหลอนขึ้นทั้งไม่มุ่งทรัพย์สินและชิงทรัพย์ หรือเป็นคนปกติแต่ในขณะประกอบความผิดถูกกระตุ้นด้วยสิ่งเร้า ความแค้น สุรา สารกระตุ้น ยาเสพติด สื่อลามกต่างๆ การพนัน วางงาน ตกเป็นทาสวัตถุนิยม เป็นต้น ทำให้ขาดสติความยับยั้งชั่งใจ กระทำลงไปด้วยอารมณ์ชั่ววูบ การป้องกันและลดอาชญากรรม จึงควรมุ่งเน้นการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้กระทำความผิดในฐานความผิดเดียวกันต้องได้รับการลงโทษอย่างเท่าเทียม มีการนำตัวผู้กระทำความผิดมารับโทษตามฐานความผิดด้วยความรวดเร็ว เพื่อให้คนในสังคมมีความเกรงกลัวต่อกฎหมายและบทลงโทษ

ด้านการปราบปรามยาเสพติด จากสถิติการจับกุม ครั้งปีแรกของปี 2560 สามารถสกัดกั้นจับกุมยาเสพติดในพื้นที่ จังหวัดชายแดนร้อยละ 56.6 ของการจับกุมยาเสพติดทั่วประเทศ จึงยังคงต้องเฝ้าระวังและสกัดกั้นการลำเลียงและนำเข้ายาเสพติดตามพื้นที่ชายแดนอย่างเข้มงวด รวมทั้งปราบปรามนักค้ายาเสพติดในพื้นที่แพร่ระบาด เพื่อนำไปสู่การสร้างสังคมแห่งความปลอดภัย

ทั้งนี้ จากการปราบปรามอาชญากรรม/ยาเสพติด อย่างเข้มงวด ส่งผลให้จำนวนผู้ต้องขังโดยเฉพาะคดี พ.ร.บ.ยาเสพติดทั่วประเทศ มีจำนวน 218,122 คน คิดเป็นร้อยละ 71.9

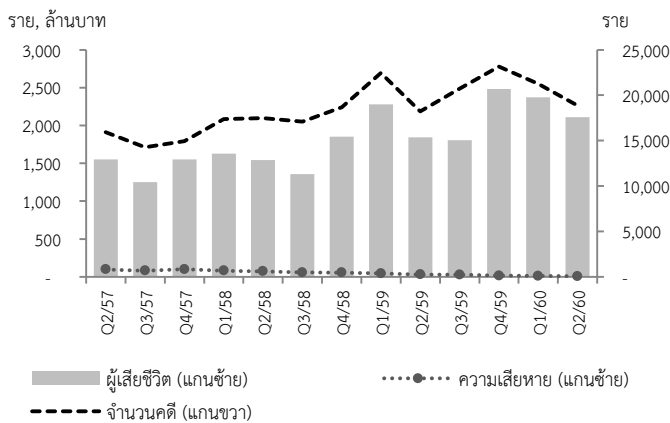

ตาราง 8 สถิติผู้ต้องราชทัณฑ์คดี พ.ร.บ. ยาเสพติดทั่วประเทศ

ประเภท	ชาย	หญิง	รวม	ร้อยละ (%)	ร้อยละ (%) เทียบผู้ต้องขังทั่วประเทศ
1. นักโทษเด็ดขาด	152,199	27,614	179,813	82.4	58.48
2. ผู้ต้องขังระหว่าง	32,448	5,131	37,579	17.2	12.22
2.1 อุทธรณ์ - ฎีกา	14,385	2,052	16,437	7.54	5.35
2.2 ใต้สวน - พิจารณา	4,793	1,132	5,925	2.72	1.93
2.3 สอบสวน	13,270	1,947	15,217	6.98	4.95
3. เยาวชนที่ฝากขัง	20	3	23	0.01	0.01
4. ผู้ถูกกักกัน	0	0	0	0.00	0.00
5. ผู้ต้องกักขัง	630	77	707	0.32	0.23
รวมผู้ต้องราชทัณฑ์ทั้งสิ้น	185,297	32,825	218,122	100.00	71.93

ที่มา: กรมราชทัณฑ์ (สิงหาคม 2560)

แผนภาพ 17 สถิติการเกิดอุบัติเหตุจราจรทางบก ตาย และมูลค่าความเสียหาย รายไตรมาส ปี 2557-2560

ที่มา: สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ข้อมูล ณ วันที่ 4 สิงหาคม 2560)

ของผู้ต้องราชทัณฑ์ทั่วประเทศ (สิงหาคม 2560) เป็นผู้ต้องขังหญิง 32,825 คน¹⁷ เกี่ยวข้องในคดียาเสพติดร้อยละ 71.6 ของผู้ต้องขังหญิงทั้งหมด จากสภาพปัจจุบันที่ผู้หญิงมีบทบาทมากขึ้นในการดูแลครอบครัว รวมถึงปัจจัยจากความยากจน ถูกหลอก ถูกบีบบังคับ การขาดโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคม ทำให้เข้าสู่วงจรยาเสพติดเป็นผู้ค้ารายย่อย บางรายไม่มีส่วนรู้เห็นในความผิด ทั้งนี้ ข้อมูลของกรมราชทัณฑ์ สถิติในรอบ 10 ปี ผู้ต้องขังหญิงทั่วประเทศเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2560 มีผู้ต้องขังหญิง 45,885 คน เพิ่มขึ้นจากปี 2551 ที่มีจำนวน 25,881 คน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 43.6 ในส่วนของการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังพ้นโทษ ในปี 2559 เป็นผู้ชาย 55,574 คน และผู้หญิง 6,543 คน คิดเป็นร้อยละ 23.74 ของนักโทษเด็ดขาดทั้งหมด หรือใน 100 คนมีผู้ที่กระทำความผิดซ้ำ 24 คน ปัจจัยที่ทำให้ผู้ต้องขังพ้นโทษกลับมากระทำผิดซ้ำเกิดจากความต้องการเงิน และความมั่นคงในชีวิต บางรายเลือกใช้เส้นทางการค้ายาเสพติด ขณะที่บางรายต้องโทษนานกว่า 10 ปี เมื่อออกไปสู่สังคมภายนอกกลับไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับ ความเปลี่ยนแปลงของสังคมได้ อีกทั้งยังประกอบอาชีพไม่ได้ เนื่องจากบริษัทเอกชนและสังคมไม่ให้การยอมรับ ขณะที่การวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขัง (2559) โดยสำนักงานกิจการยุติธรรมร่วมกับโรงเรียนนายร้อยตำรวจ วิเคราะห์ข้อมูลจากประวัติการถูกจับกุมพบว่า ผู้พ้นโทษจากระเบิดจำในระยะเวลา 3 ปี ย้อนกลับมากระทำผิดซ้ำร้อยละ 35.8 ขณะที่เยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานฝึกอบรมเด็กและเยาวชนมีอัตราการกระทำผิดซ้ำหลังพ้นโทษ 3 ปี ร้อยละ 41.5 โดยผู้ที่กระทำความผิดที่ผ่านกระบวนการบำบัดฟื้นฟู มีแนวโน้มการกระทำผิดซ้ำสูงมาก โดยเฉพาะคดียาเสพติด

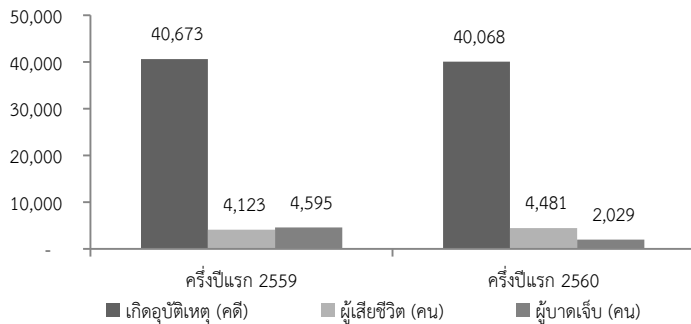
เพื่อแก้ไขปัญหาและให้ความช่วยเหลือผู้ต้องขังให้หลุดพ้นวงจรการกระทำผิดกฎหมาย จึงได้มีการใช้แนวทางการลดทอนความเป็นอาชญากรรมทางคดียาเสพติด การคัดกรองเป็นผู้ป่วยไม่ต้องรับโทษจำคุกต้องได้รับการบำบัด ฟื้นฟู การวางข้อกำหนดทางเลือกของมาตรการลงโทษทางแพ่ง (Civil penalties) เช่น โทษปรับหรือโทษทางปกครองหรือการไม่ลงโทษเลย ผู้กระทำผิดที่ไม่ตั้งใจไม่มีทางเลือกส่งตัวไปอบรมขัดเกลাজิตใจคืนชีวิตสู่ชุมชน รวมทั้งการยกระดับคุณภาพชีวิตตามข้อกำหนดกรุงเทพ (The Bangkok Rules)¹⁸

¹⁷ ประเทศไทยมีจำนวนผู้ต้องขังหญิงมากเป็นอันดับ 4 ของโลก รองจากประเทศสหรัฐอเมริกา จีน และรัสเซีย แต่เมื่อเทียบสัดส่วนผู้ต้องขังหญิง 60 คนต่อประชากรแสนคน ถือว่าประเทศไทยมีอัตราส่วนผู้ต้องขังหญิงเป็นอันดับ 1 ของโลก และจากรายงาน INCB (The International Narcotics Control Board- INCB) ประจำปี 2560 เรื่องแนวโน้มของยาเสพติดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ระบุว่าในหมู่ผู้หญิงมีการใช้ยาเสพติดเกินขนาดเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มผู้หญิงจากประเทศที่มีรายได้สูง

¹⁸ ในที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติในปี 2553 ได้รับรองข้อกำหนดกรุงเทพ (The Bangkok Rules) นำมาเป็นมาตรฐานในเรือนจำหรือทัณฑสถาน 143 แห่งทั่วประเทศ เป็นเกณฑ์ 9 ด้านที่มีมาตรฐานการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่ดี โดยภายในมีกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ห้องสมุดเปลี่ยนชีวิต การศึกษา ฝึกอาชีพ

แผนภาพ 18 สถิติการเกิดอุบัติเหตุจราจรทางบก ผู้บาดเจ็บ และเสียชีวิต ครึ่งปีแรกของปี 2560

ที่มา: สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ข้อมูล ณ วันที่ 4 สิงหาคม 2560)

ที่มีความพยายามในการเสริมสร้างศักยภาพให้แก่ผู้ต้องขัง สร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจ การฝึกอาชีพในเรือนจำ เพื่อให้ผู้ก้าวพลาดเมื่อพ้นโทษจะไม่ก่อความผิดซ้ำ เป็นที่ยอมรับของสังคม ดำรงชีวิตโดยมีอาชีพสุจริต จึงมีการเตรียมความพร้อมคนดีสู่สังคม อาทิ โครงการกำลังใจ ในพระดำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา มุ่งเน้นสตรีและเด็กติดผู้ต้องขัง ให้การดูแลสถานะ ให้การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังภายในเรือนจำ ในทิศทางของการเคารพสิทธิมนุษยชน รวมทั้งมีพระดำริ ในการช่วยเหลือให้โอกาสผู้ต้องขังชายที่ใกล้พ้นโทษให้มีอาชีพ โดยนำแนวทางตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในพื้นที่ นำร่อง¹⁹ และอีกหนึ่งรูปแบบของการเตรียมคนให้มีคุณค่าคืนสู่สังคม ได้แก่ โครงการสานพลังประชารัฐ บ้านกึ่งวิถี “บ้านเธอ” โดยกระทรวงยุติธรรมร่วมกับวิสาหกิจสุขภาพชุมชนที่นำผู้หญิงที่เคยต้องโทษมาฝึกอาชีพ สร้างงาน ให้ที่พัก ในหลักสูตร การนวดเพื่อบำบัดและผ่อนคลายการนวดบำบัดแก้ปัญหาโรค ออฟฟิศซินโดรม และได้ทำ MOU กับบริษัทและหน่วยงาน ต่างๆ เพื่อเปิดพื้นที่รับผู้ที่ได้ผ่านการฝึกอาชีพได้เข้าไปทำงาน สามารถพึ่งพาตนเองและมีรายได้หลังพ้นโทษ เป็นต้น

การเกิดอุบัติเหตุลดลง แต่ยังคงให้ความสำคัญกับการให้ทาง แก่รถฉุกเฉินเพื่อลดความสูญเสียทรัพยากรที่มีค่า

สถานการณ์การเกิดอุบัติเหตุจราจรทางบกในไตรมาสสอง ปี 2560 มีการรับแจ้ง 18,834 ราย ลดลงจากไตรมาสก่อนหน้า ร้อยละ 11.3 เพิ่มขึ้นจากไตรมาสเดียวกันของปี 2559 ร้อยละ 3.4 มีผู้เสียชีวิต 2,111 คน ลดลงจากไตรมาสก่อนหน้าร้อยละ 10.9 เพิ่มขึ้นจากไตรมาสเดียวกันของปี 2559 ร้อยละ 14.5 และมีผู้บาดเจ็บ 925 ราย ลดลงจากไตรมาสก่อนหน้าและจากไตรมาสเดียวกันของปี 2559 ร้อยละ 16.2 และ 55.5 ตามลำดับ ขณะที่มูลค่าความเสียหายลดลงจากไตรมาสก่อนหน้าและจากไตรมาสเดียวกันของปี 2559 ร้อยละ 40 และ 79.3 ตามลำดับ รถที่เกิดอุบัติเหตุสูงสุดยังคงเป็นรถจักรยานยนต์คิดเป็นร้อยละ 37.9 ของประเภทยานยนต์ที่เกิดอุบัติเหตุทั้งหมด

การเกิดอุบัติเหตุของรถฉุกเฉิน²⁰ ถือเป็นส่วนหนึ่งของปัญหาการบาดเจ็บและเสียชีวิตจากการจราจรทางถนน

¹⁹ พื้นที่นำร่อง 5 พื้นที่ ได้แก่ เรือนจำชั่วคราวดอยราช เชียงราย เรือนจำชั่วคราวเขารักษา ตราด เรือนจำชั่วคราวแคน้อย เพชรบูรณ์ เรือนจำชั่วคราวเขาพลอง ชัยนาท และ เรือนจำชั่วคราวโคกตาบัน สุรินทร์

²⁰ พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 รถฉุกเฉิน หมายถึง รถดับเพลิง และรถพยาบาลของราชการบริหารส่วนกลาง ราชการบริหารส่วนภูมิภาค และราชการบริหาร ส่วนท้องถิ่น หรือรถอื่นที่ได้รับอนุญาตจากอธิบดีให้ใช้ไฟสัญญาณแสงวับวาบ หรือให้ใช้สัญญาณไซเรน หรือเสียงสัญญาณอย่างอื่น ตามที่จะกำหนด

ตาราง 9 ร่างแผนปฏิบัติการตามข้อเสนอแนะของสหรัฐอเมริกา TIP Report ปี 2560

ข้อเสนอแนะของสหรัฐ	แนวทางทางขับเคลื่อนของไทย
ด้านดำเนินคดี 1. ดำเนินการสอบสวนกรณีที่มีกรณีกล่าวหาว่าเจ้าหน้าที่รัฐมีส่วนร่วมในการค้ามนุษย์อย่างจริงจัง และดำเนินคดีและลงโทษเจ้าหน้าที่กระทำผิดจริง	1.1 ให้ ป.ป.ท. ปรับปรุงกระบวนการการทำงานให้รวดเร็ว ดำเนินการทวนวิสัยกับผู้กระทำผิดโดยเร็วต่อไป 1.2 พนักงานสอบสวน จะต้องจัดทำขั้นตอนระยะเวลา และกระบวนการทำงานที่ชัดเจน 1.3 เร่งรัดและติดตามผลการดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ เพื่อรายงานผลให้คณะกรรมการป้องกันเจ้าหน้าที่ของรัฐ
2. ดำเนินคดีและพิพากษาลงโทษผู้ค้ามนุษย์ โดยใช้มาตรการบังคับใช้กฎหมายที่จริงจัง และใช้แนวทางที่ให้ผู้เสียหายเป็นศูนย์กลาง	2.1 สรุปผลคดีค้ามนุษย์แล้วเสร็จภายในเดือนธันวาคม 2560 2.2 กำกับ/ตรวจสอบการดำเนินคดีสำคัญที่มีลักษณะเป็นเครือข่ายผู้มีอิทธิพลอย่างเข้มงวดและดำเนินการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด 2.3 อยุ่ตทพผู้กระทำผิด 2.4 ใช้มาตรการทางภาษี 2.5 เข้มงวดในการประกันตัว ป้องกันการหลบหนี 2.6 ศึกษาทบทวนบทเรียนในคดีที่ส่งไม่ฟ้องในทุกชั้น
3. เพิ่มการอบรมสำหรับเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายและผู้รับมือกับกรณีการค้ามนุษย์	3.1 อบรมเจ้าหน้าที่ และผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยให้ความสำคัญกับการทำความเข้าใจเรื่อง “การบังคับใช้แรงงาน”
4. ส่งเสริมความร่วมมือกับภาคประชาสังคมในการสนับสนุนสืบสวนสอบสวนและแจ้งเบาะแสการค้ามนุษย์ให้มากขึ้น	4.1 ประสานความร่วมมือกับภาคประชาสังคมอย่างใกล้ชิด ในการแจ้งเบาะแสและการคัดแยกผู้เสียหาย 4.2 จัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือเด็ก
ด้านความคุ้มครองช่วยเหลือ 5. เพิ่มความพยายามอย่างสำคัญในการคัดแยกและการระบุเหยื่อค้ามนุษย์ในประชากร กลุ่มเสี่ยงรวมถึงแรงงานต่างด้าว ลูกเรือประมง บุคคลไร้รัฐ และผู้ลี้ภัย	5.1 อบรมให้ความรู้พนักงานสอบสวน ทีมสหวิชาชีพ โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีประชากรกลุ่มเสี่ยง
6. เพิ่มแรงจูงใจให้ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์เพื่อให้ความร่วมมือกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายในการสืบสวนและดำเนินคดีค้ามนุษย์	6.1 เปิดโอกาสให้ภาคเอกชนจัดตั้งสถานคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ 6.2 เพิ่มประสิทธิภาพในการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย โดยใช้ระบบ Fast Track จัดทำ MOU กับ พม. 6.3 เร่งรัดกระบวนการเพื่อให้ผู้เสียหายอยู่ในราชอาณาจักรและทำงานได้เป็นการชั่วคราว 6.4 คุ้มครองพยาน จ่ายเงินค่าชดเชยให้ผู้เสียหายจากกองทุนอื่น ๆ 6.5 จัดอบรมเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบเพื่อเชื่อมโยงระหว่างผู้เสียหายกับสำนักงานคุ้มครองพยาน/จัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน
7. ดำเนินการตามแนวทางที่ออกใหม่อย่างเต็มที่เพื่อปรับปรุงความสม่ำเสมอในการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์และขั้นตอนการสัมภาษณ์	7.1 ติดตามการคัดแยกผู้เสียหายทุกกรณี ตามแนวทางปฏิบัติและแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพ เพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บข้อมูล ทำรายงาน รวบรวมปัญหาอุปสรรค 7.2 จัดตั้ง Competent Authority Team เพื่อให้คำปรึกษา
ด้านป้องกัน 8. ฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องและเพิ่มพูนทรัพยากรสำหรับทีมสหวิชาชีพและผู้ตรวจแรงงาน	8.1 จัดฝึกอบรมพนักงานตรวจแรงงานร่วมกับ ILO 8.2 จัดฝึกอบรมแนวปฏิบัติในการตรวจแรงงานด้านคุ้มครองแรงงาน
9. ออกกฎระเบียบและสืบสวนการจัดหาแรงงานต่างด้าวของนายหน้าแรงงาน สืบสวนหาตัวบ่งชี้การค้ามนุษย์	9.1 ออกกฎหมายลำดับรอง ตามความใน พ.ร.ก การบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2560 9.2 เพิ่มความเข้มข้นในการตรวจสอบบริษัทนายหน้าต่างด้าวทำงานกับนายจ้างในประเทศ 10.1 จัดทำ Inflight VDO เพื่อเผยแพร่บนเครื่องบิน
10. เพิ่มการรณรงค์ส่งเสริมความตระหนักรู้เกี่ยวกับการต่อต้านการค้ามนุษย์ รวมทั้งการรณรงค์กับกลุ่มนายจ้างและลูกค้าบริการทางเพศ รวมทั้งนักท่องเที่ยว	11.1 จัดตั้งศูนย์เฉพาะกิจเพื่ออำนวยความสะดวกการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว ณ กระทรวงแรงงาน 11.2 เร่งรัดดำเนินการบรรเทาความเดือดร้อนของนายจ้าง/ลูกจ้าง กรณีประกาศใช้ พ.ร.ก. การบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2560 11.3 เจริญรณรงค์การนำเข้าแรงงานตาม MOU กับประเทศต้นทาง
11. ปรับปรุงสิทธิและสถานะของแรงงานต่างด้าว รวมทั้งนโยบายการอพยพแรงงานเพื่อลดความเสี่ยงของการค้ามนุษย์ให้เหลือน้อยที่สุด	

ที่มา: คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ปปคม.) ครั้งที่ 3/2560 10 สิงหาคม 2560

สาเหตุมักเกิดจากการที่รพพยาบาลฉุกเฉิน²¹ รับนำส่งผู้ป่วยทำให้ต้องซับซ้อนด้วยความเร็ว การดัดแปลงรถตู้มาเป็นรพพยาบาลที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานสากล รวมทั้งผู้ใช้รถใช้ถนนไม่หลบหรือเปิดทางให้รถฉุกเฉิน จากข้อมูลการเฝ้าระวังอุบัติเหตุรพพยาบาลของสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ (สพฉ.) พบว่าช่วงปี 2557-2559 การเกิดอุบัติเหตุลดลง โดยในปี 2557 เกิดขึ้น 61 ครั้ง เป็นรพพยาบาลส่งต่อผู้ป่วย 30 ครั้ง รถฉุกเฉิน 31 ครั้ง มีผู้เสียชีวิต 19 คน บาดเจ็บ 130 คน และในปี 2559²² เกิดอุบัติเหตุ 45 ครั้ง เป็นรพพยาบาลส่งต่อผู้ป่วย 32 ครั้ง รถฉุกเฉิน 13 ครั้ง มีผู้เสียชีวิต 11 คน บาดเจ็บ 96 คน ถึงแม้สถิติจะลดลงแต่ยังคงต้องให้ความสำคัญกับการสูญเสียชีวิตและบาดเจ็บของผู้ป่วยและผู้สัญจรบนท้องถนน รวมทั้งบุคลากรทางการแพทย์และผลประโยชน์ที่ได้จากบุคลากรในการปฏิบัติหน้าที่

การขับขีรพพยาบาลฉุกเฉินก็ต้องปฏิบัติด้วยความระมัดระวังเพื่อความปลอดภัยของผู้ป่วยและเจ้าหน้าที่สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ (สพฉ.) ร่วมกับภาคเอกชนจัดอบรมความปลอดภัยพิเศษเพื่อให้เกิดทักษะความชำนาญในการขับที่ต้องผ่านการอบรมอย่างน้อย 40 ชั่วโมง และต้องขึ้นทะเบียนตามระบบทั้งตัวรถและตัวบุคคล พร้อมประสานกรมการขนส่งทางบกผลักดันการออกใบขับขีเฉพาะตามประเภทรถฉุกเฉิน พร้อมทั้งนำร่องโครงการติดตั้งเครื่อง GPS ที่ส่งสัญญาณเตือนผู้ขับขีหากมีการใช้ความเร็วเกินกว่าที่กำหนด รวมทั้งการประชาสัมพันธ์สร้างจิตสำนึกของประชาชนถึงความสำคัญของรพพยาบาลฉุกเฉินหากกรณีต้องฝ่าฝืนสัญญาณไฟ หรือใช้ทางพิเศษ พร้อมรณรงค์เปิดทางและชะลอความเร็วภายใต้ชื่อ “รถคันนี้มีน้ำใจ หลีกทางให้รพพยาบาล” การหลีกทางให้กับรพพยาบาลฉุกเฉินเท่ากับเป็นการต่อชีวิตของผู้ป่วยฉุกเฉินทุกคนให้รอดได้ ถือเป็นการทำงานที่ดีเล็กๆ แต่ได้ผลตอบแทนที่ยิ่งใหญ่

ประเทศไทยยังคงมุ่งมั่นแก้ปัญหาการค้ามนุษย์อย่างจริงจังเพื่อปกป้องคุ้มครองคนไทยและคนต่างชาติในไทยเป็นสำคัญ

กระทรวงการต่างประเทศสหรัฐยังคงจัดอันดับสถานการณ์การค้ามนุษย์ของประเทศไทยอยู่ในระดับกลุ่มที่ 2 บัญชีรายชื่อประเทศที่ต้องจับตามองเป็นปีที่ 2 (Tier 2 Watch List : ประเทศที่ไม่ได้ปฏิบัติตามมาตรฐานขั้นต่ำของสหรัฐ แต่ได้ใช้ความพยายามอย่างมากเพื่อให้บรรลุมาตรฐาน) ในรายงานระบุว่า การดำเนินการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ของรัฐบาลไทยไม่ได้

²¹ จากรายงานของสำนักงานการพยาบาล สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ระบุว่าในรอบ 10 ปี (พ.ศ. 2548-2557) รพพยาบาลฉุกเฉินเกิดอุบัติเหตุ 300 ครั้ง บุคลากรทางการแพทย์ได้รับบาดเจ็บจากอุบัติเหตุ 4,315 ราย เสียชีวิต 21 ราย พิจารณาว่าไม่สามารถทำงานได้ 12 ราย เป็นการปฏิบัติกรนำส่งผู้ป่วยฉุกเฉินวิกฤตและเร่งด่วนร้อยละ 80 อีก ร้อยละ 20 เป็นการนำส่งผู้ป่วยที่ไม่เร่งด่วน ในจำนวนนี้เป็นรพพยาบาลร้อยละ 40 รถอาสาสมัครร้อยละ 60 กลุ่มอาสาสมัครที่ขึ้นทะเบียนมี 1.3 แสนคนจากทั่วประเทศ

²² ปี 2559 มีรพพยาบาลฉุกเฉินออกปฏิบัติการโดยการเรียกผ่านสายด่วน 1669 จำนวน 1.5 ล้านครั้งต่อปี หรือเฉลี่ยเดือนละ 1 แสนครั้ง

โครงการฮัก (HUG Project)

HUG Project โดยคุณวีรวัฒน์ มอสบี้ เป็นผู้ก่อตั้งและผู้อำนวยการโครงการ “ฮัก” ในภาษาเหนือ แปลว่า “รัก” H “Hope- ความหวัง” U “Understanding- ความเข้าใจ” G “Grace- ความกรุณา” เพื่อช่วยเด็กจากการถูกละเมิดและคุ้มครองเด็กเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ ช่วยสร้างเครือข่ายที่ปลอดภัยสำหรับเด็ก ๆ ภายในชุมชน และหวังสร้างความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งกับเด็กในท้องถิ่นและครอบครัวของพวกเขา อาทิ โครงการหลังเลิกเรียนในชุมชนที่มีความเสี่ยง การฝึกอบรมการป้องกันเด็กและผู้ใหญ่ที่ทำงานกับเด็ก การให้บริการด้านการลงทะเบียนเรียนในหลักสูตรการศึกษาในระบบ โดยในปีที่ผ่านมาสามารถช่วยเด็กชายหญิงจากการค้ามนุษย์เพื่อธุรกิจทางเพศ 30 ราย และในปีนี้สามารถช่วยเยาวชน 20 ราย

HUG Project สนับสนุนการบังคับใช้กฎหมายทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ เพื่อหากรณีที่เกี่ยวข้องกับสื่อลามกอนาจารเด็ก การล่วงละเมิดทางเพศ และการค้ามนุษย์ เพิ่มกลไกการสืบสวนเพื่อช่วยเหลือผู้ตกเป็นเหยื่อ ดำเนินการค้นหาข้อเท็จจริงสำหรับกรณีที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ การทารุณกรรมทางเพศเด็ก และสื่อลามกอนาจาร ร่วมสนับสนุนการสืบสวนผ่านการหาข้อเท็จจริง การร่วมมือกับเหยื่อ การให้คำปรึกษา และการสัมภาษณ์เหยื่อจากการค้ามนุษย์และเหยื่อที่ถูกกระทำความรุนแรงทางเพศตามกระบวนการทางกฎหมาย รวมทั้งการให้บริการฟื้นฟูเด็กที่ถูกค้ามนุษย์และถูกทารุณกรรม โดยการให้คำปรึกษารายสัปดาห์ การบำบัดกลุ่มบำบัด และการเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ทางกฎหมาย การฝึกอบรมทักษะอาชีพ รวมทั้งการฝึกอบรมด้านการให้บริการแก่เจ้าหน้าที่ที่ทำงานกับเด็กเพื่อให้มีความเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่ตกเป็นเหยื่อของการล่วงละเมิดทางเพศหรือการค้ามนุษย์ และยังได้เปิดศูนย์ช่วยเหลือเด็ก (The Child Advocacy Center : ACT) ในจังหวัดเชียงใหม่ เป็นศูนย์ช่วยเหลือเด็กเพื่อแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์แห่งแรกในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ประสานงานระหว่างภาครัฐและ NGOs

ที่มา: โครงการ HUG Project www.hugproject.org

ปฏิบัติตามมาตรฐานขั้นต่ำของการจัดการค้ามนุษย์ให้ครบถ้วน ในการนำเจ้าหน้าที่ของรัฐที่กระทำผิดมาลงโทษ และดำเนินการยึดทรัพย์สินผู้กระทำความผิดฐานค้ามนุษย์แต่มีความพยายามที่จะดำเนินการให้บรรลุผล เห็นได้จากการยึดทรัพย์สินผู้ต้องหาการค้ามนุษย์มากกว่า 784 ล้านบาท หรือ 21.9 ล้านดอลลาร์ รวมถึงมีการรายงานการสอบสวน ดำเนินคดี และตัดสินผู้เป็นเจ้าของธุรกิจบังคับใช้แรงงานในภาคการประมง การแก้ไขปัญหาระงาต่างดาวที่เข้ามาทำงานอย่างผิดกฎหมายทั้งการบังคับใช้แรงงานและการบังคับค้าประเวณีโดยเฉพาะในกลุ่มผู้หญิงและเด็กอย่างจริงจัง สนับสนุนการใช้แรงงานต่างดาวที่ถูกกฎหมายมีการใช้คนต่างดาวทำหน้าที่เป็นล่ามให้การช่วยเหลือคนต่างดาวที่ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์เพิ่มมากขึ้น และขยายเวลาให้ผู้ตกเป็นเหยื่อและพยานของคดีได้พักอาศัยและทำงานในประเทศไทยยาวนานขึ้น

อย่างไรก็ตาม รัฐบาลมุ่งมั่นแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์อย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด อาทิ การรณรงค์ “หยุดซื้อบริการหยุดการค้ามนุษย์” ในพื้นที่จังหวัดตะเข็บชายแดน การบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดมากยิ่งขึ้นในพื้นที่เสี่ยงต่อการค้าบริการ กลุ่มเสี่ยงที่เป็นเด็กและเยาวชน การออกมาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามสื่อลามก การออกพระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างดาว พ.ศ. 2560 ตั้งแต่วันที่ 23 มิถุนายน 2560 เป็นต้นไป โดยได้ปรับปรุงกฎหมายให้บทบัญญัติครอบคลุมการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างดาวทั้งระบบ เน้นการให้ความคุ้มครองอำนวยความสะดวกให้กับทั้งนายจ้างและแรงงานต่างดาว การเพิ่มโทษนายจ้างที่กระทำความผิดกฎหมาย และการป้องกันการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน

นอกจากนี้ รัฐบาลได้นำข้อเสนอแนะจากรายงานการค้ามนุษย์ของกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกาไปจัดทำแผนปฏิบัติการตามข้อเสนอแนะของสหรัฐอเมริกา TIP Report ปี 2560 ที่มีการบูรณาการการทำงานของทุกหน่วยงานอย่างครอบคลุมทุกมิติของการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผลการดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่รัฐทุกรายที่เกี่ยวข้อง ความคืบหน้าคดีสำคัญและคดีที่อยู่ในความสนใจของประชาชน ปัญหาการทุจริต การพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในการคัดแยกผู้เสียหายและการคุ้มครองพยาน รวมทั้งการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง มอบหมายให้หน่วยงานนำไปปฏิบัติอย่างจริงจังทุกด้าน ดำเนินงานเป็นรูปธรรมให้แล้วเสร็จภายในเดือนธันวาคม 2560 พร้อมทั้งพัฒนาความร่วมมือในรูปแบบประชารัฐต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยให้มีการทำงานกับ

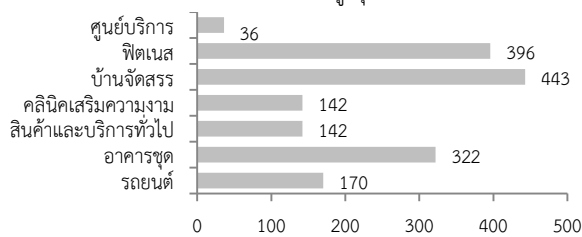
ตาราง 10 การรับเรื่องร้องเรียนจำแนกตามประเด็น

หน่วย : ราย

เรื่องร้องเรียน	2559				2560		% △
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	
ด้านโฆษณา	457	373	298	500	432	827	91.4
ด้านฉลาก	704	559	387	360	618	472	-23.6
ด้านสัญญา	727	795	509	606	548	1,380	151.8
ด้านกฎหมาย	25	12	0		0	0	0
ด้านขายตรงและตลาดแบบตรง	120	244	550	183	103	128	24.3
รวม	2,033	1,983	1,744	1,649	1,701	2,807	65.0

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค

แผนภาพ 19 สินค้าและบริการที่มีการร้องเรียนสูงสุด ไตรมาสสอง ปี 2560

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค

ตาราง 11 การรับเรื่องร้องเรียนในกิจการโทรคมนาคม

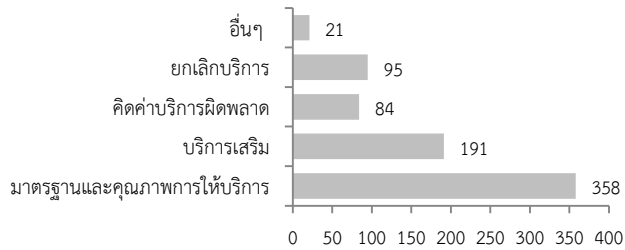
หน่วย : ราย

ประเภทบริการ	2559				2560		% △
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	
โทรศัพท์เคลื่อนที่	833	1049	743	724	674	471	-30.1
อินเทอร์เน็ต	267	239	193	217	210	158	-24.8
สถานีวิทยุคมนาคม	62	19	24	21	23	21	-8.7
โทรศัพท์พื้นฐาน	8	16	36	57	120	98	-18.3
บริการอื่นๆ	11	10	23	2	1	1	0
รวม	1,181	1,333	1,019	921	1,028	749	-27.1

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ

แผนภาพ 20 ประเด็นเรื่องร้องเรียนในกิจการโทรคมนาคม ไตรมาสสอง ปี 2560

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ

ภาคประชาสังคมและองค์กรพัฒนาเอกชนมากขึ้น ซึ่งที่ผ่านมาได้รับความร่วมมือจากภาคีทุกภาคส่วน อาทิ โครงการฮัก (HUG Project) เปิดศูนย์ช่วยเหลือเด็กในภาคเหนือ (The Child Advocacy Center: ACT) จากการกลั่นกรองคำมณูษย์ที่เกี่ยวข้องกับการค้าประเวณี มูลนิธิเอ-ทเวนตีวัน องค์กรภาคเอกชนเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ จัดทำหลักสูตรว่าด้วยการป้องกันไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา เป็นต้น

การร้องเรียนสินค้าและบริการเพิ่มขึ้น จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบคุ้มครองผู้บริโภคยุคดิจิทัล

การรับเรื่องร้องเรียนสินค้าและบริการในไตรมาสสอง ปี 2560 ของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค มีจำนวน 2,807 ราย เพิ่มขึ้นจากไตรมาสก่อนหน้าร้อยละ 65.0 ส่วนใหญ่เป็นการร้องเรียนด้านสัญญาซึ่งมีการร้องเรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 151.8 จากการร้องเรียนเกี่ยวกับบริการฟิตเนสที่ไม่สามารถให้บริการได้ตามสัญญา โดยสินค้าที่มีการร้องเรียนมากที่สุด คือ บ้านจัดสรร 443 ราย รองลงมาเป็นฟิตเนส 396 ราย และอาคารชุด 322 ราย นอกจากนี้ ได้รับเรื่องร้องเรียนในส่วนภูมิภาคเพื่อช่วยเหลือ แก้ไขเยียวยาให้กับผู้บริโภคได้ทั่วถึง โดยมีจำนวนทั้งสิ้น 1,057 ราย โดยเป็นด้านผลาก 514 ราย ด้านสัญญา 505 ราย ด้านโฆษณาและขายตรง/ตลาดแบบตรง 21 และ 17 ราย ตามลำดับ

ด้านบริการกิจการโทรคมนาคม พบว่า กสทช. ได้รับเรื่องร้องเรียนทั้งสิ้น 749 เรื่อง ลดลงจากไตรมาสก่อนร้อยละ 27.1 โดยเรื่องร้องเรียนเรื่องโทรศัพท์เคลื่อนที่มากที่สุด สำหรับประเด็นการร้องเรียนส่วนใหญ่เป็นเรื่องมาตรฐานและคุณภาพการให้บริการ 358 ราย บริการเสริม 191 ราย การยกเลิกบริการและคิดค่าบริการผิดพลาด 95 และ 84 ราย ตามลำดับ

ปัจจุบันโลกดิจิทัลมีบทบาทต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและวิถีการบริโภคอย่างมากมาย อาทิ การซื้อขายสินค้าและบริการออนไลน์ การทำธุรกรรมทางการเงิน ฯลฯ ที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว การคุ้มครองผู้บริโภคในโลกดิจิทัลจึงมีความสำคัญและจำเป็น ซึ่งเป็นประเด็นที่ทั่วโลกให้ความสำคัญ โดยปัญหาที่สำคัญคือ ผู้บริโภคบางส่วนยังเข้าถึงอินเทอร์เน็ตและผู้ใช้บริการส่วนใหญ่ยังไม่เชื่อมั่นในระบบความปลอดภัยของโลกออนไลน์ กลุ่มประเทศ G20²³ จึงได้นำแนวทางการคุ้มครองผู้บริโภคของสหประชาชาติ (UN Guidelines for Consumer

แผนภาพ 21 มิติและตัวชี้วัดการคุ้มครองและสร้างความเข้มแข็งให้ผู้บริโภคในโลกดิจิทัล

มิติ	ตัวชี้วัด
การเข้าถึง	1. การเข้าถึงเครือข่าย เช่น สัดส่วนของประชากรที่ครอบคลุมด้วยเครือข่ายความเร็วสูงของโทรศัพท์มือถือหรือบรอดแบนด์ 2. การใช้โทรศัพท์มือถือ เช่น สัดส่วนของประชากรที่ลงทะเบียนใช้โทรศัพท์มือถือ/บรอดแบนด์ความเร็วสูง 3. ความสามารถในการจ่าย เช่น ราคา/ค่าใช้จ่ายบริการโทรศัพท์มือถือ/บรอดแบนด์ความเร็วสูง 4. การใช้ เช่น สัดส่วนการใช้อินเทอร์เน็ตส่วนบุคคล 5. ความพึงพอใจของผู้บริโภค เช่น ความพึงพอใจของผู้บริโภคเกี่ยวกับคุณภาพและราคาของเครือข่ายอินเทอร์เน็ต
ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ	1. ความพึงพอใจและการบังคับใช้กฎหมายเพื่อการแข่งขัน เช่น ความพึงพอใจของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับกฎหมายการแข่งขันเพื่อแก้ไขปัญหาคู่แข่งดิจิทัล 2. ประสิทธิภาพผู้บริโภค เช่น ความพึงพอใจของผู้บริโภคเกี่ยวกับความสามารถในการเปลี่ยนผู้ให้บริการหากไม่พึงพอใจ
ความปลอดภัยและการรับผิดชอบ	1. ความพึงพอใจและการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับความปลอดภัยและการรับผิดชอบ เช่น การมีหน่วยงานรับผิดชอบด้านความปลอดภัย 2. พฤติกรรมของภาคธุรกิจ เช่น กำหนดมาตรฐานความปลอดภัยสำหรับการผลิตก่อนผลิตสู่ตลาด 3. ความปลอดภัยของภาค ICT เช่น จำนวนและความรุนแรงของผลิตภัณฑ์และบริการไม่ปลอดภัย
ความเป็นส่วนตัวและความเป็นส่วนตัว	1. ความพึงพอใจและการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับความเป็นส่วนตัวและความเป็นส่วนตัวของผู้บริโภค เช่น ขอบเขตของกฎหมายที่สอดคล้องกับแนวปฏิบัติที่กล่าวข้างต้น 2. สถานะของการปกป้องความเป็นส่วนตัวส่วนบุคคลและความปลอดภัยของข้อมูล เช่น จำนวนและความรุนแรงของการละเมิดข้อมูล จำนวนอินเทอร์เน็ตเซิร์ฟเวอร์ที่ปลอดภัย
ข้อมูลและความโปร่งใส	1. ความพึงพอใจของผู้บริโภคและกฎหมายเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูล และการบังคับใช้กฎหมาย เช่น ขอบเขตของกฎหมายที่สอดคล้องกับแนวปฏิบัติที่กล่าวข้างต้น 2. สถานะของข้อมูลผู้บริโภคและกฎหมายเปิดเผยข้อมูล เช่น ความพึงพอใจของผู้บริโภคเกี่ยวกับข้อมูลและกฎหมายเปิดเผยข้อมูล
การศึกษาและจิตสำนึก	1. การอบรมการกำกับดูแล เช่น การบรรจุการเรียนการสอนด้านดิจิทัลในหลักสูตรการศึกษาพื้นฐาน 2. ด้านผลผลิตทั่วไป เช่น ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญหรือองค์กรอิสระเพื่อผู้บริโภค 3. ความรู้ด้านดิจิทัลของผู้บริโภค เช่น การเท่าทันข้อมูลข่าวสารและการสร้างเนื้อหา 4. ความรู้ทั่วไปของผู้บริโภค เช่น ทักษะทั่วไปของผู้บริโภค การตระหนักในกฎหมายของผู้บริโภค
การแก้ไขข้อพิพาทและเยียวยา	1. ความพึงพอใจของกฎหมายเกี่ยวกับการแก้ไขข้อพิพาทและเยียวยา เช่น ความพึงพอใจของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับกฎหมายแก้ไขข้อพิพาทและเยียวยา 2. พฤติกรรมของภาคธุรกิจ เช่น ความตระหนักของธุรกิจเกี่ยวกับกฎหมายแก้ไขข้อพิพาทและเยียวยา 3. สถานะของการแก้ไขข้อพิพาทและเยียวยา เช่น ความพึงพอใจของผู้บริโภคในการแก้ไขข้อพิพาทและเยียวยา
ธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วม	1. หน่วยงาน เช่น การมีหน่วยงานทำหน้าที่สร้างเสริมและคุ้มครองผู้บริโภคด้านดิจิทัล 2. การบังคับใช้กฎหมาย เช่น การมีหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายเฉพาะการคุ้มครองผู้บริโภคด้านดิจิทัล 3. การมีส่วนร่วมด้านกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายขององค์กรผู้บริโภค เช่น ระดับการสนับสนุนทางการเงินแก่องค์กรอิสระเพื่อผู้บริโภค 4. ความเชื่อมั่นในระบบของผู้บริโภค เช่น ร้อยละของผู้บริโภคที่มีความเชื่อมั่นในหน่วยงานคุ้มครองผู้บริโภค

ที่มา: Indicators of consumer protection and empowerment in the digital world
www.ictliteracy.info/rf/pdf/indicator_study_2017.pdf

²³ ได้แก่ อาร์เจนตินา ออสเตรเลีย บราซิล แคนาดา จีน ฝรั่งเศส เยอรมนี อินเดีย อินโดนีเซีย อิตาลี ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ เม็กซิโก รัสเซีย ซาอุดีอาระเบีย แอฟริกาใต้ ตุรกี อังกฤษ, สหรัฐอเมริกา และองค์กรสหภาพยุโรป ซึ่งมีขนาดเศรษฐกิจรวมกันเท่ากับร้อยละ 90 ของเศรษฐกิจโลก และมีประชากรรวมกันประมาณ 2 ใน 3 ของโลก

ตาราง 12 การใช้พลังงานขั้นสุดท้าย จำแนกตามสาขาเศรษฐกิจ พ.ศ. 2555-2559

การใช้พลังงานขั้นสุดท้าย จำแนกตามสาขาเศรษฐกิจ	ปริมาณ (พันตันน้ำมันดิบ)				
	2555	2556	2557	2558	2559
1. สาขาเกษตรกรรม	3,790	3,890	3,953	4,064	2,987
2. สาขาอุตสาหกรรม	26,910	27,386	27,890	27,796	29,475
3. สาขาบ้านที่อยู่อาศัย	10,305	11,450	11,180	11,767	11,071
4. สาขารัฐกิจการค้า	6,081	5,612	5,618	5,632	6,215
5. สาขานขนส่ง	26,230	26,876	27,163	28,622	30,181
รวม	73,316	75,214	75,804	77,881	79,929

ที่มา: กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน กระทรวงพลังงาน

Protection: UNGCP) 8 มิติ มาศึกษาและพัฒนาตัวชี้วัด²⁴ เพื่อเป็นแนวทางการคุ้มครองผู้บริโภคในโลกดิจิทัล ได้แก่ ด้านการเข้าถึง ด้านผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ด้านความปลอดภัยและความรับผิดชอบ ด้านความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัย ด้านข้อมูลและความโปร่งใส ด้านการศึกษาและจิตสำนึก ด้านการแก้ไขข้อพิพาทและเยียวยา และด้านธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วม ซึ่งการศึกษาดังกล่าวเป็นเครื่องมือสำคัญที่ประเทศไทยสามารถนำมาใช้พัฒนาตัวชี้วัด และกำหนดกรอบการพัฒนาฐานคุ้มครองผู้บริโภคในโลกดิจิทัลได้ชัดเจนครอบคลุมในทุกมิติ ซึ่งจะนำไปสู่การบูรณาการและความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงในโลกดิจิทัล

การสร้างสภาพแวดล้อมสีเขียวด้วยการใช้พลังงานสะอาด

ปัจจุบันประเทศไทยประสบปัญหาภาวะโลกร้อนจากมลพิษทางอากาศที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งแหล่งกำเนิดมลพิษหรือกิจกรรมที่มีการใช้พลังงานส่วนใหญ่ ได้แก่ การใช้ถ่านและก๊าซหุงต้มในการประกอบอาหาร การใช้พลังงานเชื้อเพลิงเพื่อการขนส่งคมนาคม และจากอุตสาหกรรม เช่น น้ำมันเบนซิน ดีเซล ไบโอดีเซล ก๊าซโซฮอลล์และอื่นๆ และการผลิตกระแสไฟฟ้า โดยใช้ถ่านหิน ปิโตรเลียม เชื้อเพลิงชีวมวล เป็นต้น จากรายงานการใช้พลังงานของประเทศไทยของกรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงานปี 2555-2559 พบว่าสาขาการขนส่ง และสาขาอุตสาหกรรมมีการใช้พลังงานในสัดส่วนที่สูงกว่าสาขาอื่น สำหรับแหล่งกำเนิดมลพิษทางอากาศส่วนใหญ่มาจากการเผาไหม้เชื้อเพลิงจากยานพาหนะในการขนส่งทางบก จากสถิติจำนวนรถจดทะเบียนสะสมทั่วประเทศ กรมการขนส่งทางบก พบว่าในปี 2559 จำนวนเพิ่มขึ้นจากปี 2558 ร้อยละ 1.6 เมื่อพิจารณาตามเมืองใหญ่ เช่น กรุงเทพมหานคร พบจำนวนรถจดทะเบียนสะสมเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.9

พลังงานสีเขียวหรือพลังงานสะอาด (Green Energy)²⁵ เป็นพลังงานที่ไม่ก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมและช่วยลดภาวะโลกร้อน สามารถลดการใช้พลังงานจากฟอสซิลโดยการใช้พลังงานสีเขียวเป็นพลังงานทางเลือกอีกทางหนึ่ง จากข้อมูลสถานการณ์พลังงานของประเทศไทยปี 2559 พบว่ามีการใช้พลังงานทดแทนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 7,292 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบในปี 2555 เพิ่มขึ้นเป็น 11,050 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบในปี 2559 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 51.54

ตาราง 13 จำนวนรถยนต์จดทะเบียนสะสมทั่วประเทศ พ.ศ. 2555-2559

ประเภทรถ	จำนวนรถยนต์จดทะเบียนสะสมทั่วประเทศ (พันคัน)				
	2555	2556	2557	2558	2559
1. รถยนต์ส่วนบุคคล	6,274	7,167 (14.2)	7,717 (7.7)	8,171 (5.9)	8,619 (5.5)
2. รถขนส่งขนาดใหญ่	5,438	5,734 (5.4)	5,954 (3.8)	6,136 (3.0)	6,278 (2.3)
3. รถอื่นๆ	19,728	20,619 (4.5)	21,010 (1.9)	21,240 (1.1)	21,227 (-0.1)
รวม	31,440	33,520 (6.6)	34,682 (3.5)	35,547 (2.5)	36,125 (1.6)

ที่มา: กรมการขนส่งทางบก กระทรวงคมนาคม

ตาราง 14 ปริมาณการใช้พลังงานทดแทนในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2555-2559

การใช้พลังงานทดแทน	ปริมาณ (พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ)				
	2555	2556	2557	2558	2559
ไฟฟ้า (แสงอาทิตย์ พลังงานลม พลังน้ำขนาดเล็ก ชีวมวล ก๊าซชีวภาพ ขยะ และพลังงานขนาดใหญ่)	1,138	1,341	1,467	1,556	2,122
ความร้อน (แสงอาทิตย์ ชีวมวล ก๊าซชีวภาพ พลังงานขยะ และพลังงานความร้อนทางเลือกอื่น)	4,886	5,279	5,775	6,579	7,181
เชื้อเพลิงชีวภาพ	1,270	1,612	1,783	1,942	1,747
- เอทานอล	430	707	874	957	685
- ไบโอดีเซล	840	905	909	985	1,062
รวม	7,292	8,232	9,025	10,077	11,050

ที่มา: กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน (ข้อมูล ณ วันที่ 25 มิถุนายน 2560)

²⁴ Indicators of consumer protection and empowerment in the digital world

²⁵ พลังงานสีเขียวหรือพลังงานสะอาด แหล่งที่มาของพลังงานมาจากวัตถุดิบที่ไม่ใช่เชื้อเพลิงฟอสซิล ได้แก่ พลังงานแสงอาทิตย์ ลม น้ำ ชีวมวล ขยะ เป็นต้น สามารถนำมาใช้โดยไม่วันหมดไปจากโลก และไม่ก่อให้เกิดมลภาวะเป็นพิษอื่นๆ

ตัวอย่างของชุมชนและสถาบันการศึกษาบริหารจัดการใช้พลังงานสะอาด

- **เกาะพะลวย จังหวัดสุราษฎร์ธานี** เป็นเกาะพลังงานสะอาดต้นแบบ ชุมชนใช้พลังงานทดแทนบนเกาะเต็มพื้นที่ 100% โดยเฉพาะพลังงานจากแสงอาทิตย์ ชุมชนบนเกาะดำเนินชีวิตแบบ Living Green แห่งแรกของเมืองไทย และหวังว่าอีก 3-5 ปีข้างหน้า จะเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้การใช้พลังงานสะอาดในชุมชนแห่งแรกของโลก

• สถาบันการศึกษา

- (1) **มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์** จะเป็น Smart City ใช้รถบัสไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ (Solar Bus) รถพลังงานไฟฟ้า (EV) BIKY จักรยานที่ให้อืม-คินในมหาวิทยาลัย การเป็น Solar Campus ด้วยการใช้พลังงานจากแผงโซลาร์เซลล์บนหลังคาอาคาร โดยปัจจุบันมีการติดตั้งแล้ว 5 เมกะวัตต์ เท่ากับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ที่กำลังเป็นอันดับ 1 ในภูมิภาคเอเชีย และจะเพิ่มการติดตั้งให้ถึง 15 เมกะวัตต์ ซึ่งจะเท่ากับเป็นอันดับ 4 ของโลก และทำให้มหาวิทยาลัยสามารถผลิตไฟฟ้าใช้เองได้ 30-35% ของปริมาณการใช้ทั้งหมด ความสำเร็จในการบริหารจัดการพลังงานสีเขียวให้มีประสิทธิภาพทั้งหมดมาจากวิสัยทัศน์ของผู้นำทั้งภาครัฐและเอกชน ดำเนินการด้วยความโปร่งใส ด้วยความร่วมมือของชุมชนและพลเมืองของประเทศที่มีจิตสำนึกสาธารณะ คำนึงถึงอนาคตของชาติในระยะยาว

- (2) **มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ห้องสมุดสีเขียวต้นแบบแห่งแรกของประเทศไทย** โดยสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เป็นห้องสมุดดิจิทัลด้านการเกษตรของประเทศ และเป็นห้องสมุดสีเขียวที่มุ่งเน้นการสร้างสรรค์สภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องการประหยัดพลังงานและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีการจัดการโลจิสติกส์และพื้นที่จัดเก็บหนังสือเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน และยังได้พัฒนาการให้บริการบนเส้นทางสีเขียวจนก้าวสู่การเป็น Eco-Library และเป็นห้องสมุดคาร์บอนนิวทรัลแห่งแรกของประเทศ เป็นต้นแบบห้องสมุดสีเขียวที่มุ่งเน้นการพัฒนา Green Service/Green Management / Green Environment และ Green Heart ทั้งยังเป็นผู้พัฒนาเครือข่ายความร่วมมือห้องสมุดสีเขียวเครือข่ายแรกของประเทศ เพื่อร่วมกันจุดประกายความคิดและสร้างความตระหนักรู้เรื่องการให้บริการห้องสมุดที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ตัวอย่างโครงการพลังงานทางเลือกของไทย อาทิ จากพลังงานธรรมชาติ โครงการทุ่งกังหันลมผลิตไฟฟ้าภายในโครงการชั่งหัวมัน: อ.ท่ายาง จ.เพชรบุรี โครงการจากพระราชดำริให้มีความสำคัญกับการใช้พลังงานลมให้เกิดประโยชน์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช โดยมีกำลังการผลิตขนาด 50 กิโลวัตต์ การไฟฟ้านครหลวง: การใช้รถยนต์พลังงานไฟฟ้า โดยเปิดสถานีชาร์จไฟฟ้าสำหรับรถยนต์ไฟฟ้าจำนวน 10 แห่งใน กทม. และปริมณฑล เพื่อช่วยลดค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าเชื้อเพลิงและลดมลภาวะของสิ่งแวดล้อม มีอัตราสิ้นเปลืองหรือค่าใช้จ่ายเพียง 60 สตางค์ต่อกิโลเมตร และช่วยลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ได้กว่า 3 ตัน/คัน/ปี ขณะที่ประเทศพัฒนาแล้วได้มีนโยบายการใช้พลังงานสะอาดอย่างจริงจัง อาทิ **ประเทศอังกฤษ** : นโยบายการยกเลิกการใช้ถ่านหินและเบนซิน เพื่อลดปัญหาการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ โดยคาดหวังว่าภายในปี 2040 ประเทศอังกฤษจะไม่มีรถยนต์พลังงานน้ำมัน และหันมาใช้พลังงานไฟฟ้าอย่างเต็มรูปแบบ **ประเทศสวีเดน**: มีการใช้พลังงานได้อย่างยั่งยืนมากที่สุดในโลก โดยผลิตกระแสไฟฟ้าจากแหล่งพลังงานที่สะอาดและมีการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในระดับต่ำ จากการนำขยะ 99% ของทั้งหมดมารีไซเคิลกลับมาใช้ประโยชน์ในรูปแบบต่างๆ ซึ่งรวมถึงการนำพลังงานความร้อนจากการเผาขยะมาผลิตกระแสไฟฟ้าใช้

รัฐบาลได้ให้ความสำคัญและตระหนักในปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น โดยให้หน่วยงานดำเนินการมาตรการและแนวทางป้องกัน มีการกำหนดนโยบาย การรณรงค์ส่งเสริมการใช้พลังงานหรือพลังงานสะอาดขึ้น เพื่อลดมลพิษที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและเพิ่มคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับประชาชน รวมถึงแก้ปัญหาภาวะโลกร้อน เช่น กระทรวงพลังงาน ดำเนินการแผนการพัฒนาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก พ.ศ. 2558-2579 (Alternative Energy Development Plan : AEDP 2015) มีเป้าหมายในการเพิ่มสัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนรวมถึงศักยภาพแหล่งพลังงานทดแทนที่สามารถนำมาพัฒนาได้ ทั้งในรูปของพลังงานไฟฟ้า ความร้อนและเชื้อเพลิงชีวภาพที่ร้อยละ 30 ของการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายในปี 2579 เป็นต้น

เปิดพื้นที่การเรียนรู้: การศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ กับ “โรงเรียนมีชัยพัฒนา”

โรงเรียนมีชัยพัฒนา (Mechai Bhambo School) หรือมีอีกชื่อหนึ่งว่าโรงเรียนไม้ไผ่ ก่อตั้งขึ้นโดยคุณมีชัย วีระไวทยะ เป็นโรงเรียนระดับมัธยมแบบอยู่ประจำ ตั้งอยู่ที่อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ เปิดการเรียนการสอนตั้งแต่ปี 2553 ปัจจุบันสอนตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 มีนักเรียนจาก 28 จังหวัดทั่วประเทศ และ สปป.ลาว เป็นโรงเรียนแบบอย่างในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับนักเรียนในชนบทที่มีคุณภาพ และเพิ่มบทบาทจากโรงเรียนที่ให้ความรู้เฉพาะเด็กนักเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับนักเรียน ผู้ปกครอง และสมาชิกทุกคน

ในชุมชน เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาชุมชน มุ่งสร้างเยาวชนคนรุ่นใหม่ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาในทุกๆ ด้าน ภายใต้บรรยากาศการเรียนรู้อย่างมีความสุขโดยไม่เสียค่าเล่าเรียน อยู่บนปรัชญา “การศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์” กล่าวได้ว่าโรงเรียนมีชัยพัฒนาเป็นต้นแบบในการพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน สอนคนให้รับผิดชอบต่อสังคม มีจิตสาธารณะ มีแนวคิดในการสร้างงาน สร้างอาชีพที่เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน และที่สำคัญได้แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาขีดความสามารถของเด็กชนบทและเสริมสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

ตัวอย่างการสร้างเด็กให้มีคุณลักษณะที่ต้องการโดยเฉพาะการมีความความรับผิดชอบ ต่อสังคมของโรงเรียนมีชัยพัฒนา ถูกถ่ายทอดผ่านหลักสูตรทั้งในห้องและนอกห้องเรียนผ่านกิจกรรมต่างๆ กล่าวคือ **กิจกรรมสร้างจิตสาธารณะ** อาทิ การให้นักเรียนนั่งรถเข็นเดือนละ 1 วัน เพื่อฝึกความเห็นใจและช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส การให้นักเรียนออกไปช่วยเหลือผู้สูงอายุ การตั้งศาลแม่เมตตาเพื่อให้นักเรียนแม่เมตตาไปให้ผู้อื่น การออกไปให้ความรู้แก่นักเรียนโรงเรียนอื่นในเรื่องอนามัยช่องปากและเพศศึกษา **กิจกรรมฝึกการบริหารจัดการ** อาทิ การมีคณะมนตรีในโรงเรียนให้นักเรียนฝึกการบริหารจัดการด้านต่างๆ ตั้งแต่การคัดเลือกนักเรียนเข้าใหม่ การคัดครู การต้อนรับผู้ดูงาน การจัดซื้อครุภัณฑ์ **กิจกรรมฝึกการเป็นผู้ประกอบการ** เช่น การให้นักเรียนทำธุรกิจเป็นกลุ่ม โดยมีเงินกู้สนับสนุน การปลูกผักขาย การเลี้ยงไก่เพื่อนำไข่ไปขาย **กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต** อาทิ การให้ผู้สูงอายุมาทำฟาร์มในโรงเรียน **กิจกรรมแบ่งปันและช่วยเหลือสังคม** อาทิ ช่วยสอนคอมพิวเตอร์ให้เด็ก ในหมู่บ้าน ช่วยและกระตุ้นให้สมาชิกในชุมชนร่วมทำความสะอาดหมู่บ้าน โรงเรียนและวัด ช่วยกันดูแลและรักษาสิ่งแวดล้อม ร่วมรับฟังและรับรู้ถึงปัญหา และความเหลื่อมล้ำในชุมชนโดยเฉพาะกลุ่มผู้ด้อยโอกาส และร่วมเสนอแนวทางแก้ไข

นอกจากนี้ ยังให้ความสำคัญกับการนำเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) มาเป็นส่วนหนึ่งในหลักสูตร และมีการนำหลักสูตรดังกล่าวไปขยายผลการเรียนรู้ร่วมกับชุมชน อาทิ การวิเคราะห์ถึงลำดับความสำคัญแต่ละเป้าหมาย SDGs ในมุมมองของชุมชน และการหาแนวทางการขับเคลื่อนเป้าหมายดังกล่าว รวมทั้งได้มีตัวอย่างการขับเคลื่อนคือ การจัดตั้งแปลงเกษตรเพื่อขจัดความยากจน

จากแนวคิดโครงการต้นแบบของโรงเรียนมีชัยพัฒนาผสานกับแนวคิดโครงการโรงเรียนประชารัฐ เพื่อบูรณาการการศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ากับการฝึกทักษะอาชีพ โดยมูลนิธิมีชัย วีระไวทยะ ร่วมกับบริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) ได้พัฒนาโรงเรียนต้นแบบในบริเวณแหล่งผลิตน้ำมันดิบ ใน 3 จังหวัดนำร่อง ได้แก่ **จังหวัดสุโขทัย** : โรงเรียนบ้านประดู่เฒ่า **จังหวัดกำแพงเพชร** : โรงเรียนบ้านบึงทับแรด และ**จังหวัดพิษณุโลก** : โรงเรียนผดุงวิทยา โดยมีการดำเนินการตามโรงเรียนต้นแบบกำหนดระยะเวลา 4 ปี

ส่วนที่สอง: บทความเรื่อง

“ดัชนีความก้าวหน้าของคนปี 2560: เครื่องมือวัดความก้าวหน้าของคนในระดับจังหวัด”

ดัชนีความก้าวหน้าของคน (Human Achievement Index - HAI) เป็นดัชนีรวม (Composite index) ที่สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย (UNDP) ได้พัฒนาและจัดทำขึ้นเป็นครั้งแรกในปี 2546 เพื่อใช้ในการประเมินความก้าวหน้าการพัฒนาคนในระดับจังหวัดของประเทศไทย และจัดทำอีก 3 ครั้ง ในปี 2550 ปี 2552 และปี 2557 โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้รับโอนภารกิจการจัดทำดัชนีความก้าวหน้าของคนในปี 2558 และดำเนินงานทบทวนและปรับปรุงดัชนีดังกล่าวให้มีความเหมาะสมมากขึ้น เนื่องจากจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดตามและประเมินความก้าวหน้าของคนในระดับจังหวัด ทำให้จังหวัดต่างๆ ได้ทราบสถานะและจุดเด่นจุดด้อยของตนเมื่อเทียบกับจังหวัดอื่นๆ อันจะนำไปสู่การใช้ประกอบการจัดทำยุทธศาสตร์จังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด รวมทั้งการจัดทำแผนงาน/โครงการเพื่อยกระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเสริมสร้างความอยู่ดีมีสุขของประชาชนในจังหวัดให้ดีขึ้นต่อไป

แนวคิดและการพัฒนาการของดัชนีความก้าวหน้าของคน

- **จุดเริ่มต้น** ในปี 2546 UNDP ได้พัฒนาดัชนีความก้าวหน้าของคน (HAI) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือประเมินความก้าวหน้าของคนในระดับจังหวัด โดยการนำแนวคิดและวิธีการคำนวณดัชนีการพัฒนามนุษย์ (Human Development Index - HDI) ของ UNDP มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาดัชนี HAI ให้เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย โดยยึดกรอบแนวคิดการพัฒนาคนที่ครอบคลุมการมีสุขภาพที่ดี มีการศึกษา มีชีวิตการทำงาน มีรายได้ที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต มีที่อยู่อาศัยที่มั่นคง และอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี มีชีวิตครอบครัวที่อบอุ่นในชุมชนที่มีความปลอดภัย มีการคมนาคมที่สะดวกปลอดภัยและเข้าถึงการสื่อสารอย่างทั่วถึง ตลอดจนมีส่วนร่วมทางการเมืองและสังคมอย่างมีศักดิ์ศรี ซึ่งจากกรอบแนวคิดดังกล่าวได้ใช้เป็นกรอบกำหนดองค์ประกอบของดัชนีความก้าวหน้าของคน ประกอบด้วย 8 ดัชนีย่อยคือ (1) ด้านสุขภาพ (2) ด้านการศึกษา (3) ด้านชีวิตการทำงาน (4) ด้านรายได้ (5) ด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม (6) ด้านชีวิตครอบครัวและชุมชน (7) ด้านการคมนาคมและการสื่อสาร และ (8) ด้านการมีส่วนร่วม มีตัวชี้วัดทั้งสิ้น 40 ตัว

- **การจัดทำดัชนี HAI ในปี 2558** สศช. ได้รับโอนการจัดทำดัชนี HAI เป็นครั้งแรก และจัดทำทุก 2 ปี โดยยังคงยึดกรอบแนวคิด HAI ของ UNDP และได้มีการทบทวนตัวชี้วัด 40 ตัวที่ UNDP ใช้จัดทำในปี 2557 ทั้งนี้ ได้มีการเปลี่ยนแปลงตัวชี้วัดจำนวน 7 ตัว เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความต่อเนื่องและมีความเหมาะสมที่จะเป็นตัวแทนของข้อมูลระดับจังหวัดที่สะท้อนการพัฒนาคนในด้านต่างๆ ได้อย่างดี

- **การจัดทำดัชนี HAI ในปี 2560** สศช. ได้มีการทบทวนการจัดทำดัชนี HAI โดยประมวลแนวคิดการพัฒนาคนองค์ประกอบ/มิติของการพัฒนาคน ตัวชี้วัด เทคนิคในการ

เปรียบเทียบดัชนีย่อย และตัวชี้วัด HAI ปี 2558 และปี 2560

ดัชนีย่อย/ ตัวชี้วัด HAI ปี 2558	ดัชนีย่อย/ตัวชี้วัด HAI ปี 2560
① สุขภาพ 1. ร้อยละของทารกแรกเกิดที่มีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ (% ทารกเกิดมีชีพ) 2. ร้อยละของประชากรที่เจ็บป่วย (ผู้ป่วยใน) (%) 3. ร้อยละของประชากรที่พิการ (%) 4. ร้อยละของคะแนนสุขภาพจิต (%) 5. ร้อยละของประชากรที่สูบบุหรี่ (%) 6. ร้อยละของประชากรที่ออกกำลังกาย (%) 7. จำนวนประชากรต่อแพทย์ 1 คน (คน)	① สุขภาพ 1. ร้อยละของทารกแรกเกิดที่มีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ (% ทารกเกิดมีชีพ) 2. ร้อยละของประชากรที่เจ็บป่วย (ผู้ป่วยใน) (%) 3. ร้อยละของประชากรที่พิการ (%) 4. ร้อยละของคะแนนสุขภาพจิต (%)
② การศึกษา 8. จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป (ปี) 9. อัตราการเข้าเรียนรวมระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและอาชีวศึกษา (%) 10. ค่าเฉลี่ยหาอ่านปัญญา (IQ) ของเด็กอายุ 6-15 ปี 11. คะแนนเฉลี่ยการทดสอบ O-Net ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (%)	② การศึกษา 5. จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป (ปี) 6. อัตราการเข้าเรียนรวมระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและอาชีวศึกษา (%) 7. ค่าเฉลี่ยหาอ่านปัญญา (IQ) ของเด็กอายุ 6-15 ปี 8. คะแนนเฉลี่ยการทดสอบ O-Net ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (%)
③ ชีวิตการทำงาน 12. อัตราการว่างงาน (%) 13. อัตราการทำงานต่ำระดับ (%) 14. ร้อยละของแรงงานที่มีประกันสังคม (%) 15. อัตราการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานต่อลูกจ้าง 1,000 คน	③ ชีวิตการทำงาน 9. อัตราการว่างงาน (%) 10. อัตราการทำงานต่ำระดับ (%) 11. ร้อยละของแรงงานที่มีประกันสังคม (%) 12. อัตราการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานต่อลูกจ้าง 1,000 คน
④ รายได้ 16. รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน (บาท) 17. สัดส่วนประชากรยากจน (%) 18. ร้อยละของครัวเรือนที่มีหนี้สินเพื่อการอุปโภคบริโภค (%) 19. ค่าดัชนีความไม่เสมอภาคของรายได้ (ดัชนีจินี)	④ รายได้ 13. รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน (บาท) 14. สัดส่วนประชากรยากจน (%) 15. ร้อยละของครัวเรือนที่มีหนี้สินเพื่อการอุปโภคบริโภค (%) 16. ค่าดัชนีความไม่เสมอภาคของรายได้ (ดัชนีจินี)
⑤ ที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม 20. ร้อยละของครัวเรือนที่มีบ้านและที่ดินเป็นของตนเอง (%) 21. ร้อยละของครัวเรือนที่มีตู้เย็น (%) 22. สัดส่วนเฉลี่ยการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (ตันก๊าซเรือนกระจกต่อคน) 23. ร้อยละของประชากรที่ประสบอุทกภัย (%) 24. ร้อยละของประชากรที่ประสบภัยแล้ง (%)	⑤ ที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม 17. ร้อยละของครัวเรือนที่มีบ้านและที่ดินเป็นของตนเอง (%)

คำนวณดัชนีรวม (Composite index) ประเมินจุดเด่นจุดด้อยของการจัดทำดัชนี HAI ปี 2558 รวมทั้งมีการจัดประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งระดับพื้นที่และส่วนกลางเพื่อรับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงองค์ประกอบของดัชนี HAI สำหรับใช้ในปี 2560 โดยยังคงยึดกรอบแนวคิดการพัฒนาคนและมีดัชนีย่อย 8 ด้าน เหมือนเดิม โดยแต่ละด้านมีการเลือกตัวชี้วัดที่มีผลกระทบต่อคนโดยตรง มีจำนวนตัวชี้วัดไม่มาก 4 ตัวเท่ากันในแต่ละด้าน รวมทั้งสิ้น 32 ตัวชี้วัด เพื่อใช้วิธีการคำนวณดัชนีรวมโดยไม่มีการถ่วงน้ำหนัก ซึ่งจะทำให้ค่าคะแนนของดัชนีย่อยแต่ละด้านสามารถเปรียบเทียบกันได้

วิธีการคำนวณ HAI และข้อมูลที่ใช้

วิธีการคำนวณดัชนี HAI ปี 2560 ไม่มีการถ่วงน้ำหนักทั้งในระดับตัวชี้วัด ในระดับดัชนีย่อย และดัชนีรวม โดยข้อมูลที่ใช้ในการคำนวณดัชนี HAI ปี 2560 เป็นข้อมูลตัวชี้วัดระดับจังหวัด (77 จังหวัด) ส่วนใหญ่เป็นข้อมูลในปี 2559 (จำนวน 21 ตัวชี้วัด) และเป็นข้อมูลในปี 2558 จำนวน 11 ตัวชี้วัด ซึ่งเป็นข้อมูลล่าสุดที่มีอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งสูตรการคำนวณ มีดังนี้

สูตรการคำนวณค่าคะแนนตัวชี้วัดของแต่ละจังหวัด

สำหรับตัวชี้วัดที่มีความหมายเชิงบวก ใช้สูตร

$$\text{คะแนนตัวชี้วัด} = \frac{\text{ค่าตัวชี้วัด} - \text{ค่าต่ำสุด}}{\text{ค่าสูงสุด} - \text{ค่าต่ำสุด}}$$

สำหรับตัวชี้วัดที่มีความหมายเชิงลบ ใช้สูตร

$$\text{คะแนนตัวชี้วัด} = 1 - \left[\frac{\text{ค่าตัวชี้วัด} - \text{ค่าต่ำสุด}}{\text{ค่าสูงสุด} - \text{ค่าต่ำสุด}} \right]$$

สูตร ค่าคะแนนดัชนีย่อย HAI (แต่ละด้าน 8 ด้าน)

$$= \frac{(\text{ค่าคะแนนตัวชี้วัดที่ 1} + \text{ค่าคะแนนตัวชี้วัดที่ 2} + \text{ค่าคะแนนตัวชี้วัดที่ 3} + \text{ค่าคะแนนตัวชี้วัดที่ 4})}{4}$$

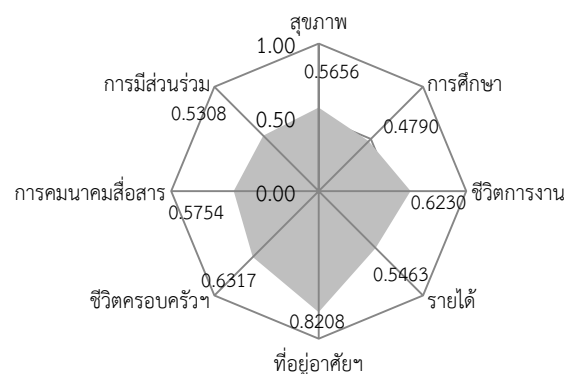
สูตร ค่าคะแนนดัชนีรวม HAI = ค่าเฉลี่ยของค่าคะแนนดัชนีย่อย 8 ด้าน

ความก้าวหน้าการพัฒนาคน ปี 2560

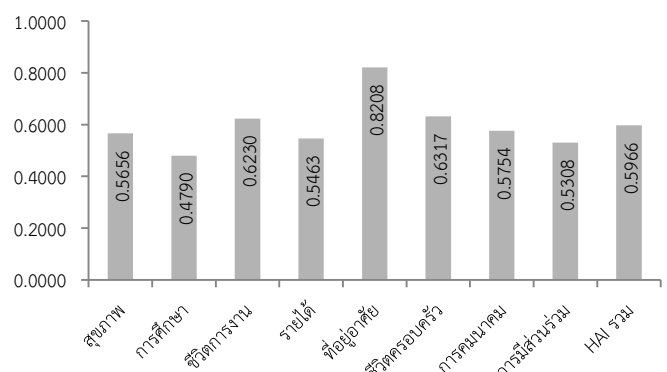
● ในภาพรวมของประเทศ การพัฒนาคนด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมมีความก้าวหน้ามากที่สุด แต่ด้านการศึกษาความก้าวหน้ามีน้อยที่สุด โดยค่าดัชนีการพัฒนาคนด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมเท่ากับ 0.8208 รองลงมาคือ ด้านชีวิตครอบครัวและชุมชน ด้านชีวิตการทำงาน ด้านการคมนาคมและการสื่อสาร ด้านรายได้ และด้านการมีส่วนร่วม ตามลำดับ ส่วนด้านการศึกษาที่มีความก้าวหน้ามีค่าเท่ากับ 0.4790

6 ชีวิตครอบครัวและชุมชน	6 ชีวิตครอบครัวและชุมชน
25. เด็กที่ประสบภาวะยากลำบาก (ต่อประชากรแสนคน)	
26. ร้อยละของเด็กอายุ 15-17 ปี ที่ทำงาน (%)	21. ร้อยละของเด็กอายุ 15-17 ปี ที่ทำงาน (%)
27. ร้อยละของครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเดียว (%)	2.2 ร้อยละของครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเดียว (%)
28. ร้อยละของผู้สูงอายุที่อยู่ลำพังคนเดียว (%)	23. ร้อยละของผู้สูงอายุที่อยู่ลำพังคนเดียว (%)
29. การแจ้งความคดี ชีวิตร่างกาย เพศและคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ (ต่อประชากรแสนคน)	24. การแจ้งความคดี ชีวิตร่างกาย เพศ และคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ (ต่อประชากรแสนคน)
30. การจับกุมคดียาเสพติด (ต่อประชากรแสนคน)	
7 การคมนาคมและการสื่อสาร	7 การคมนาคมและการสื่อสาร
31. ร้อยละของหมู่บ้านที่ถนนสายหลักใช้การได้ตลอดปี (%)	25. ร้อยละของหมู่บ้านที่ถนนสายหลักใช้การได้ตลอดปี (%)
32. จำนวนยานยนต์จดทะเบียน (ต่อประชากรพันคน)	
33. จำนวนอุบัติเหตุบนท้องถนน (ต่อประชากรแสนคน)	26. จำนวนอุบัติเหตุบนท้องถนน (ต่อประชากรแสนคน)
34. ร้อยละของครัวเรือนที่มีโทรทัศน์ (%)	
35. ร้อยละของประชากรที่มีโทรศัพท์มือถือ (%)	27. ร้อยละของประชากรที่มีโทรศัพท์มือถือ (%)
36. ร้อยละของประชากรที่เข้าถึงอินเทอร์เน็ต (%)	28. ร้อยละของประชากรที่เข้าถึงอินเทอร์เน็ต (%)
8 การมีส่วนร่วม	8 การมีส่วนร่วม
37. ร้อยละของประชากรที่ใช้สิทธิเลือกตั้ง ส.ส. (%)	29. ร้อยละของประชากรที่ใช้สิทธิลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ ปี 2559 (%)
38. จำนวนองค์กรชุมชน (ต่อประชากรแสนคน)	30. จำนวนองค์กรชุมชน (ต่อประชากรแสนคน)
39. ร้อยละของครัวเรือนที่เป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรในท้องถิ่น (%)	31. ร้อยละของครัวเรือนที่เป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรในท้องถิ่น (%)
40. ร้อยละของครัวเรือนที่มีส่วนร่วมทำกิจกรรมสาธารณะของหมู่บ้าน (%)	32. ร้อยละของครัวเรือนที่มีส่วนร่วมทำกิจกรรมสาธารณะของหมู่บ้าน (%)

ดัชนีย่อยการพัฒนาคนในภาพรวมประเทศ ปี 2560

ดัชนีย่อย HAI ปี 2560

• **ระดับภาค** ภาคกลางมีความก้าวหน้ามากที่สุด ส่วนภาคใต้มีความก้าวหน้าน้อยที่สุด เมื่อพิจารณาดัชนี HAI ในระดับภาค โดยแบ่งเป็น 4 ภาค คือ ภาคกลาง (ไม่รวม กรุงเทพมหานคร) ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ พบว่า **ภาคกลางมีค่าดัชนี HAI มากที่สุด** เท่ากับ 0.6111 เนื่องจากมีการพัฒนาคนใน 5 ด้านมากกว่าภาคอื่นๆ คือ ด้านสุขภาพ ด้านการศึกษา ด้านชีวิตการงาน ด้านรายได้ และด้านการคมนาคม และการสื่อสาร ส่วนภาคที่มีค่าดัชนี HAI รองลงมาคือ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ ตามลำดับ ซึ่ง**ภาคใต้มีดัชนี HAI น้อยที่สุด** คือ 0.5598 โดยมีการพัฒนาด้านชีวิตการงานและด้านชีวิตครอบครัวและชุมชนน้อยที่สุด

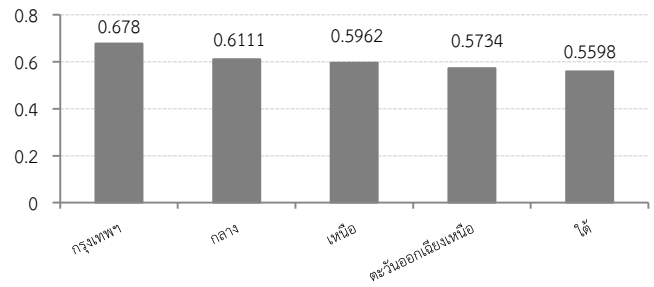
เมื่อพิจารณาการพัฒนาคนในแต่ละภาค พบว่าทุกภาคมีการพัฒนาคนด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมมากที่สุด ขณะที่ภาคกลางมีการพัฒนาคนด้านการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ส่วนภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้มีการพัฒนาคนด้านการศึกษาน้อยที่สุด สำหรับกรุงเทพมหานครมีความก้าวหน้ามากกว่าภาคอื่นโดยเฉพาะด้านการศึกษาด้านชีวิตการงาน ด้านรายได้ และด้านการคมนาคมและการสื่อสาร แต่ยังมีปัญหาด้านการมีส่วนร่วม

• ระดับจังหวัด

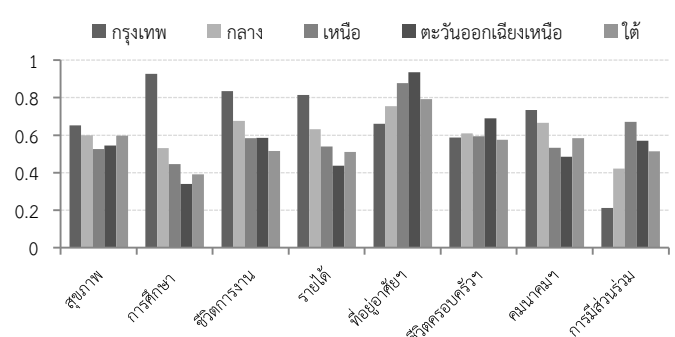
5 จังหวัดที่มีความก้าวหน้ามากที่สุด คือ **ภูเก็ต พระนครศรีอยุธยา ลำพูน นนทบุรี และกรุงเทพมหานคร** เมื่อพิจารณาความก้าวหน้าการพัฒนาคนในแต่ละด้าน พบว่าทั้ง 5 จังหวัดมีความก้าวหน้าด้านชีวิตการงาน ด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม และด้านการคมนาคมและการสื่อสาร ค่อนข้างสูง คือ มีค่าดัชนีเกินกว่า 0.6 มีความก้าวหน้าด้านการศึกษา ด้านรายได้ และด้านชีวิตครอบครัวและชุมชนในระดับปานกลาง จนถึงค่อนข้างสูงโดยมีค่าดัชนีเกินกว่า 0.5 ในทางตรงกันข้ามด้านการมีส่วนร่วมมีความก้าวหน้าน้อยมากคือ ค่าดัชนีต่ำกว่า 0.3

5 จังหวัดก้าวหน้าน้อยที่สุด คือ **แม่ฮ่องสอน นราธิวาส ชัยนาท ปัตตานี และสระแก้ว** ทั้ง 5 จังหวัดมีความก้าวหน้าด้านการศึกษาและรายได้น้อยมาก โดยมีค่าดัชนีด้านการศึกษายู่ระหว่าง 0.1190-0.3303 (ค่าเฉลี่ยประเทศ 0.4790) และด้านรายได้ 0.2760-0.4323 (ค่าเฉลี่ยประเทศ 0.5463)

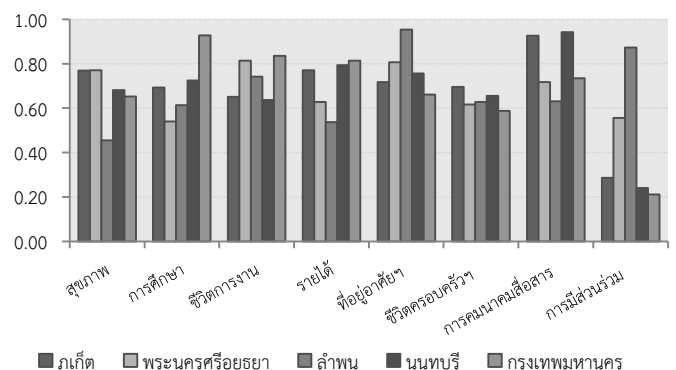
ดัชนี HAI รายภาคและประเทศ ปี 2560

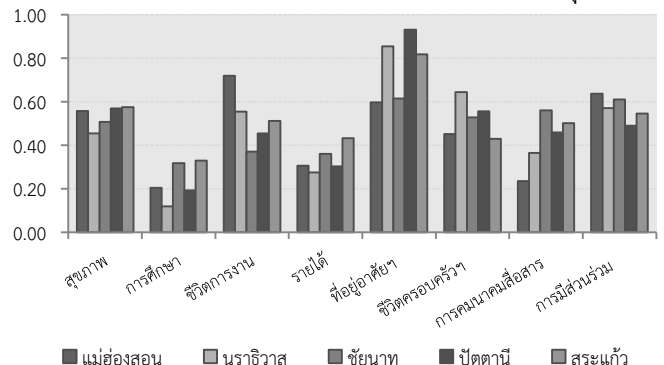
ดัชนีย่อย HAI จำแนกตามภาคและกรุงเทพมหานคร ปี 2560

ค่าดัชนีย่อย 8 ด้านของ 5 จังหวัดที่มีความก้าวหน้าการพัฒนาคนมากที่สุด

ค่าดัชนีย่อย 8 ด้านของ 5 จังหวัดที่ความก้าวหน้าพัฒนาคนน้อยที่สุด

5 จังหวัด ที่มีดัชนี HAI ย่อยสูงที่สุด

สุขภาพ	ระนอง บึงกาฬ อยุธยา ปทุมธานี ภูเก็ต
การศึกษา	กทม. ชลบุรี นนทบุรี ภูเก็ต นครปฐม
ชีวิตการทำงาน	กทม. ชลบุรี อยุธยา ระยอง ลำพูน
รายได้	กทม. สมุทรสาคร นนทบุรี ภูเก็ต สมุทรปราการ
ที่อยู่อาศัย	ร้อยเอ็ด สกลนคร อำนาจเจริญ ศรีสะเกษ บึงกาฬ
ชีวิตครอบครัว	สมุทรปราการ สกลนคร ขอนแก่น หนองบัวลำภู สมุทรสาคร
คมนาคมและการสื่อสาร	นนทบุรี ภูเก็ต ปทุมธานี สมุทรสาคร ชลบุรี
การมีส่วนร่วม	ลำพูน น่าน พะเยา ลำปาง สุโขทัย

5 จังหวัด ที่มีดัชนี HAI ย่อยน้อยที่สุด

สุขภาพ	สุรินทร์ อ่างทอง เลย นครนายก พะเยา
การศึกษา	นราธิวาส ปัตตานี แม่ฮ่องสอน หนองบัวลำภู ตาก
ชีวิตการทำงาน	สุโขทัย พังงา ชัยนาท สตูล อุตรดิตถ์
รายได้	นราธิวาส ปัตตานี มุกดาหาร แม่ฮ่องสอน อำนาจเจริญ
ที่อยู่อาศัย	ตราด แม่ฮ่องสอน ชัยนาท ชลบุรี สุราษฎร์ธานี
ชีวิตครอบครัว	สุพรรณบุรี สมุทรสงคราม อ่างทอง ราชบุรี นครนายก
คมนาคมและการสื่อสาร	แม่ฮ่องสอน ศรีสะเกษ นราธิวาส มุกดาหาร สกลนคร
การมีส่วนร่วม	สมุทรปราการ ปทุมธานี สมุทรสาคร กทม. นนทบุรี

● **ดัชนีย่อยความก้าวหน้าของคนรายจังหวัด** เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านสุขภาพ 5 จังหวัดที่มีความก้าวหน้ามากที่สุด ได้แก่ ระนอง บึงกาฬ พระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี และภูเก็ต เนื่องจากระนองและปทุมธานีมีจำนวนผู้ป่วยในน้อย บึงกาฬมีทารกแรกเกิดที่มีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์น้อย พระนครศรีอยุธยามีประชากรที่มีคะแนนสุขภาพจิตค่อนข้างสูง และภูเก็ตมีประชากรที่พิการน้อย ส่วนจังหวัดที่ก้าวหน้าน้อยที่สุด คือ สุรินทร์ อ่างทอง เลย นครนายก และพะเยา โดยสุรินทร์และอ่างทอง มีปัญหาทารกแรกเกิดที่มีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์มาก เลยและนครนายกเกิดจากปัญหาด้านสุขภาพจิตและจำนวนผู้ป่วยในมาก พะเยามีประชากรที่พิการสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ

ด้านการศึกษา ด้านชีวิตการทำงาน ด้านรายได้ ด้านการคมนาคมและการสื่อสาร พบว่า 5 จังหวัดที่มีความก้าวหน้าสูงสุดเป็นกลุ่มจังหวัดใกล้เคียงกัน คือ เป็นจังหวัดที่มีระดับรายได้สูง ได้แก่ กรุงเทพมหานคร ชลบุรี พระนครศรีอยุธยา ระยอง ภูเก็ต นนทบุรี โดยด้านการศึกษาเป็นกลุ่มจังหวัดที่มีปีการศึกษาเฉลี่ย การเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/อาชีวศึกษา และคะแนนเฉลี่ยการทดสอบ O-Net ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในระดับสูง ด้านชีวิตการทำงานเนื่องจากมีความครอบคลุมประกันสังคมสูงและมีการทำงานต่ำระดับต่ำ ด้านรายได้ กรุงเทพมหานครและนนทบุรีมีรายได้เฉลี่ยครัวเรือนสูง สมุทรสาครและสมุทรปราการมีความเหลื่อมล้ำด้านรายได้น้อย ส่วนภูเก็ตมีสัดส่วนประชากรยากจนต่ำ ด้านการคมนาคมและการสื่อสาร นนทบุรี ปทุมธานี ภูเก็ตและชลบุรี มีประชากรที่มีโทรศัพท์มือถือและอินเทอร์เน็ตสูง ส่วนสมุทรสาครเนื่องจากมีการเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนนน้อย

ขณะที่ 5 จังหวัดที่ก้าวหน้าน้อยที่สุดด้านการศึกษา ด้านรายได้ และการคมนาคมและการสื่อสารเป็นกลุ่มจังหวัดยากจนทางไกล ได้แก่ นราธิวาส ปัตตานี แม่ฮ่องสอน ตาก มุกดาหาร หนองบัวลำภู ทั้งนี้ จังหวัดที่มีความก้าวหน้าในในแต่ละด้าน พบว่ามีปัญหาที่แตกต่างกัน อาทิ ด้านการศึกษา นราธิวาส แม่ฮ่องสอน และตาก มีปัญหาด้านการเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/อาชีวศึกษาและปีการศึกษาเฉลี่ยต่ำ โดยนราธิวาสมีคะแนนทดสอบต่ำอีกด้วย ส่วนปัตตานีและหนองบัวลำภู มีปัญหาค่าเฉลี่ยระดับสติปัญญา (IQ) และคะแนนทดสอบค่อนข้างต่ำ ด้านชีวิตการทำงาน สุโขทัยมีอัตราการว่างงานสูงร้อยละ (2.58%) และแรงงานมีประกันสังคมต่ำ (11.4%) อุตรดิตถ์มีการประสบอันตรายจากการทำงานสูง ส่วนพังงา สตูล ชัยนาทมีการทำงานต่ำระดับสูง ด้านการคมนาคมและการสื่อสาร ทุกจังหวัดมีการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้น้อย ขณะที่แม่ฮ่องสอนมีถนนสายหลักใช้การได้ตลอดปีน้อย (29.6%)

ด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม พบว่า กลุ่มจังหวัดที่มีความก้าวหน้าสูงสุดเป็นกลุ่มในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ ร้อยเอ็ด สกลนคร อำนาจเจริญ ศรีสะเกษ บึงกาฬ เนื่องจากมีครัวเรือนที่มีบ้านและที่ดินเป็นของตนเองสูง และมีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกค่อนข้างต่ำ ส่วนจังหวัดที่ก้าวหน้าน้อยที่สุด คือ ตราด แม่ฮ่องสอน ชัยนาท ชลบุรี และสุราษฎร์ธานี โดยตราด แม่ฮ่องสอน และชัยนาทมีปัญหาด้านการประมงภัยธรรมชาติ ชลบุรีมีปัญหาครัวเรือนมีบ้านและที่ดินเป็นของตนเองน้อย และสุราษฎร์ธานีมีปัญหาการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสูง

ด้านชีวิตครอบครัวและชุมชน จังหวัดที่มีความก้าวหน้ามากที่สุด คือ สมุทรปราการ สกลนคร ขอนแก่น หนองบัวลำภู สมุทรสาคร โดยส่วนใหญ่มีครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเดียว ผู้สูงอายุที่อยู่ลำพังคนเดียวมีค่าน้อยกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ ส่วนจังหวัดที่ก้าวหน้าน้อยสุด คือ สุพรรณบุรี สมุทรสงคราม อ่างทอง ราชบุรี และนครนายก โดยส่วนใหญ่เกิดจากการมีหัวหน้าครัวเรือนเดียวและมีผู้สูงอายุอยู่ลำพังคนเดียว ส่วนอ่างทองมีปัญหาอาชญากรรมสูง

ด้านการมีส่วนร่วม จังหวัดที่มีความก้าวหน้าสูงที่สุดอยู่ในภาคเหนือทั้งหมด คือ ลำพูน น่าน พะเยา ลำปาง สุโขทัย โดยลำพูนและลำปางมีการใช้สิทธิลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญมาก ส่วนน่าน พะเยา และสุโขทัยมีจำนวนองค์กรชุมชนมาก ขณะที่จังหวัดที่ก้าวหน้าน้อยอยู่ในกรุงเทพฯ และปริมณฑลเนื่องจากมีลักษณะเป็นสังคมเมือง

ข้อคิดเห็นและการนำไปใช้ประโยชน์

จากรายงานจะเห็นว่าดัชนี HAI จะเป็นประโยชน์ในการใช้เป็นเครื่องมือประเมินความก้าวหน้าการพัฒนาคอนโดยเฉพาะในระดับจังหวัด สะท้อนถึงจุดเด่นจุดด้อยในแต่ละด้าน ทำให้สามารถนำไปประกอบการจัดทำยุทธศาสตร์จังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด และแผนงาน/โครงการต่างๆ ตลอดจนเป็นเครื่องมือในการบริหารและติดตามงานตามยุทธศาสตร์ของแต่ละจังหวัดที่มีสภาพปัญหาและความต้องการของพื้นที่ที่หลากหลายได้อย่างตรงจุด โดยเฉพาะการให้ความสำคัญกับการพัฒนาจังหวัดที่มีความก้าวหน้าน้อยให้ทัดเทียมกับจังหวัดอื่นๆ ซึ่งจะช่วยลดความเหลื่อมล้ำและยกระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเสริมสร้างความอยู่ดีมีสุขของประชาชนให้ดีขึ้นต่อไป อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันหน่วยงานต่างๆ ส่วนใหญ่ยังให้ความสำคัญกับการจัดทำข้อมูลและตัวชี้วัดด้านสังคมในระดับประเทศ ให้ความสำคัญน้อยกับการจัดทำข้อมูลในระดับจังหวัด จึงทำให้มีข้อจำกัดต่อการเลือกใช้ตัวชี้วัดในการจัดทำดัชนี HAI ซึ่งควรสนับสนุนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำข้อมูล/ตัวชี้วัดในระดับจังหวัดให้มากขึ้นและมีความต่อเนื่อง เพื่อนำไปใช้ในการจัดทำดัชนี HAI ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคอนในระดับจังหวัดอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

การจัดลำดับดัชนีความก้าวหน้าของคน (Human Achievement Index - HAI) และดัชนีย่อย รายจังหวัด ปี 2560

ลำดับ	สุขภาพ	การศึกษา	ชีวิตการทำงาน	รายได้	ที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม	ชีวิตครอบครัวและชุมชน	การคมนาคมและการสื่อสาร	การมีส่วนร่วม	ดัชนี HAI	ค่าดัชนี
1	ระนอง	กรุงเทพฯ	กรุงเทพฯ	กรุงเทพฯ	ร้อยเอ็ด	สมุทรปราการ	นนทบุรี	ลำพูน	ภูเก็ต	0.6885
2	บึงกาฬ	ชลบุรี	ชลบุรี	สมุทรสาคร	สกลนคร	สกลนคร	ภูเก็ต	น่าน	อยุธยา	0.6811
3	อยุธยา	นนทบุรี	อยุธยา	นนทบุรี	อำนาจเจริญ	ขอนแก่น	ปทุมธานี	พะเยา	ลำพูน	0.6795
4	ปทุมธานี	ภูเก็ต	ระยอง	ภูเก็ต	ศรีสะเกษ	หนองบัวลำภู	สมุทรสาคร	ลำปาง	นนทบุรี	0.6788
5	ภูเก็ต	นครปฐม	ลำพูน	สมุทรปราการ	บึงกาฬ	สมุทรสาคร	ชลบุรี	สุโขทัย	กรุงเทพฯ	0.6780
6	ตราด	สมุทรสงคราม	เชียงราย	สมุทรสงคราม	พะเยา	บึงกาฬ	ระยอง	แพร่	ชลบุรี	0.6613
7	ตาก	ระยอง	ระนอง	ชลบุรี	หนองคาย	อุบลราชธานี	สมุทรปราการ	อำนาจเจริญ	พะเยา	0.6584
8	สมุทรสาคร	แพร่	สมุทรสงคราม	นครปฐม	ยโสธร	ปทุมธานี	สงขลา	อุดรดิต์	ระยอง	0.6578
9	พังงา	พะเยา	แม่ฮ่องสอน	ระยอง	นครพนม	อำนาจเจริญ	กรุงเทพฯ	อุทัยธานี	ลำปาง	0.6450
10	นนทบุรี	เชียงใหม่	อำนาจเจริญ	ฉะเชิงเทรา	กาฬสินธุ์	น่าน	อยุธยา	ชุมพร	ปทุมธานี	0.6384
11	ชุมพร	ปทุมธานี	พะเยา	สระบุรี	แพร่	นครราชสีมา	สิงห์บุรี	เชียงใหม่	ฉะเชิงเทรา	0.6367
12	มหาสารคาม	ลำพูน	สมุทรสาคร	กำแพงเพชร	อุบลราชธานี	ศรีสะเกษ	ตราด	มุกดาหาร	นครปฐม	0.6354
13	นครพนม	ลำปาง	จันทบุรี	ปทุมธานี	ชัยภูมิ	อุดรธานี	ตรัง	เชียงราย	สระบุรี	0.6341
14	กรุงเทพฯ	สิงห์บุรี	ยโสธร	เพชรบูรณ์	มุกดาหาร	ภูเก็ต	จันทบุรี	เพชรบูรณ์	แพร่	0.6252
15	ประจวบฯ	สมุทรปราการ	เลย	สุราษฎร์ธานี	ลำพูน	อุดรดิต์	นครนายก	กำแพงเพชร	ชุมพร	0.6252
16	ระยอง	เพชรบุรี	ตราด	อยุธยา	บุรีรัมย์	เลย	ฉะเชิงเทรา	เลย	เพชรบูรณ์	0.6239
17	สมุทรสงคราม	อยุธยา	ตาก	เชียงใหม่	สุรินทร์	ตาก	สระบุรี	ปราจีนบุรี	สมุทรปราการ	0.6231
18	อุดรธานี	ปราจีนบุรี	มุกดาหาร	พิจิตร	เพชรบูรณ์	ชลบุรี	พังงา	ตราด	สมุทรสงคราม	0.6203
19	สิงห์บุรี	สงขลา	กาฬสินธุ์	สงขลา	สุพรรณบุรี	แพร่	ลำพูน	แม่ฮ่องสอน	สมุทรสาคร	0.6175
20	สมุทรปราการ	นครนายก	ชัยภูมิ	พังงา	ปัตตานี	กาฬสินธุ์	สมุทรสงคราม	นครพนม	เชียงราย	0.6174
21	ร้อยเอ็ด	ฉะเชิงเทรา	ประจวบฯ	จันทบุรี	หนองบัวลำภู	สุรินทร์	ขอนแก่น	มหาสารคาม	เชียงใหม่	0.6159
22	มุกดาหาร	ราชบุรี	นครปฐม	เพชรบุรี	นครนายก	ชัยภูมิ	ลำปาง	พัทลุง	สิงห์บุรี	0.6111
23	นครศรีฯ	อ่างทอง	นครนายก	ราชบุรี	พัทลุง	ยโสธร	กระบี่	กาฬสินธุ์	ปราจีนบุรี	0.6098
24	สงขลา	นครศรีฯ	สระบุรี	สตูล	เลย	เพชรบูรณ์	พิษณุโลก	สิงห์บุรี	ขอนแก่น	0.6090
25	ฉะเชิงเทรา	สระบุรี	สกลนคร	ปราจีนบุรี	สิงห์บุรี	สตูล	นครปฐม	ชัยนาท	ร้อยเอ็ด	0.6075
26	สระบุรี	ตราด	ศรีสะเกษ	ร้อยเอ็ด	มหาสารคาม	หนองคาย	เชียงใหม่	พังงา	อุดรธานี	0.6062
27	กาญจนบุรี	น่าน	ฉะเชิงเทรา	สุพรรณบุรี	อ่างทอง	ลำปาง	สตูล	ศรีสะเกษ	ตราด	0.6049
28	สุราษฎร์ธานี	พิษณุโลก	อุทัยธานี	ชุมพร	อุดรธานี	ร้อยเอ็ด	พะเยา	อ่างทอง	เพชรบุรี	0.5984
29	ลพบุรี	อุดรดิต์	ภูเก็ต	นครสวรรค์	เชียงราย	มหาสารคาม	อุบลราชธานี	สกลนคร	น่าน	0.5968
30	เพชรบุรี	ลพบุรี	น่าน	นครนายก	พิจิตร	นนทบุรี	สุราษฎร์ธานี	หนองบัวลำภู	สงขลา	0.5955
31	กาฬสินธุ์	จันทบุรี	ร้อยเอ็ด	หนองคาย	ลพบุรี	ชุมพร	อุดรธานี	เพชรบุรี	บึงกาฬ	0.5942
32	ปราจีนบุรี	ชุมพร	ขอนแก่น	เชียงราย	พิษณุโลก	นราธิวาส	ราชบุรี	สระบุรี	ระนอง	0.5937
33	นครราชสีมา	ประจวบฯ	หนองบัวลำภู	นครศรีฯ	ลำปาง	ฉะเชิงเทรา	ประจวบฯ	อุบลราชธานี	มหาสารคาม	0.5937
34	ชลบุรี	ขอนแก่น	นนทบุรี	สุโขทัย	นครราชสีมา	พังงา	ชัยนาท	สตูล	อำนาจเจริญ	0.5905
35	เพชรบูรณ์	สุพรรณบุรี	ลำปาง	อุทัยธานี	สุโขทัย	พะเยา	อ่างทอง	นราธิวาส	พิษณุโลก	0.5895
36	กระบี่	ตรัง	ลพบุรี	นครราชสีมา	กำแพงเพชร	ลำพูน	อุดรดิต์	นครนายก	นครนายก	0.5886
37	ขอนแก่น	หนองคาย	เพชรบุรี	ประจวบฯ	นครสวรรค์	สุราษฎร์ธานี	เพชรบุรี	อุดรธานี	หนองคาย	0.5881
38	สระแก้ว	พัทลุง	ปทุมธานี	ตราด	นราธิวาส	อยุธยา	ยโสธร	บึงกาฬ	จันทบุรี	0.5862
39	เชียงใหม่	อุดรธานี	เพชรบูรณ์	กาญจนบุรี	เชียงใหม่	สระบุรี	นครศรีฯ	ชัยภูมิ	หนองบัวลำภู	0.5857
40	นครปฐม	มหาสารคาม	พิษณุโลก	ลำพูน	ราชบุรี	เชียงราย	ชุมพร	อยุธยา	อุดรดิต์	0.5845

ลำดับ	สุขภาพ	การศึกษา	ชีวิตการทำงาน	รายได้	ที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม	ชีวิตครอบครัวและชุมชน	การคมนาคมและการสื่อสาร	การมีส่วนร่วม	ดัชนี HAI	ค่าดัชนี
41	พัทลุง	เชียงราย	ปราจีนบุรี	ระนอง	สมุทรสงคราม	พิจิตร	ปราจีนบุรี	กระบี่	ประจวบฯ	0.5843
42	สุโขทัย	นครราชสีมา	ชุมพร	กระบี่	ยะลา	นครสวรรค์	หนองบัวลำภู	ตาก	เลย	0.5819
43	ปัตตานี	นครสวรรค์	บุรีรัมย์	ยะลา	ปราจีนบุรี	มุกดาหาร	เพชรบูรณ์	สงขลา	นครราชสีมา	0.5816
44	อำนาจเจริญ	สตูล	กาญจนบุรี	พะเยา	สตูล	ระยอง	แพร่	สุรินทร์	ลพบุรี	0.5797
45	แม่ฮ่องสอน	สมุทรสาคร	มหาสารคาม	สิงห์บุรี	ชุมพร	ระนอง	ระนอง	ยโสธร	กาฬสินธุ์	0.5793
46	สุพรรณบุรี	เลย	อุดรธานี	อุดรดิตถ์	นครศรีฯ	อุทัยธานี	พัทลุง	สระแก้ว	ยโสธร	0.5790
47	เชียงราย	สุโขทัย	นครสวรรค์	พิษณุโลก	อุดรดิตถ์	นครพนม	สุโขทัย	ราชบุรี	สุโขทัย	0.5757
48	หนองคาย	ร้อยเอ็ด	พิจิตร	ลำปาง	สระแก้ว	สุโขทัย	เชียงราย	ร้อยเอ็ด	ชัยภูมิ	0.5744
49	ราชบุรี	เพชรบูรณ์	สมุทรปราการ	เลย	กาญจนบุรี	ลพบุรี	กาญจนบุรี	พิษณุโลก	นครพนม	0.5742
50	สตูล	สุราษฎร์ธานี	สุรินทร์	แพร่	ขอนแก่น	กรุงเทพฯ	สระแก้ว	ฉะเชิงเทรา	สกลนคร	0.5734
51	หนองบัวลำภู	พังงา	สุพรรณบุรี	ขอนแก่น	ตาก	กระบี่	กำแพงเพชร	นครราชสีมา	ศรีสะเกษ	0.5727
52	จันทบุรี	กาญจนบุรี	ราชบุรี	ลพบุรี	อยุธยา	ยะลา	นครสวรรค์	ขอนแก่น	สตูล	0.5726
53	พิจิตร	พิจิตร	นราธิวาส	หนองบัวลำภู	สระบุรี	พิษณุโลก	พิจิตร	สุพรรณบุรี	ราชบุรี	0.5713
54	กำแพงเพชร	ยโสธร	แพร่	พัทลุง	ระนอง	บุรีรัมย์	นครราชสีมา	ตรัง	พิจิตร	0.5705
55	ศรีสะเกษ	นครพนม	นครพนม	อ่างทอง	สงขลา	ปราจีนบุรี	น่าน	ลพบุรี	นครศรีฯ	0.5687
56	ยะลา	บุรีรัมย์	เชียงใหม่	อุดรธานี	นครปฐม	ตรัง	เลย	นครสวรรค์	พัทลุง	0.5679
57	ตรัง	อุทัยธานี	หนองคาย	ชัยภูมิ	ฉะเชิงเทรา	นครปฐม	บึงกาฬ	บุรีรัมย์	นครสวรรค์	0.5665
58	นครสวรรค์	สระแก้ว	พัทลุง	ศรีสะเกษ	จันทบุรี	ปัตตานี	หนองคาย	หนองคาย	มุกดาหาร	0.5661
59	ชัยภูมิ	กาฬสินธุ์	สุราษฎร์ธานี	ตรัง	เพชรบุรี	ประจวบฯ	นครพนม	พิจิตร	พังงา	0.5649
60	ชัยนาท	กระบี่	ยะลา	สระแก้ว	ประจวบฯ	กำแพงเพชร	มหาสารคาม	ระนอง	กำแพงเพชร	0.5643
61	ยโสธร	สกลนคร	บึงกาฬ	บึงกาฬ	นนทบุรี	นครศรีฯ	ปัตตานี	ปัตตานี	ตาก	0.5631
62	พิษณุโลก	ชัยนาท	ตรัง	มหาสารคาม	น่าน	เพชรบุรี	ร้อยเอ็ด	นครปฐม	อุบลราชธานี	0.5586
63	น่าน	สุรินทร์	อุบลราชธานี	สกลนคร	ตรัง	ชัยนาท	ชัยภูมิ	กาญจนบุรี	ตรัง	0.5530
64	บุรีรัมย์	ชัยภูมิ	สระแก้ว	สุรินทร์	กระบี่	ตราด	ยะลา	ประจวบฯ	อุทัยธานี	0.5508
65	สกลนคร	ระนอง	นครศรีฯ	อุบลราชธานี	ภูเก็ต	จันทบุรี	อุทัยธานี	ยะลา	สุราษฎร์ธานี	0.5476
66	อุบลราชธานี	มุกดาหาร	นครราชสีมา	ตาก	อุทัยธานี	สงขลา	บุรีรัมย์	นครศรีฯ	กระบี่	0.5465
67	ลำพูน	กำแพงเพชร	สิงห์บุรี	น่าน	ระยอง	กาญจนบุรี	ตาก	จันทบุรี	กาญจนบุรี	0.5457
68	นราธิวาส	ศรีสะเกษ	อ่างทอง	นครพนม	ปทุมธานี	พัทลุง	สุพรรณบุรี	ระยอง	สุพรรณบุรี	0.5403
69	ลำปาง	อำนาจเจริญ	กระบี่	ชัยนาท	สมุทรปราการ	แม่ฮ่องสอน	กาฬสินธุ์	สมุทรสงคราม	อ่างทอง	0.5298
70	อุดรดิตถ์	ยะลา	กำแพงเพชร	ยโสธร	พังงา	เชียงใหม่	ลพบุรี	สุราษฎร์ธานี	บุรีรัมย์	0.5265
71	อุทัยธานี	บึงกาฬ	ปัตตานี	บุรีรัมย์	สมุทรสาคร	สิงห์บุรี	สุรินทร์	ภูเก็ต	สุรินทร์	0.5203
72	แพร่	อุบลราชธานี	สงขลา	กาฬสินธุ์	กรุงเทพฯ	สระแก้ว	อำนาจเจริญ	ชลบุรี	ยะลา	0.5183
73	พะเยา	ตาก	อุดรดิตถ์	อำนาจเจริญ	สุราษฎร์ธานี	นครนายก	สกลนคร	นนทบุรี	สระแก้ว	0.5183
74	นครนายก	หนองบัวลำภู	สตูล	แม่ฮ่องสอน	ชลบุรี	ราชบุรี	มุกดาหาร	กรุงเทพฯ	ปัตตานี	0.4950
75	เลย	แม่ฮ่องสอน	ชัยนาท	มุกดาหาร	ชัยนาท	อ่างทอง	นราธิวาส	สมุทรสาคร	ชัยนาท	0.4840
76	อ่างทอง	ปัตตานี	พังงา	ปัตตานี	แม่ฮ่องสอน	สมุทรสงคราม	ศรีสะเกษ	ปทุมธานี	นราธิวาส	0.4800
77	สุรินทร์	นราธิวาส	สุโขทัย	นราธิวาส	ตราด	สุพรรณบุรี	แม่ฮ่องสอน	สมุทรปราการ	แม่ฮ่องสอน	0.4637

ดัชนีย่อยความก้าวหน้าของคนรายจังหวัด ปี 2560

ลำดับ	จังหวัด	ดัชนี HAI	สุขภาพ	การศึกษา	ชีวิตการทำงาน	รายได้	ที่อยู่อาศัย และ สภาพแวดล้อม	ชีวิตครอบครัว และชุมชน	การคมนาคม และ การสื่อสาร	การมีส่วนร่วม
1	ภูเก็ต	0.6885	0.7692	0.6926	0.6514	0.7701	0.7167	0.6959	0.9262	0.2858
2	อยุธยา	0.6811	0.7701	0.5405	0.8140	0.6285	0.8072	0.6161	0.7168	0.5560
3	ลำพูน	0.6795	0.4555	0.7246	0.7422	0.5377	0.9541	0.6283	0.6311	0.8729*
4	นนทบุรี	0.6788	0.6815	0.6140	0.6366	0.7937	0.7564	0.6546	0.9425*	0.2403
5	กรุงเทพฯ	0.6780	0.6530	0.9276*	0.8348*	0.8140*	0.6606	0.5881	0.7347	0.2113
6	ชลบุรี	0.6613	0.5865	0.7592	0.8201	0.7340	0.6323	0.6815	0.7960	0.2808
7	พะเยา	0.6584	0.4025	0.6282	0.7110	0.5209	0.9797	0.6332	0.5826	0.8087
8	ระยอง	0.6578	0.6458	0.6400	0.7921	0.7177	0.7009	0.5994	0.7660	0.4004
9	ลำปาง	0.6450	0.4497	0.5929	0.6310	0.5138	0.8958	0.6588	0.6190	0.7994
10	ปทุมธานี	0.6384	0.7694	0.6179	0.6177	0.6431	0.6991	0.7168	0.8926	0.1507
11	ฉะเชิงเทรา	0.6367	0.6216	0.5280	0.6630	0.6783	0.7805	0.6404	0.6503	0.5318
12	นครปฐม	0.6354	0.5745	0.6903	0.6695	0.7178	0.7805	0.5636	0.6037	0.4833
13	สระบุรี	0.6341	0.6079	0.5052	0.6674	0.6547	0.8014	0.6154	0.6446	0.5762
14	แพร่	0.6252	0.4195	0.6332	0.5533	0.4887	0.9677	0.6809	0.5141	0.7441
15	ชุมพร	0.6252	0.6734	0.4629	0.5985	0.5596	0.8336	0.6508	0.5380	0.6845
16	เพชรบูรณ์	0.6239	0.5845	0.3713	0.6116	0.6386	0.9415	0.6673	0.5189	0.6576
17	สมุทรปราการ	0.6231	0.6310	0.5736	0.5678	0.7660	0.6938	0.8422*	0.7600	0.1504**
18	สมุทรสงคราม	0.6203	0.6410	0.6409	0.7268	0.7346	0.8491	0.3407	0.6291	0.3999
19	สมุทรสาคร	0.6175	0.6868	0.3749	0.7037	0.7961	0.6688	0.7420	0.8104	0.1577
20	เชียงราย	0.6174	0.5534	0.4034	0.7409	0.5515	0.9048	0.6106	0.5088	0.6657
21	เชียงใหม่	0.6159	0.5749	0.6197	0.5449	0.6157	0.8534	0.4467	0.6029	0.6693
22	สิงห์บุรี	0.6111	0.6348	0.5772	0.4717	0.5204	0.9107	0.4396	0.7163	0.6178
23	ปราจีนบุรี	0.6098	0.5900	0.5368	0.5996	0.5699	0.8350	0.5693	0.5319	0.6459
24	ขอนแก่น	0.6090	0.5800	0.4451	0.6451	0.4861	0.8132	0.7531	0.6239	0.5256
25	ร้อยเอ็ด	0.6075	0.6268	0.3736	0.6475	0.5660	0.9912*	0.6571	0.4589	0.5391
26	อุดรธานี	0.6062	0.6358	0.4277	0.5889	0.4553	0.9065	0.6969	0.5742	0.5646
27	ตราด	0.6049	0.7385	0.5049	0.6862	0.5434	0.5350**	0.5269	0.6639	0.6408
28	เพชรบุรี	0.5984	0.5995	0.5594	0.6180	0.5845	0.7739	0.5308	0.5444	0.5763
29	น่าน	0.5968	0.4753	0.5024	0.6481	0.3724	0.7520	0.7119	0.4804	0.8323
30	สงขลา	0.5955	0.6224	0.5365	0.4503	0.6029	0.7814	0.4764	0.7432	0.5507
31	บึงกาฬ	0.5942	0.7779	0.2632	0.5359	0.4306	0.9800	0.7260	0.4758	0.5645
32	ระนอง	0.5937	0.7865*	0.3151	0.7355	0.5282	0.7842	0.5978	0.5117	0.4908
33	มหาสารคาม	0.5937	0.6678	0.4074	0.5895	0.4160	0.9106	0.6567	0.4720	0.6292
34	อำนาจเจริญ	0.5905	0.5664	0.3009	0.7157	0.3224	0.9891	0.7126	0.4072	0.7096
35	พิษณุโลก	0.5895	0.4832	0.5316	0.6031	0.5147	0.8966	0.5728	0.6062	0.5374
36	นครนายก	0.5886	0.3860	0.5022	0.6687	0.5551	0.9251	0.4154	0.6570	0.5700
37	หนองคาย	0.5881	0.5470	0.4392	0.5439	0.5549	0.9790	0.6606	0.4755	0.5049
38	จันทบุรี	0.5862	0.5321	0.4795	0.7036	0.5853	0.7746	0.5160	0.6604	0.4382
39	หนองบัวลำภู	0.5857	0.5338	0.2400	0.6422	0.4800	0.9294	0.7514	0.5276	0.5814
40	อุดรดิต์	0.5845	0.4465	0.5007	0.4328	0.5175	0.8300	0.6949	0.5449	0.7086

ลำดับ	จังหวัด	ดัชนี HAI	สุขภาพ	การศึกษา	ชีวิตการทำงาน	รายได้	ที่อยู่อาศัย และ สภาพแวดล้อม	ชีวิตครอบครัว และชุมชน	การคมนาคม และ การสื่อสาร	การมี ส่วนร่วม
41	ประจวบฯ	0.5843	0.6516	0.4615	0.6751	0.5453	0.7682	0.5391	0.5629	0.4705
42	เลย	0.5819	0.3457	0.3749	0.6954	0.5076	0.9118	0.6923	0.4763	0.6512
43	นครราชสีมา	0.5816	0.5894	0.3979	0.4964	0.5465	0.8921	0.7107	0.4911	0.5284
44	ลพบุรี	0.5797	0.6005	0.4996	0.6292	0.4835	0.8974	0.5889	0.4173	0.5212
45	กาฬสินธุ์	0.5793	0.5967	0.3268	0.6809	0.3392	0.9691	0.6805	0.4195	0.6217
46	ยโสธร	0.5790	0.4887	0.3496	0.6991	0.3571	0.9788	0.6682	0.5420	0.5485
47	สุโขทัย	0.5757	0.5698	0.3746	0.3224**	0.5491	0.8901	0.5909	0.5098	0.7992
48	ชัยภูมิ	0.5744	0.5087	0.3167	0.6807	0.4544	0.9552	0.6690	0.4545	0.5561
49	นครพนม	0.5742	0.6603	0.3429	0.5458	0.3632	0.9786	0.5940	0.4731	0.6360
50	สกลนคร	0.5734	0.4602	0.3194	0.6659	0.3998	0.9905	0.7759	0.3912	0.5845
51	ศรีสะเกษ	0.5727	0.5160	0.3061	0.6644	0.4524	0.9802	0.6981	0.3579	0.6067
52	สตูล	0.5726	0.5418	0.3811	0.4088	0.5787	0.8348	0.6610	0.6026	0.5719
53	ราชบุรี	0.5713	0.5441	0.5120	0.5621	0.5799	0.8509	0.4079	0.5742	0.5397
54	พิจิตร	0.5705	0.5293	0.3501	0.5692	0.6133	0.9004	0.6089	0.4945	0.4979
55	นครศรีฯ	0.5687	0.6236	0.5065	0.5104	0.5509	0.8329	0.5365	0.5405	0.4481
56	พัทลุง	0.5679	0.5709	0.4335	0.5401	0.4752	0.9220	0.4629	0.5114	0.6271
57	นครสวรรค์	0.5665	0.5113	0.3976	0.5799	0.5575	0.8740	0.6014	0.4946	0.5158
58	มุกดาหาร	0.5661	0.6243	0.3098	0.6815	0.3060	0.9549	0.6003	0.3837	0.6683
59	พังงา	0.5649	0.6854	0.3602	0.3283	0.5862	0.6748	0.6374	0.6360	0.6107
60	กำแพงเพชร	0.5643	0.5210	0.3083	0.4660	0.6469	0.8862	0.5367	0.4947	0.6545
61	ตาก	0.5631	0.7155	0.2467	0.6844	0.3814	0.8130	0.6850	0.4256	0.5534
62	อุบลราชธานี	0.5586	0.4593	0.2529	0.5241	0.3991	0.9630	0.7181	0.5768	0.5754
63	ตรัง	0.5530	0.5125	0.4413	0.5357	0.4458	0.7390	0.5641	0.6635	0.5223
64	อุทัยธานี	0.5508	0.4422	0.3320	0.6543	0.5489	0.7051	0.5953	0.4410	0.6874
65	สุราษฎร์ธานี	0.5476	0.6026	0.3691	0.5391	0.6288	0.6556	0.6201	0.5760	0.3896
66	กระบี่	0.5465	0.5818	0.3213	0.4663	0.5281	0.7265	0.5832	0.6109	0.5540
67	กาญจนบุรี	0.5457	0.6073	0.3590	0.5911	0.5415	0.8161	0.4634	0.5073	0.4797
68	สุพรรณบุรี	0.5403	0.5557	0.4416	0.5625	0.5649	0.9341	0.3148**	0.4242	0.5244
69	อ่างทอง	0.5298	0.3424	0.5069	0.4693	0.4664	0.9095	0.3876	0.5584	0.5980
70	บุรีรัมย์	0.5265	0.4751	0.3378	0.5953	0.3474	0.9454	0.5693	0.4324	0.5093
71	สุรินทร์	0.5203	0.3016**	0.3170	0.5638	0.3996	0.9452	0.6733	0.4136	0.5487
72	ยะลา	0.5183	0.5151	0.2639	0.5379	0.5219	0.8350	0.5784	0.4454	0.4489
73	สระแก้ว	0.5183	0.5759	0.3303	0.5127	0.4323	0.8174	0.4299	0.5013	0.5464
74	ปัตตานี	0.4950	0.5698	0.1933	0.4548	0.3040	0.9317	0.5566	0.4591	0.4906
75	ชัยนาท	0.4840	0.5074	0.3175	0.3715	0.3606	0.6151	0.5277	0.5610	0.6113
76	นราธิวาส	0.4800	0.4549	0.1190**	0.5548	0.2760**	0.8547	0.6445	0.3646	0.5714
77	แม่ฮ่องสอน	0.4637	0.5574	0.2043	0.7195	0.3062	0.5969	0.4522	0.2359**	0.6371

* ค่าดัชนีย้อยมากที่สุดของแต่ละด้าน

** ค่าดัชนีย้อยน้อยที่สุดของแต่ละด้าน

ตัวชี้วัดภาวะสังคม (รายไตรมาส)

องค์ประกอบหลัก	2557				2558				2559				2560	
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2
1. คุณภาพของคน														
การมีงานทำ ^{1/}														
การมีงานทำ (พันคน)	37,812	37,815	38,421	38,262	37,612	37,752	38,330	38,370	37,684	37,393	38,263	37,430	37,443	37,538
อัตราการว่างงาน (ร้อยละ)	0.89	1.00	0.84	0.61	0.94	0.88	0.92	0.80	0.97	1.08	0.94	1.00	1.21	1.22
อัตราการว่างงานตามระดับการศึกษา (ร้อยละ)														
- รวม	0.89	1.00	0.84	0.61	0.94	0.88	0.92	0.80	0.97	1.08	0.94	0.97	1.21	1.24
- ประถมศึกษาและต่ำกว่า	0.49	0.41	0.37	0.35	0.48	0.37	0.37	0.42	0.45	0.42	0.41	0.47	0.62	0.53
- มัธยมศึกษาตอนต้น	1.15	1.29	1.33	0.93	1.29	0.84	1.20	0.96	1.35	1.41	0.98	1.34	1.27	1.57
- มัธยมศึกษาตอนปลาย	1.14	1.20	0.95	0.60	1.22	1.19	1.09	0.98	1.17	1.33	0.91	1.07	1.64	1.41
- อาชีวศึกษา	1.37	1.46	0.98	0.96	1.15	1.19	1.28	1.07	1.90	1.70	1.22	1.44	2.25	2.51
- วิชาชีพชั้นสูง	1.40	1.72	1.20	0.91	1.37	1.77	1.81	1.17	1.27	2.13	1.51	1.17	2.34	2.63
- อุดมศึกษา	1.45	2.13	1.62	0.96	1.61	1.86	1.82	1.44	1.61	1.98	2.24	1.75	1.91	2.02
การทำงานต่ำระดับ (พันคน)	277.89	258.09	245.10	244.07	281.18	277.18	250.90	280.82	292.90	351.81	217.31	237.45	335.65	350.14
(ทำงานน้อยกว่า 35 ชม./สพ.ที่พร้อมจะทำงานเพิ่ม)														
สัดส่วนกำลังแรงงานตามระดับการศึกษา (ร้อยละ)														
- รวม	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
- ประถมศึกษาและต่ำกว่า	49.28	48.87	49.11	48.57	47.90	47.92	47.78	47.46	46.75	46.62	46.83	45.78	45.80	45.49
- มัธยมศึกษาตอนต้น	15.88	16.05	16.23	16.04	15.82	15.79	15.79	15.90	16.13	16.04	16.28	16.45	16.39	16.38
- มัธยมศึกษาตอนปลาย	11.45	11.58	11.67	11.94	12.16	12.24	12.25	12.44	12.61	12.56	12.42	12.77	12.64	12.77
- อาชีวศึกษา	3.50	3.55	3.44	3.52	3.57	3.62	3.67	3.39	3.57	3.69	3.71	3.65	3.71	3.60
- วิชาชีพชั้นสูง	4.81	4.75	4.63	4.67	4.77	5.00	5.05	5.01	4.89	5.04	5.01	5.14	4.99	5.22
- อุดมศึกษา	15.09	15.20	14.91	15.25	15.77	15.43	15.46	15.80	16.05	16.04	15.74	16.21	16.46	16.54
สุขภาพ														
จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคที่ต้องเฝ้าระวัง (ราย) ^{2/}														
- ปอดอักเสบ	60,426	37,989	56,181	44,893	56,556	42,176	57,754	60,473	65,661	45,244	72,851	61,455	63,869	53,578
- ไข้เลือดออก	4,948	8,213	16,507	11,414	7,538	24,409	60,768	52,237	14,840	7,874	25,744	15,473	8,203	7,732
- มือ เท้า และปาก	9,665	19,692	27,638	8,611	9,217	7,771	14,594	9,810	10,066	19,012	39,589	11,243	11,450	19,958
- ไข้หวัดใหญ่	30,895	11,165	16,133	15,941	24,206	10,840	18,397	24,483	43,634	14,135	58,535	53,058	19,742	18,518
- บิด	2,347	2,248	2,038	1,472	1,804	1,956	1,774	1,508	1,820	1,841	1,887	1,178	1,329	1,410
- หัด	332	320	309	210	224	236	276	279	221	271	466	730	367	295
- ฉีฬา	395	463	767	626	283	393	723	752	446	401	671	777	573	592
- ไข้สมองอักเสบ	137	141	149	149	164	144	178	146	179	187	231	175	259	143
- อหิวาตกโรค	2	2	6	2	2	2	4	100	41	2	7	1	2	2
- ไข้กาฬหลังแอ่น	4	2	2	5	4	6	9	6	6	5	4	2	5	5
- พิษสุนัขบ้า	2	1	-	2	1	1	2	1	4	2	5	2	-	3
2. ความมั่นคงทางสังคม														
ความสงบสุขในสังคม (ต่อประชากรแสนคน) ^{3/}														
- สัดส่วนการบาดเจ็บและตายด้วยอุบัติเหตุ-การจราจรทางบก	10.71	10.34	9.05	10.75	9.67	9.57	8.02	8.83	7.11	5.82	5.26	5.37	5.14	4.49
- สัดส่วนคดีชีวิต ร่างกาย และเพศ	8.79	8.99	8.87	9.55	8.96	9.71	8.77	9.92	8.65	8.31	7.57	6.95	6.94	7.44
- สัดส่วนคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน	17.49	17.69	17.79	17.66	16.20	18.87	19.18	17.51	24.32	22.32	24.55	22.82	19.59	20.84
- สัดส่วนคดียาเสพติด	135.30	145.30	139.96	131.88	123.55	99.15	96.05	96.37	84.31	78.60	89.61	95.51	94.81	90.76
การคุ้มครองผู้บริโภค ^{5/}														
จำนวนเรื่องร้องเรียน (ราย)	682	2,161	2,115	1,680	1,522	1,911	1,787	1,898	2,033	1,983	1,744	1,649	1,701	2,807
- กรณีสัญญา	287	843	805	636	632	753	742	748	727	795	509	606	548	1,380
- กรณีฉลาก	254	682	752	664	572	726	614	640	704	559	387	360	618	472
- กรณีโฆษณา	131	621	519	244	260	272	253	334	457	373	298	500	432	827
- กรณีกฎหมาย	10	15	39	5	4	1	1	-	25	12	-	-	-	-
- กรณีขายตรงและตลาดแบบตรง	-	-	-	131	54	159	177	176	120	244	550	183	103	128
การให้คำปรึกษาทางสายด่วน 1166 (ราย)	3,410	10,804	12,703	11,784	12,293	12,300	12,865	12,250	11,666	10,555	12,438	12,670	12,071	12,681

ตัวชี้วัดภาวะสังคม (รายปี)

องค์ประกอบหลัก	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
1. คุณภาพของคน												
<i>การทำงานทำ</i>												
ผลิตภาพแรงงาน กรณีแรงงาน (บาท/คนปี) ^{6/}	194,247	201,450	209,094	208,294	203,072	216,435	215,823	228,623	235,077	242,394	249,926	260,213
อัตราการทำงานทำ (ร้อยละ) ^{7/}	97.58	97.96	98.13	98.19	98.13	98.43	98.83	98.81	98.81	98.70	98.62	98.50
อัตราการทำงานว่างงาน (ร้อยละ) ^{7/}	1.83	1.51	1.38	1.38	1.49	1.04	0.70	0.70	0.70	0.80	0.88	0.99
การทำงานต่ำระดับ (พื่นคน) ^{6/}	754	578	597	508	605	521	383	347	274	256	273	275
(ทำงานน้อยกว่า 35 ชม./สป.ที่พร้อมจะทำงานเพิ่ม)												
<i>สุขภาพ^{8/}</i>												
อัตราผู้ป่วยนอก (ต่อประชากรพันคน)	1,879	2,080	2,292	2,436	2,639	2,816	2,948	3,116	2,917	2,837	3,160	
อัตราการป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อ (ต่อประชากรแสนคน)												
- มะเร็ง และเนื้องอกทุกชนิด	104	113	617	629	613	784	821	862	902	829	1,026	
- หัวใจ	531	618	688	750	793	845	936	955	887	845	1,012	
- เบาหวาน	491	587	650	676	736	793	849	868	1,081	1,033	1,233	
- ความดันโลหิต	544	660	778	861	981	1,059	1,187	1,246	1,622	1,561	1,901	
ความผิดปกติทางจิต/จิตเภท/ความหลงผิด (ต่อประชากรแสนคน)	42	46	49	47	50	57	64	63	83	79	92	
ความผิดปกติทางอารมณ์ (ต่อประชากรแสนคน)	15	16	18	20	26	31	34	35	43	45	55	
ความผิดปกติจากโรคประสาท/ความเครียด (ต่อประชากรแสนคน)	60	65	63	61	61	56	60	54	46	39	44	
ภาวะแปรปรวนทางจิตและพฤติกรรม (ต่อประชากรพันคน)	38	42	42	46	49	57	61	62	60	51	72	
<i>ประชากร</i>												
อัตราส่วนภาวะพึ่งพิง (ร้อยละ) ^{9/}	49.69	49.26	48.84	48.43	48.11	55.22	55.47	55.83	56.29	56.85	57.50	58.24
สัดส่วนคนยากจน (ร้อยละ) ^{10/}	-	21.94	20.04	20.43	17.88	16.37	13.22	12.64	10.94	10.53	7.21	8.61
<i>การศึกษา</i>												
อัตรานักเรียนต่อประชากรวัยเรียน ^{11/}												
- ประถมศึกษา	104.17	103.47	104.51	104.83	104.00	104.30	103.50	104.00	102.72	102.24	102.40	102.74
- มัธยมศึกษาตอนต้น	95.45	96.67	96.37	95.62	94.87	98.01	98.43	97.65	96.75	97.13	98.71	96.77
- มัธยมศึกษาตอนปลาย	63.80	65.77	67.16	68.14	69.57	71.68	72.18	73.18	75.07	77.29	78.45	78.57
- อุดมศึกษา (ปริญญาตรีและต่ำกว่า)	55.60	62.50	61.05	60.47	56.21	46.21	47.18	51.85	46.48	46.22	48.17	47.72
จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรกลุ่มอายุ 15 ปีขึ้นไป ^{12/}	7.8	7.8	7.9	8.0	8.1	8.2	8.2	8.0	8.0	8.1	8.5	8.5
จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรกลุ่มอายุ 15-59 ปี ^{13/}	8.6	8.7	8.7	8.8	8.9	9.0	9.1	8.8	8.9	9.0	9.3	9.4
- ชาย	8.8	8.9	8.8	8.9	9.0	9.1	9.2	8.9	8.9	9.0	9.2	9.3
- หญิง	8.5	8.6	8.6	8.7	8.9	9.0	9.1	8.8	8.9	9.0	9.3	9.5
จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรกลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไป ^{13/}	4.1	4.2	4.3	4.4	4.4	4.6	4.7	4.5	4.7	4.8	5.0	5.0
- ชาย	4.9	4.9	5.0	5.1	5.1	5.3	5.4	5.1	5.3	5.4	5.6	5.7
- หญิง	3.5	3.6	3.8	4.0	3.9	4.1	4.2	4.1	4.2	4.3	4.5	4.5
2. ความมั่นคงทางสังคม												
<i>สถาบันครอบครัว</i>												
สัดส่วนครัวเรือนที่มีที่อยู่อาศัยถาวร (ร้อยละ) ^{14/}	98.65	98.50	99.30	98.86	99.70	99.78	99.84	99.53	99.71	99.64	99.59	99.62
ดัชนีครอบครัวอบอุ่น (ร้อยละ) ^{15/}	-	62.24	61.65	63.97	63.18	63.08	65.17	68.31	65.58	65.53	65.34	67.98
<i>หลักประกันทางสังคม</i>												
ร้อยละของการมีหลักประกันสุขภาพ ^{16/}	96.25	97.82	98.75	99.16	99.47	99.36	99.95	99.90	99.87	99.84	99.92	99.95
- ประกันสังคม	13.92	14.75	15.35	15.73	15.34	15.60	15.91	15.99	16.54	16.83	17.18	17.67
-สวัสดิการข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	6.61	6.51	8.22	8.00	7.90	7.75	7.77	7.69	7.80	7.62	7.37	7.21
- ประกันสุขภาพถ้วนหน้า	75.37	76.20	74.79	75.06	75.86	75.20	75.28	75.27	74.61	73.48	73.71	73.44
- สิทธิสวัสดิการพนักงานส่วนท้องถิ่น	-	-	-	-	-	-	-	-	0.15	0.87	0.93	0.93
- สิทธิอื่นๆ	0.35	0.36	0.39	0.37	0.37	0.81	1.00	0.95	0.93	1.03	0.73	0.70
- สิทธิว่าง (ผู้ยังไม่ลงทะเบียนสิทธิ)	3.75	2.18	1.25	0.84	0.53	0.64	0.05	0.10	0.13	0.16	0.08	0.05
สัดส่วนผู้ประกันตนต่อกำลังแรงงาน ^{17/}	23.43	24.32	24.86	24.65	24.53	25.11	27.07	29.70	31.56	35.32	35.77	36.69
<i>ความสงบสุขในสังคม</i> (ต่อประชากรแสนคน)												
อัตราการตายด้วยอุบัติเหตุการจราจรทางบก ^{18/}	20.60	20.20	19.80	18.20	16.90	11.90	14.15	11.84	11.29	9.99	9.77	12.75
สัดส่วนคดีชีวิต ร่างกาย และเพศ ^{18/}	73.46	69.30	62.60	52.80	51.40	45.80	39.76	40.03	36.97	37.26	38.24	32.22
สัดส่วนคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน ^{18/}	122.00	122.40	115.80	106.00	93.70	88.90	78.88	79.72	77.40	72.70	73.44	96.22
สัดส่วนคดียาเสพติด ^{18/}	160.42	176.20	225.00	320.00	371.60	416.40	539.91	565.44	688.30	568.67	424.77	356.21
ร้อยละของคดีเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดซ้ำต่อคดีทั้งหมด												
ที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจฯ ทั่วประเทศ ^{4/}	12.08	11.85	12.92	14.06	13.57	12.62	11.77	19.98	20.37	17.52	19.03	

องค์ประกอบหลัก	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
การคุ้มครองผู้บริโภค^{5/}												
จำนวนเรื่องร้องเรียน (ราย)	7,284	5,693	5,898	4,504	6,818	6,574	7,427	9,489	7,093	6,638	7,118	7,409
- กรณีสัญญา	3,425	2,875	2,681	1,758	2,794	2,362	2,927	3,547	2,729	2,571	2,875	2,637
- กรณีฉลาก	3,089	2,059	1,937	1,540	2,827	2,835	3,121	3,876	2,631	2,352	2,552	2,010
- กรณีโฆษณา	708	673	1,187	892	1,072	1,354	1,257	2,013	1,033	1,515	1,119	1,628
- กรณีกฎหมาย	-	-	-	-	-	-	5	38	624	69	6	37
- กรณีขายตรงและตลาดแบบตรง	62	86	93	314	125	23	117	15	76	131	566	1,097
การให้คำปรึกษาทางสายด่วน 1166 (ราย)	11,026	12,984	14,599	16,808	34,804	53,341	61,242	60,982	41,773	38,701	49,708	47,329
3. ความเป็นอยู่และพฤติกรรมของคน												
พฤติกรรมในการบริโภค												
ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค (ร้อยละของค่าใช้จ่ายรวม) ^{19/}	-	88.75	87.83	88.36	87.90	88.32	88.07	88.30	88.07	87.88	87.11	87.10
ค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภค (ร้อยละของค่าใช้จ่ายรวม) ^{19/}	-	11.25	12.17	11.64	12.10	11.68	11.93	11.70	11.93	12.12	12.89	12.90
อัตราการบริโภคสุราของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป (ร้อยละ) ^{20/}	-	-	29.30	-	32.04	-	31.53	-	32.22	32.29	34.00	-
อัตราการบริโภคเนื้อหรือของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป (ร้อยละ) ^{20/}	-	-	21.22	-	20.70	-	21.36	-	19.94	20.72	19.90	-
การใช้เวลาในชีวิตประจำวัน												
การใช้บริการจากสื่อต่างๆ (ชม./วัน) ^{21/}	-	-	-	-	2.90	-	-	-	-	-	3.19	-
- การอ่านหนังสือ (รวมถึงพิมพ์วารสารทางอินเทอร์เน็ต)	-	-	-	-	1.00	-	-	-	-	-	1.11	-
- การดูโทรทัศน์	-	-	-	-	2.70	-	-	-	-	-	3.00	-
- การดูวิดีโอ	-	-	-	-	2.50	-	-	-	-	-	2.07	-
- การฟังรายการวิทยุ	-	-	-	-	1.60	-	-	-	-	-	1.64	-
- การท่องอินเทอร์เน็ต	-	-	-	-	1.90	-	-	-	-	-	2.03	-
- การฟังสื่ออื่น ๆ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1.26	-
จำนวนประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไปที่ใช้ Internet (ล้านคน) ^{22/}	7.08	8.50	9.30	10.96	12.33	13.80	14.80	16.60	18.30	21.70	24.59	29.80
4. สิ่งแวดล้อม												
สารอันตราย												
ปริมาณการใช้สารเคมี (ล้านตัน) ^{23/}	32.03	29.34	30.20	29.40	39.64	79.96	65.36	68.13	62.38	21.42	20.36	na.
ขยะ												
การผลิตขยะที่เกิดขึ้นทั่วประเทศ (ล้านตัน) ^{23/}	14.32	14.60	14.72	23.93	24.11	24.22	25.35	24.73	26.77	26.19	26.85	27.06
การผลิตขยะที่เกิดขึ้นในกทม. (ล้านตัน) ^{23/}	3.03	3.07	3.11	3.20	3.22	3.20	3.37	4.01	4.13	3.94	4.19	4.21
ความสามารถในการกำจัดขยะแบบถูกสุขลักษณะ ในกทม. (ล้านตัน) ^{23/}	3.03	3.07	3.11	3.20	3.22	3.20	3.37	4.01	4.13	3.94	3.70	3.73
ปริมาณของเสียอันตรายทั่วประเทศ (ล้านตัน) ^{23/}	1.81	1.83	1.85	3.13	3.07	3.16	3.41	3.57	3.30	2.69	3.45	3.51
มลพิษทางอากาศ												
ค่าเฉลี่ยฝุ่นขนาดเล็กกว่า 10 ไมครอน มกค./ลบ.ม. (บริเวณพื้นที่ทั่วไปใน กทม.) ^{23/}	40.60	43.35	46.27	47.90	42.50	37.80	38.10	38.20	41.00	41.30	38.20	38.40

ที่มา: 1/ 7/ รายงานการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

2/ สำนักบรรดาวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

3/ ข้อมูลสถิติคดีอาญาและอาชญากรรมจากศูนย์ข้อมูลข้อสนเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และข้อมูลประชากรจากการคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2543-2573 และ พ.ศ. 2553-2583

ประมวลโดยสำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

4/ กลุ่มงานข้อมูลและข้อสนเทศ สำนักพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

5/ สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สำนักงานয়รัฐมนตรี (การให้คำปรึกษาทางสายด่วน 1166 สดบ. ให้บริการนอก軒ดำเนินการตั้งแต่ไตรมาส 4 ปี พ.ศ. 2552)

6/ ข้อมูล GDP chain volume measures [reference year = 2002] (original) จากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และข้อมูลการมีงานทำจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

8/ สถิติสาธารณสุข สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข

ตั้งแต่ปี 2556 ได้เปลี่ยนแปลงวิธีการเก็บข้อมูลจาก 75 กลุ่มโรค เป็น 298 กลุ่มโรค

9/ การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2543-2573 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตั้งแต่ปี 2553 การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2553-2583 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

10/ การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ประมวลผลโดยสำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม สศช.

11/ สถิติการศึกษาฉบับย่อ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

12/13/ ข้อมูลปี 2545-2546 จากรายงานผลการประเมินโอกาสและคุณภาพการศึกษาของคนไทย สำนักประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

ข้อมูลตั้งแต่ปี 2547 เป็นต้นไป จากการศึกษาเฉลี่ยของประชากรไทย กลุ่มพัฒนาเครือข่ายสารสนเทศ สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

14/ รายงานคุณภาพชีวิตของคนไทย จากข้อมูลความเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย

15/ สำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

16/ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ กระทรวงสาธารณสุข

17/ สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน และสำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

18/ ศูนย์ข้อมูลข้อสนเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และข้อมูลประชากรจากสำนักบริหารการทะเบียน กระทรวงมหาดไทย

19/ รายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

20/ การสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่และการดื่มสุราของประชากร พ.ศ. 2547, 2550, 2554 และ 2557 สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

การสำรวจอนามัยและสวัสดิการ พ.ศ. 2552, 2556 และ 2558 สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (ปี 2544-2548 เป็นการสำรวจของประชากรอายุ 11 ปีขึ้นไป) ทำการสำรวจทุก 2 ปี

21/ รายงานการสำรวจการใช้เวลาของประชากร พ.ศ. 2547, 2552 และ 2558 สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ทำการสำรวจทุก 5 ปี

22/ ข้อมูลปี 2545-2551 ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ และการสำรวจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ครัวเรือน) พ.ศ. 2552-2559 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

23/ รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เอกสารอ้างอิง

กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน. 2560. จำนวนผู้สมัครงาน ตำแหน่งงานว่าง และการบรรจุงาน.

_____. 2560. ผู้ประกันตนที่ขึ้นทะเบียนขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงาน.

กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2559. (ร่าง) รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทยปี 2559.

กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน กระทรวงพลังงาน. 2559. สถานการณ์พลังงานของประเทศไทย. เดือนมกราคม-ธันวาคม 2559.

กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. 2560. วารสารเพื่อการพัฒนาสังคมและสวัสดิการ. ปีที่ 12 ฉบับที่ 60 เดือนมกราคม-มีนาคม 2560.

กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม. 2560. สถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ทั่วประเทศ.

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. 2559. จำนวนผู้ป่วยทางสุขภาพจิตของประเทศไทย.

_____. 2560. เชื้อมันเด็กไทย...ไอคิวดี อีคิวเด่น “การสำรวจสถานการณ์ระดับสติปัญญา (IQ) และความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ในเด็กไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พ.ศ. 2559”.

กระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกา. 2560. รายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ (Trafficking in Persons (TIP) Report) 2017.

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. 2559. บทสรุปสำหรับผู้บริหาร รายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ ประจำปี 2559.

คมชัดลึกออนไลน์. 2560. “กรมสุขภาพจิตย้ำซึมเศร้า ไม่ใช่ความอ่อนแอ ทุกคนช่วยได้ รักษาหายได้”. วันที่ 21 กรกฎาคม 2560.

ธนาคารแห่งประเทศไทย. 2560. สถิติสถาบันการเงิน.

มติชนออนไลน์. 2560. ปตท.สม. จับมือมูลนิธิมีชัย วีระไวทยะ พัฒนา 3 โรงเรียนต้นแบบสถานแนวคิดร.ร.พระราชรัฏฐ. วันที่ 14 มิถุนายน 2560.

รายงานการขับเคลื่อนและเร่งรัดการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาล. 2560. นโยบายที่ 5 การยกระดับคุณภาพบริการด้านสาธารณสุขและสุขภาพของประชาชน. ระหว่างวันที่ 12 กันยายน 2559–30 มิถุนายน 2560.

ศูนย์ข้อมูลข้อสนเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. 2560. สถิติคดีจราจรทางบกเดือน เมษายน-มิถุนายน 2560.

_____. 2560. สถิติคดีอาญาเดือน เมษายน-มิถุนายน 2560.

ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ. 2560. “ภัยบุหรี่อิเล็กทรอนิกส์” สิ่งที่น่าศึกษา/บุคลากร สาธารณสุขและประชาชนต้องรู้. ก้าวทันวิจัยกับ ศจย. ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2558. ดัชนีความก้าวหน้าของคน ปี 2558.

_____. 2560. ค่าใช้จ่ายการบริโภคของครัวเรือนหมวดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรื.

_____. 2560. ดัชนีความก้าวหน้าของคน ปี 2560.

สำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ. 2560. รายงานภาวะโรคและการบาดเจ็บของประชากรไทย พ.ศ. 2557.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2560. การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร.

สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. 2559. จำนวนและอัตราผู้ป่วยในโรคไม่ติดต่อ ประจำปีปฏิทิน พ.ศ. 2558.

สำนักโรคบาตวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. 2560. สถานการณ์โรคที่เฝ้าระวังทางโรคบาตวิทยา.

หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์. 2560. “เปิดแอปพลิเคชันป้องกันซึมเศร้าในวัยรุ่น”. ฉบับวันที่ 10 สิงหาคม 2560.

Federation of German Consumer Organizations. 2017. “Indicators of consumer protection and empowerment in the digital world.